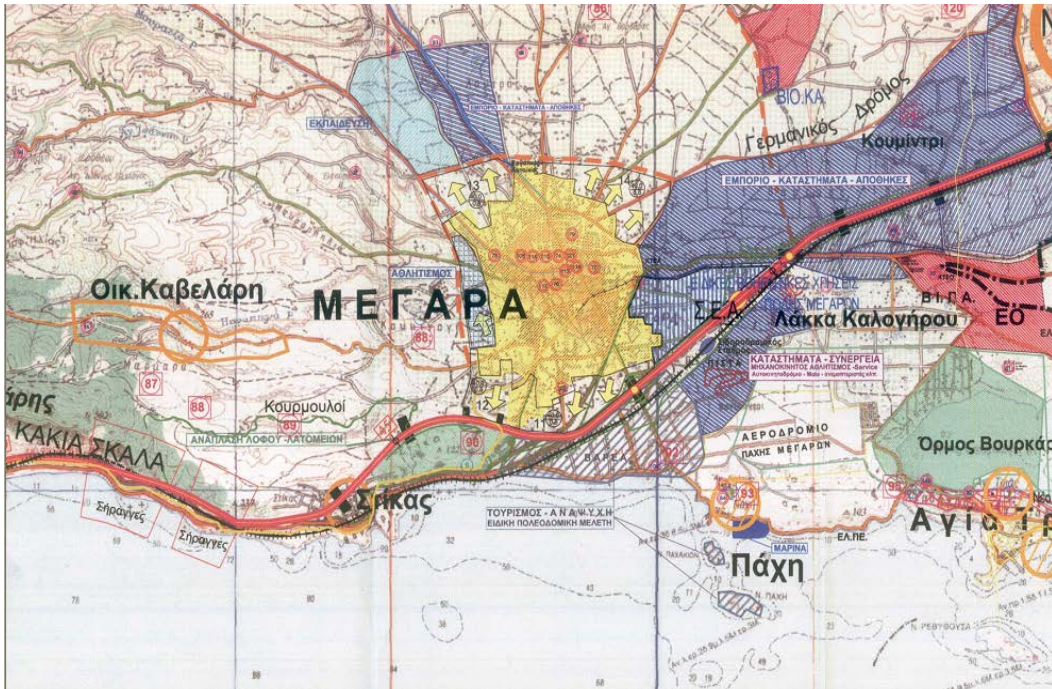

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΟΜΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ – ΤΟΜΕΑΣ Α

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ – ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΑ ΜΕΓΑΡΑ ΣΤΑ
ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ «ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ»

ΜΕΛΕΤΗ: ΣΟΦΙΑ ΤΟΥΜΠΑΝΙΑΡΗ (35233)

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΕΠΙΒΛΕΨΗ: ΓΙΩΡΓΟΣ Κ. ΒΑΡΕΛΙΔΗΣ

Δρ. Αρχιτέκτων – Πολεοδόμος Ε.Μ.Π., Καθηγητής Τ.Ε.Ι. Πειραιά

ΠΟΠΗ Θ. ΘΕΟΔΩΡΑΚΑΚΟΥ ΒΑΡΕΛΙΔΟΥ (επίβλεψη)

Δρ. Αρχιτέκτων Μηχανικός Ε.Μ.Π.

Ομότιμη Καθηγήτρια Τ.Ε.Ι. Πειραιά

Αθήνα, Ιούνιος 2011

ΤΟΥΜΠΑΝΙΑΡΗ ΣΟΦΙΑ

**ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ – ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΑ ΜΕΓΑΡΑ ΣΤΑ
ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ «ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ»**

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2010 - 2011

Copyright © 2011 Τουμπανιάρη Σοφία

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα.

Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν αποκλειστικά τις συγγραφείς και δεν αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του ΤΕΙ Πειραιά.

Ευχαριστίες οφείλονται στον επιβλέποντα καθηγητή κ. Γιώργο Βαρελίδη και κ. Πόπη Βαρελίδου για την βοήθεια που μου παρείχαν κατά την διάρκεια διεξαγωγής της εργασίας μου. Επίσης ευχαριστίες εκφράζονται στην τεχνική υπηρεσία της πολεοδομίας του Δήμο Μεγαρέων για την παραχώρηση πληροφοριών και χαρτών σχετικά με την περιοχή.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	9
1. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ.....	11
1.1 Γεωγραφική Θέση	11
1.2 Ονομασία της Πόλης	14
1.3 Ιστορική Εξέλιξη της Περιοχής.....	16
1.3.1 Χρονολογίες Σταθμοί στην ιστορία της Πόλης.....	21
1.3.2 Η Οχύρωση της Πόλης	23
1.3.3 Μακρά Τείχη	25
1.4 Σημαντικά Μνημεία της Πόλης.....	26
1.5 Ιστορικές Τοποθεσίες και οδοί στα Μέγαρα.....	32
1.6 Πληθυσμιακή Εξέλιξη	33
1.6.1 Αίτια Πληθυσμιακής Εξέλιξης.....	34
1.6.2 Συνέπειες Πληθυσμιακής Εξέλιξης	35
1.7 Ανεργία	37
1.7.1 Τοπική Αγορά	40
1.7.1 Προτάσεις Αντιμετώπισης της Ανεργίας	45
2. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΖΩΝΗ ΜΕΓΑΡΩΝ.....	46
2.1 Βιομηχανική Ζώνη	46
2.2 Οριοθέτηση Βιομηχανικής Ζώνης.....	49
2.3 Βιομηχανικό Πάρκο Περιοχής Περιβάλλον	50
2.3.1 Συμβολή του ΒΙΟ.ΠΑ. στην Αναβάθμιση του Δήμου	57
2.3.2 Καταγραφή Προβλημάτων.....	58
2.3.2.1 Κακτοτεχνίες στο Οδικό Δίκτυο	58
2.3.2.2 Έλλειψη Ηλεκτροφωτισμού.....	60
2.3.2.3 Ανεπαρκή Δρομολόγια Μ.Μ.Μ.	60
2.3.2.4 Ανάγκη Περάτωσης Έργου Κατασκευής Φρεάτιων	61

2.3.2.5	Έλλειψη Καθαριότητας	61
2.3.3	Προτάσεις Βελτίωσης και Ανάπτυξης του ΒΙΟ.ΠΑ.	62
2.4	Βιομηχανικό Πάρκο Περιοχής Λάκκα Καλογήρου	63
2.4.1	Υφιστάμενη Κατάσταση	66
2.4.2	Καταγραφή Προβλημάτων.....	69
2.4.3	Προτάσεις Βελτίωσης και Ανάπτυξης του ΒΙΟ.ΠΑ.	70
2.5	Βιομηχανική Περιοχή Βαρέα	71
2.5.1	Συντελεστές Δόμησης.....	72
2.5.2	Χρήσεις Γης	73
2.5.3	Υφιστάμενη Κατάσταση	73
2.5.4	Προτάσεις Βελτίωσης και Ανάπτυξης του ΒΙΟ.ΠΑ.	80
3.	ΥΓΡΟΤΟΠΟΣ ΒΟΥΡΚΑΡΙ ΜΕΓΑΡΩΝ	81
3.1	Τοποθεσία	81
3.2	Χαρακτηριστικά του Υγροτόπου	82
3.3	Καταγραφή Προβλημάτων.....	87
3.4	Προτάσεις Εξυγίανσης της Λίμνης	91
4.	ΤΕΙΧΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΑΣ.....	93
4.1	Χαρακτηριστικά του Τείχους.....	93
4.2	Ιστορικό Ανάπλασης του Τείχους.....	96
4.3	Προβλήματα	97
4.4	Προτάσεις Ανάπλασης.....	98
5.	ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ ΒΑΡΕΑ	99
5.1	Τοποθεσία	99
5.2	Υφιστάμενη Κατάσταση	101
5.3	Καταγραφή Προβλημάτων.....	104
5.4	Προτάσεις Αναβάθμισης της Περιοχής.....	110
6.	ΠΑΧΗ ΜΕΓΑΡΩΝ	112

6.1	Τοποθεσία	112
6.2	Ο Λόφος του Αγίου Γεωργίου.....	115
7.	Η ΧΩΜΑΤΕΡΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΡΩΝ	117
7.1	Υφιστάμενη Κατάσταση	117
7.2	Καταγραφή Προβλημάτων.....	119
7.3	Προτάσεις Εξυγίανσης της Περιοχής	119
8.	ΛΑΤΟΜΕΙΑ	121
8.1	Τοποθεσία	121
8.2	Οικονομία.....	122
8.3	Οικολογικά Προβλήματα.....	122
8.4	Πρόταση Ανάπλασης.....	125
9.	ΑΘΙΓΓΑΝΟΙ	127
9.1	Υφιστάμενη Κατάσταση	127
9.2	Προβλήματα	128
9.3	Προτάσεις Αντιμετώπισης του Φαινομένου	129
10.	ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ.....	131
10.1	Κεντρικοί Οδικοί Άξονες.....	131
10.2	Ελεύθεροι Χώροι Στάθμευσης.....	133
10.3	Δημοτικός Χώρος Στάθμευσης	135
10.4	Πεζόδρομοι	136
10.5	Κακοτεχνίες στο Οδικό Δίκτυο	137
11.	ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΔΡΟΜΙΟ ΜΕΓΑΡΩΝ	142
11.1	Περιγραφή Αυτοκινητοδρομίου.....	143
11.2	Οφέλη από την λειτουργία του αυτοκινητοδρομίου.....	144
12.	ΥΔΡΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	145
12.1	Υφιστάμενη Κατάσταση	145
12.2	Νομοθετικό Πλαίσιο.....	148

12.3	Προβλήματα στη Διαχείριση των Δημοτικών Δικτύων Ύδρευσης από τους Δήμους της Αττικής	148
12.4	Οφέλη από την ενιαία διαχείριση υδρευτικού δικτύου της ΕΥΔΑΠ	149
13.	ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΕΓΑΡΩΝ.....	150
13.1	Τοποθεσία	150
13.2	Υφιστάμενη κατάσταση.....	151
13.3	Καταγραφή Προβλημάτων.....	153
13.4	Προτάσεις Αντιμετώπισης	154
14.	ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	155
14.1	Πρόταση Προστασίας Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς.....	161
	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	163
i.	Σχετικά με τη Χωματερή	163
ii.	Σχετικά με την Βιομηχανική Ζώνη	163
iii.	Σχετικά με την Παραλιακή Ζώνη.....	163
iv.	Σχετικά με το Περιβάλλον και τη Δημόσια Υγεία.....	164
v.	Σχετικά με τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς.....	165
vi.	Σχετικά με Αρχαιολογικά Ευρήματα.....	165
	Βιβλιογραφία	166
	Διαδίκτυο	167

Εισαγωγή

Στα πλαίσια απόκτησης του τίτλου σπουδών “ Μηχανικός Πολιτικός Δομικών Έργων ” του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Πειραιά, οι σπουδαστές του ιδρύματος καλούνται να συντάξουν μια πτυχιακή μελέτη. Μέσα από αυτό το πόνημα μας δίνεται η δυνατότητα να εμβαθύνουμε τις γνώσεις μας σχετικά με εξειδικευμένα ζητήματα της επιστήμης του Πολιτικού Μηχανικού. Η παρούσα μελέτη πραγματεύεται το ζήτημα της πολεοδομικής οργάνωσης του Δήμου Μεγάρων εντάσσεται στο πρόγραμμα Αστικό Παρατηρητήριο που, και κατατάσσεται στον πολεοδομικό τομέα της σχολής. Η μελέτη διήρκησε δώδεκα μήνες.

Η έρευνα εστίασε στη κατάσταση του Δήμου Μεγάρων. Συγκεκριμένα αποτελεί μια προσπάθεια εντοπισμού και καταγραφής των βασικότερων προβλημάτων του Δήμου (πολεοδομικά, αρχιτεκτονικά, συγκοινωνιακά, ελεύθεροι χώροι). Σε δεύτερο χρόνο προτείνονται εφαρμόσιμες λύσεις οι οποίες θα μπορούσαν να αναβαθμίσουν τη περιοχή των Μεγάρων.

Στόχος της μελέτης είναι η ανάδειξη των καθημερινών προβλημάτων των κατοίκων της περιοχής που οφείλονται κυρίως στην γειτνίαση του Δήμου με βιομηχανικά πάρκα, την χωματερή κ.α. . Παράλληλα στόχος της μελέτης είναι η παράθεση απόψεων και τρόπους βελτιστοποίησης της ποιότητας ζωής στο Δήμο. Αντιλαμβανόμενοι την κρισιμότητα της παρούσας κατάστασης στο Δήμο στοχεύουμε μέσα από αυτή την εργασία τα εξής:

1. Παρουσίαση της υφιστάμενης κατάστασης
2. Εντοπισμός προβλημάτων και δυσλειτουργιών για την εύρυθμη λειτουργία της πόλης
3. Προτάσεις αντιμετώπισης των όποιων προβλημάτων
4. Παρουσίαση των ενεργειών του Δήμου για την αντιμετώπιση των όποιων προβλημάτων

Για την σύνταξη της πτυχιακής εργασίας, χρησιμοποίησα βιβλιογραφία που ασχολείται με την πολεοδομική αναδιάταξη της περιοχής αλλά και φωτογραφικό υλικό από επί τόπου έρευνα στη περιοχή. Η καταγραφή έγινε το διάστημα Νοεμβρίου 2010 - Ιανουαρίου 2011 και κάλυψε όλο το Δήμο Μεγαρέων. Πραγματοποιήθηκαν επιτόπου μετρήσεις και φωτογραφήσεις στο σύνολο της έκτασης. Ως χαρτογραφικά υπόβαθρα χρησιμοποιήθηκαν συνδυασμένα οι χάρτες της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, οι αεροφωτογραφίες της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού και οι δορυφορικές απεικονίσεις του Google Earth. Η μελέτη διήρκησε δώδεκα μήνες μέσα στους οποίους μελέτησα την περιοχή μέσα από την υπάρχουσα βιβλιογραφία, από συζητήσεις με τους κατοίκους και πορείες μέσα στο Δήμο. Το φωτογραφικό υλικό που συνέλλεξα θα τεκμηριώσει τις απόψεις που θα διατυπωθούν μέσα στην εργασία και μέσα από αναλυτικό χάρτη, ο αναγνώστης θα είναι σε θέση να κατανοήσει την υπάρχουσα κατάσταση του Δήμου.

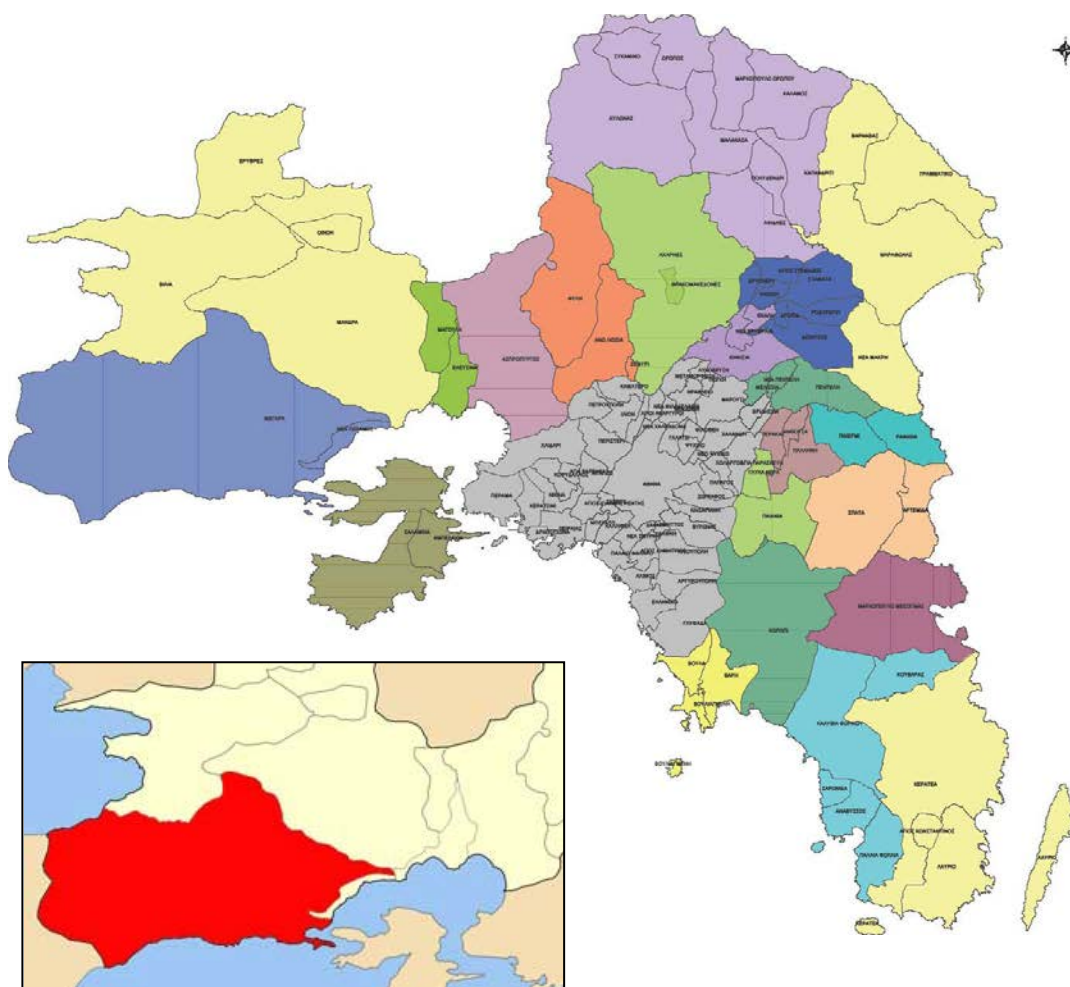
Φιλοδοξία μου είναι, μέσω αυτής της εργασίας να κατανοήσουν οι σπουδαστές του τμήματος πολιτικών δομικών έργων την παρούσα κατάσταση στο δήμο και να βρουν συγκεντρωμένη μέσα σε μια πτυχιακή εργασία τη βιβλιογραφία που διαχειρίζεται το θέμα της πολεοδομικής ανάπτυξης μιας περιοχής.

1. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

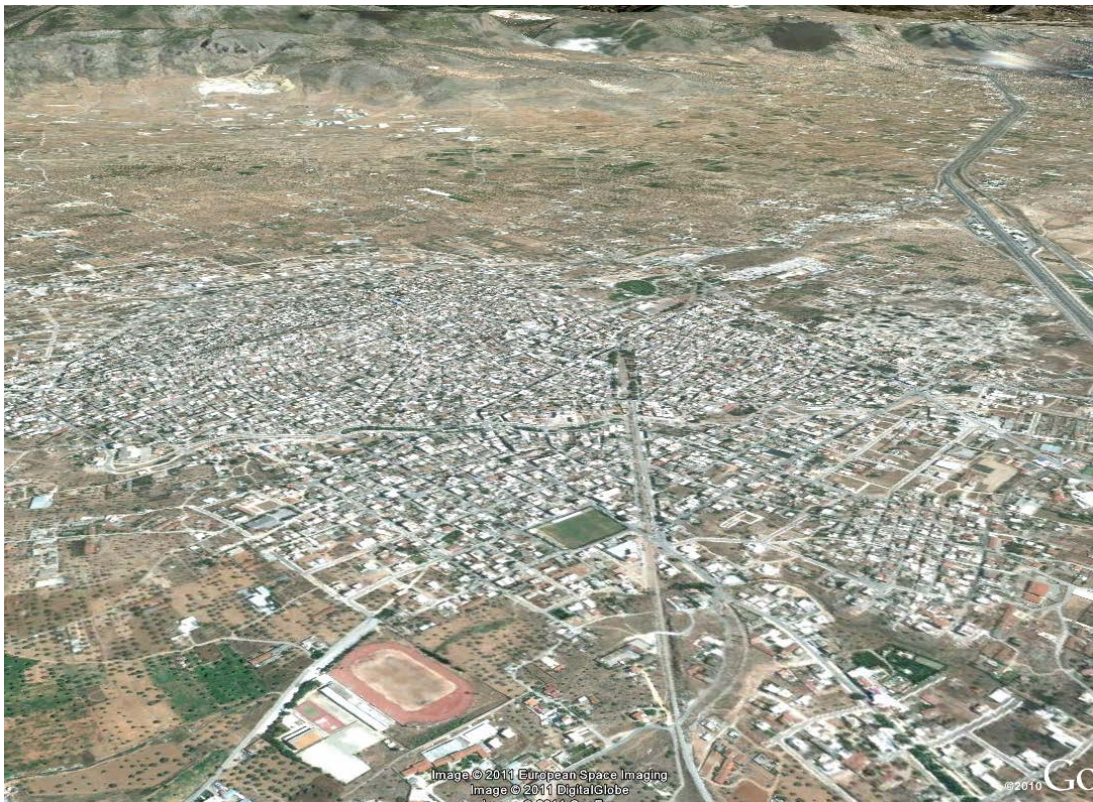
1.1 Γεωγραφική Θέση

Η σύγχρονη πόλη των Μεγάρων βρίσκεται στα νοτιοδυτικά της Αττικής, 41 χλμ. από την Αθήνα, στις βόρειες ακτές του Σαρωνικού στο μέσον περίπου της διαδρομής μεταξύ Αθήνας και Κορίνθου. Τα Μέγαρα είναι κτισμένα αμφιθεατρικά σε δύο λόφους: την Αλκαθόη και τον Καρία, ακροπόλεις της αρχαίας ομώνυμης πόλης που βρισκόταν στην ίδια θέση με 3.000 και πλέον χρόνια ιστορίας. Τα Μέγαρα αποτελούν έδρα του δήμου Μεγαρέων και πρωτεύουσα της επαρχίας Μεγαρίδας.

Εικόνα 1 Οι νέοι Καλλικρατικοί Δήμοι. Με μπλέ χρώμα στα δυτικά του νομού Αττικής διακρίνεται ο Δήμος Μεγάρων. (Πηγή: Διαχείριση υδατικών πόρων στην Αττική μετά την εφαρμογή του νέου αυτοδιοικητικού χάρτη).

Ο Δήμος με 322 τετραγωνικά χιλιόμετρα (Km²) είναι σήμερα ο μεγαλύτερος σε έκταση δήμος της Αττικής, με πληθυσμό 30.000 κατοίκους. Η γεωγραφική θέση του Δήμου είναι ιδιαίτερα προνομαχική, καθώς η γεωμορφολογία ποικίλλει από τις παραλίες του κόλπου της Σαλαμίνας και του κόλπου των Αλκυονίδων, έως τις ανατολικές κορυφές των Γερανείων Όρεων και τις νότιες πλαγιές του όρους Πατέρας. Αυτή η εξαιρετικά στρατηγική θέση των Μεγάρων στο σταυροδρόμι των σημαντικότερων χερσαίων και θαλάσσιων οδών αναμφίβολα συνιστά σημαντικό πλεονέκτημα και είναι συνυφασμένη με την μακραίωνη ιστορία της πόλης.

Εικόνα 2 Δορυφορική λήψη της περιοχής των Μεγάρων. (Πηγή: www.googlemap.gr)

Εικόνα 3 Σχέδιο αναπαραστάσεως των αρχαίων Μεγάρων εν σχέση με την σύγχρονη πόλη. (Πηγή:Googlemap.com)

1.2 Ονομασία της Πόλης

Τα Μέγαρα υπήρξαν μια από τις σημαντικότερες πόλεις της ελληνικής αρχαιότητας. Η ονομασία Μέγαρα διατηρήθηκε από τα αρχαία χρόνια μέχρι σήμερα και μόνο στο Μεσαίωνα απαντάται ο τύπος "Μάγαρα". Οι γραπτές μαρτυρίες διασώζουν διαφορετικές εκδοχές για την ονομασία της πόλης. Σύμφωνα με το μύθο η πόλη ονομαζόταν αρχικά Νίσα από το όνομα του Νίσου, του βασιλιά της.

Στη συνέχεια όμως μετονομάστηκε σε "Μέγαρα" ως ένδειξη τιμής στον ήρωα Μεγαρέα. Στο σημείο αυτό ερχόμαστε αντιμέτωποι με δύο εκδοχές του μύθου, μια Μεγαρική και μια Βοιωτική.

1. Ο Πausanias αναφέρει ότι κατά τους Βοιωτούς ο Μεγαρέας ήταν γιος του Ποσειδώνα, ενάρτεος και ικανός πολεμιστής. Ο ήρωας αυτός αρχικά ζούσε στη Βοιωτία, όμως ένα σημαντικό γεγονός τον οδήγησε στην πόλη που έμελλε να πάρει το όνομά του. Ειδικότερα, όταν στα Μέγαρα βασίλευε ο Νίσος, ο βασιλιάς της Κρήτης Μίνωας εκστράτευσε εναντίον του. Ο Μίνωας έφτασε με μεγάλη ναυτική και στρατιωτική δύναμη έξω από την πόλη και ξεκίνησε μια τρομερή πολιορκία που έφερε τους κατοίκους σε εξαιρετικά δεινή θέση. Τότε ο Μεγαρέας βλέποντας την επικείμενη ήττα του βασιλιά Νίσου, οργάνωσε ισχυρό στρατό από Βοιωτούς και έσπευσε να ενισχύσει τους πολιορκούμενους Μεγαρείς. Πράγματι, η ενίσχυση που πρόσφερε στην πόλη, στρατιωτική και ηθική, εκείνη την κρίσιμη στιγμή ήταν σημαντική. Ωστόσο κατά τη διάρκεια μιας μάχης με τους Κρήτες ο Μεγαρέας τραυματίστηκε θανάσιμα. Τότε, όπως αναφέρει η βοιωτική παράδοση, οι Μεγαρείς για να τον τιμήσουν έθαψαν το σώμα του στη πόλη τους κι επιπλέον έδωσαν σε αυτή το όνομα του νεκρού ήρωα.
2. Σύμφωνα τώρα με τη μεγαρική εκδοχή του μύθου, η ονομασία της πόλης αποδίδεται πάλι στον Μεγαρέα, όμως μέσα σε ένα διαφορετικό μυθολογικό πλαίσιο. Ο Αριστοτέλης στα "Μετεωρολογικά" του αναφέρει ότι "περί την Ελλάδα την αρχαία" ο Δίας πραγματοποίησε μεγάλο κατακλυσμό, γνωστό ως κατακλυσμό του Δευκαλίωνα. Από αυτή την καταστροφή ελάχιστοι επιβίωσαν, ανάμεσα στους οποίους ήταν και ο Μεγαρέας. Αυτός επέζησε, γιατί καθώς κολυμπούσε παρατήρησε ένα κοπάδι γερανών και το ακολούθησε. Τα πουλιά τον έσωσαν οδηγώντας τον στην κορυφή ενός βουνού

που είναι γνωστό ως τις μέρες μας εξαιτίας αυτού του μυθικού περιστατικού ως "Γεράνεια".

3. Άλλη μεγαρική παράδοση αναφέρει ότι ο Μεγαρέας παντρεύτηκε την κόρη του Νίσου, τον οποίο διαδέχτηκε στον θρόνο. Σύμφωνα με τον Πausανία, από αυτόν τον γάμο ο Μεγαρέας απέκτησε δύο γιους, τον Τίμαλκο και τον Ένιππο. Όμως και τα δύο του παιδιά είχαν τραγική μοίρα, καθώς ο Τίμαλκος φονεύτηκε από τον Θησέα και ο Ένιππος βρήκε τον θάνατο από το λιοντάρι του Κιθαιρώνος. Τότε ο Μεγαρέας υποσχέθηκε το χέρι της κόρης του, Εναίχμης, και τη διαδοχή στο θρόνο των Μεγάρων σε όποιον θα κυνηγούσε και θα εξόντωνε το θηρίο του Κιθαιρώνος. Αυτός που πραγματοποίησε τον άθλο ήταν ο Αλκάθους, ο οποίος διαδέχτηκε στον θρόνο τον Μεγαρέα.

Αρκετά πιθανή για την προέλευση του τοπωνυμίου είναι η άποψη ότι τα Μέγαρα πήραν το όνομά τους από ομώνυμα μικρά ιερά αφιερωμένα στη θεά Δήμητρα. Συγκεκριμένα, η λατρεία της Δήμητρας που αντιπροσωπεύει τη γονιμότητα και τη μυστική θεία ισορροπία ανάμεσα στη φθορά και την αναπαραγωγή είναι πανάρχαια, ιδιαίτερα εδώ, στην Αττική. Για να τιμήσει ο Κάρας γιος του Φωρονέα τη θεά οικοδόμησε μικρά ιερά, τα "μέγαρα", τα οποία ήταν υπόγειοι χώροι, κατάλληλα διαμορφωμένοι για την τέλεση των μυστηρίων.

Αυτός μάλιστα έκτισε, κατά την ίδια πηγή, ακρόπολη και ναούς προς τιμή της θεάς Δήμητρας. Αυτοί οι ναοί για την επιβλητικότητα και τη μεγαλοπρέπειά τους ονομάστηκαν Μέγαρα. Απ' αυτούς κατά μια πληροφορία πήρε την ονομασία η πόλη των Μεγάρων.

1.3 Ιστορική Εξέλιξη της Περιοχής

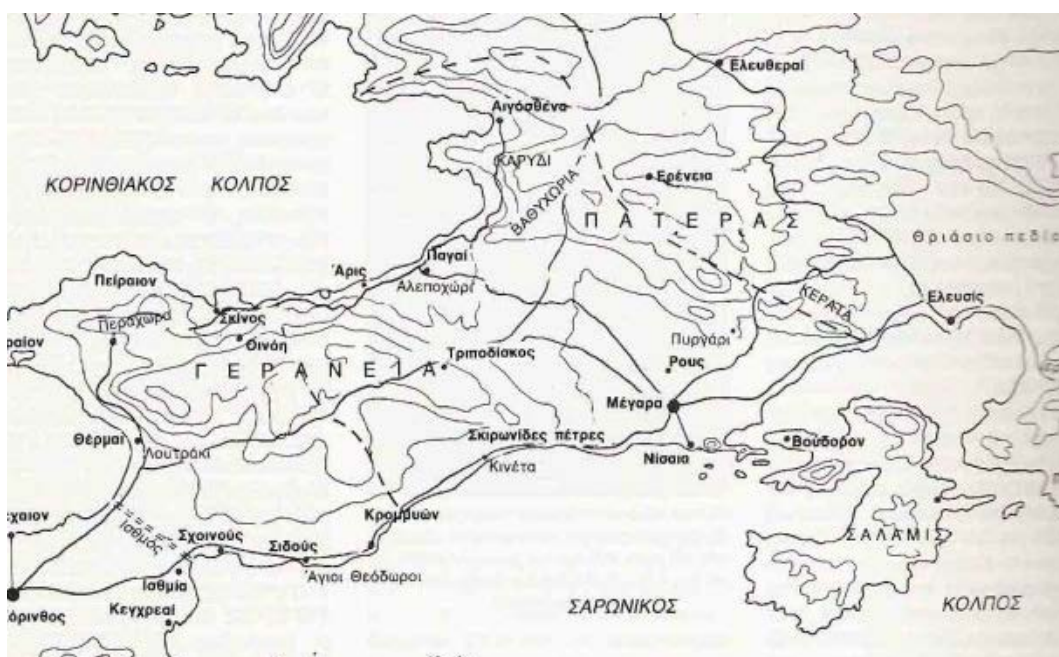
Στη θέση Κακιά Σκάλα έχουν εντοπιστεί τα αρχαιότερα αρχαιολογικά τεκμήρια που χρονολογούνται στη Μεσολιθική και Νεολιθική εποχή. Από την 3^η χιλιετία π.Χ. υπάρχει ανθρώπινη παρουσία στην σημερινή περιοχή του Αλεποχωρίου, ενώ στη θέση Παλαιόκαστρο η ανθρώπινη εγκατάσταση χρονολογείται την 2^η χιλιετία π.Χ. Τα Μέγαρα και το Παλαιόκαστρο κατά τους Ελλαδικούς χρόνους (3^η χιλιετία και 1900π.Χ.) ήταν οι δύο οικισμοί που υπήρχαν όπως και η Μυκηναϊκή εγκατάσταση του 1200π.Χ. Η περίοδος 1200 με 1000π.Χ. ήταν ασταθής εφόσον στη περιοχή εγκαταστάθηκαν Βοιωτοί. Έτσι μετά την κάθοδο των Δωριέων γύρω στο 1100π.Χ. εγκαταστάθηκαν στην περιοχή των Μεγάρων νέοι πληθυσμοί δωρικής καταγωγής, εκτοπίζοντας αρχαιότερους πληθυσμούς Ιώνων και Βοιωτών που ήταν εγκατεστημένοι στην περιοχή. Από τότε τα Μέγαρα αποκτούν συνήθειες δωρικές γύρω στα 1000-950π.Χ. Οι νέοι κάτοικοι που ονομάστηκαν Μεγαρείς δημιούργησαν ένα νέο κράτος με έδρα τα Μέγαρα. Ίδρυσαν πέντε πόλεις που αποτέλεσαν την συμπολιτεία των Μεγαρέων. Αυτές ήταν τα Μέγαρα στο κέντρο της μεγαλύτερης πεδιάδας της περιοχής, η Νίσαια στις όχθες του Σαρωνικού που αποτελούσε το νότιο επίνειο των Μεγάρων, οι Παγές στις όχθες του Κορινθιακού που αποτελούσε το βόρειο επίνειο των Μεγάρων, ο Τριποδίσκος στα Γεράνεια όρη και τα ΑιγόσθENA στους πρόποδες του Κιθαιρώνα.

Εικόνα 4 Τα όρια της Μεγαρίδας στην αρχαιότητα. (Πηγή: εγκυκλοπαίδεια «νέα δομή»)

Τα επόμενα χρόνια οι Μεγαρείς ήρθαν σε σύγκρουση με τους γείτονες τους, αρχικά με τους Κορινθίους τον 8ο αιώνα π.Χ. Τότε η Μεγαρίδα εμφανίζεται ως επικράτεια αυτοδύναμη δωρική με όρια τον Κιθαιρώνα προς τη μεριά της Βοιωτίας και τα Κέρατα (το νότιο όριο του βουνού) προς τη μεριά της Ελευσίνας που ανήκε στους Αθηναίους. Ο αιώνας αυτός είναι αιώνας δόξας, αφού τολμηροί Μεγαρείς θαλασσοπόροι ταξιδεύουν σε Ανατολή και Δύση, ιδρύοντας αποικίες. Ο Θουκυδίδης γράφει πως οι Μεγαρείς, ήταν από τους πρώτους Έλληνες που πήγαν ως άποικοι στη Σικελία. Το 734 π.Χ. οι Μεγαρείς βρέθηκαν στη Σικελία και μετά από 6 χρόνια, το 728 π.Χ. ίδρυσαν τα Υβλαία Μέγαρα, προς τιμή του τοπικού βασιλιά Υβλωνα. Δεύτερη αποικία τους ήταν η Σελινούντα, την οποία ίδρυσαν λίγο αργότερα. Πενήντα περίπου χρόνια αργότερα άρχιζαν να αποικίζουν τις ακτές του Βοσπόρου. Το 684 π.Χ. τον Αστακό, το 680 π.Χ. ίδρυσαν την Χαλκηδόνα και το 675 π.Χ. την Κύζικο στην Προποντίδα και. Το 662 π.Χ. ιδρύουν τη Σηλυβρία ή Σηλυμβρία, ενώ το 558 π.Χ. την Ηράκλεια.

Εικόνα 5 Η περιοχή της Μεγαρίδας και οι γειτνιαζουσες πόλεις. (Πηγή: εγκυκλοπαίδεια «νέα δομή»)

Επιπρόσθετα έρχονται σε σύγκρουση με τους Αθηναίους. Αντικείμενο της διαμάχης τους με τους Αθηναίους ήταν το νησί της Σαλαμίνας την οποία την κατείχαν οι Μεγαρείς από το 640 έως το 570 π.Χ. περίπου. Μετά από εικοσαετή πόλεμο, μεταξύ Αθηναίων και Μεγαρέων, η Σαλαμίνα πέρασε ξανά στην κυριαρχία των Αθηναίων. Την περίοδο του δεύτερου ελληνικού αποικισμού οι Μεγαρείς ίδρυσαν πολυάριθμες αποικίες κυρίως στην Προποντίδα και στην Μαύρη Θάλασσα, όπως το Βυζάντιο και η Χαλκηδόνα, η Νικομήδεια κ.α.

Στο τέλος του 8ου αιώνα π.Χ. Μεγαρείς και Κορίνθιοι φιλονικούν για τα όρια της επικράτειάς τους, ενώ στα τέλη του 6ου π.Χ. αιώνα, οι Κορίνθιοι αφαιρούν από την Μεγαρική επικράτεια το Πειραιόν, το Ηραϊόν και την περιοχή του Κρομμύωνα, (σημερινοί Άγιοι Θεόδωροι). Οι Αθηναίοι ταυτόχρονα, μετά από την παρότρυση του Σόλωνα, αποσπούν την Νήσο Σαλαμίνα και το επίνειο των μεγάρων Νίσαια.

Στις αρχές του 6^{ου} αιώνα δεσπόζει η προσωπικότητα του τύραννου Θεαγένη.

Στα τέλη του 6ου αιώνα π.Χ. η έκταση του Μεγαρικού κράτους περιορίστηκε αφού το Ηραίο, το Πειραιίο, ο Κρομμύωνας και η Σιδούς περιήλθαν στην κατοχή των Κορινθίων. Στα ανατολικά το όριο με το Αθηναϊκό κράτος ήταν το όρος Πατέρας και η κορυφή «Τρικέρι» ή «Κέρατα» ενώ τα σύνορα με την γειτονική Βοιωτία βρίσκονταν στον Κιθαιρώνα.

Τα Μέγαρα στον Πελοποννησιακό πόλεμο συμμαχισαν με την Σπάρτη. Ο πιο διάσημος πολίτης των Μεγάρων στην αρχαιότητα ήταν ο Βύζας, γιος του βασιλιά Νίσου κατά μια παράδοση. Το 657 π.Χ. ο Βύζας, ως επικεφαλής μιας αποικιακής επιχείρησης που είχε οργανώσει η πόλη των Μεγάρων, οδήγησε τους Μεγαρείς αποίκους στην περιοχή του Βοσπόρου. Εκεί οι Μεγαρείς ίδρυσαν μια νέα πόλη, στην οποία έδωσαν το όνομα του ιδρυτή της: Βυζάντιο. Σύμφωνα με τον Στράβωνα οι Μεγαρείς έφτασαν εκεί υπακούοντας σ' ένα χρησμό, που είχαν λάβει από το μαντείο των Δελφών. Ο χρησμός αυτός αποκαλούσε «τυφλούς» τους συμπολίτες τους, που λίγα χρόνια πριν, το 685 π.Χ., είχαν ιδρύσει στη ασιατική ακτή του Βοσπόρου τη Χαλκηδόνα. Πράγματι, κατά μίαν έννοια ήταν «τυφλοί», καθώς δεν είχαν αντιληφθεί ότι η περιοχή που βρισκόταν ακριβώς απέναντι από το σημείο που οι ίδιοι είχαν αποικήσει ήταν ιδανικότερη για τη διεξαγωγή του εμπορίου και την αλιεία. Σε αυτή την περιοχή, η οποία συγχρόνως διακρινόταν για τη στρατηγική της θέση, ο Βύζας θεμελίωσε μια από τις πιο σημαντικές πόλεις στην ιστορία της ανθρωπότητας. Ωστόσο, τόσο το ταξίδι με σκοπό τον αποικισμό όσο και η άφιξη κι η οργάνωση μιας νέας αποικίας χαρακτηρίζονταν από πλήθος αντιξοοτήτων. Όπως μας πληροφορεί η

Α. Ραμού - Χασιιάδη (1982), η εγκατάσταση των αποίκων γινόταν είτε σε ακατοίκητη περιοχή, οπότε οι ελλείψεις ήταν πολλές είτε σε κατοικημένη περιοχή, οπότε συχνά οι άποικοι έρχονταν σε ένοπλη σύγκρουση με τους αυτόχθονες.

Πριν τα μέσα του 5ου αιώνα π.Χ. εμπλέκονται και πάλι σε συνοριακές διαμάχες με τους Κορίνθιους, εγκαταλείπουν την Πελοποννησιακή Συμμαχία και προσχωρούν στη δύναμη των Αθηναίων. Το 461 π.Χ. οι Αθηναίοι κτίζουν τα Μακρά Τείχη, ενώνοντας την πόλη με την Νίσαια. Θέλοντας να χρησιμοποιήσουν τα Μέγαρα, ως ορμητήριο εναντίον των Κορινθίων, εγκαθιστούν Αθηναϊκή φρουρά στα τείχη.

Την ίδια εποχή καταλαμβάνουν και τις Παγές (σημ. Αλεποχώρι) που τις χρησιμοποιούν ως ορμητήριο κατά των Πελοποννησίων. Το 446 π.Χ., οι Μεγαρείς καταλαβαίνοντας, ότι οι Αθηναίοι είχαν σκοπό να αποσπάσουν την αυτονομία τους, αποστατούν, σφάζοντας τους Αθηναίους φρουρούς που δεν πρόλαβαν να κλειστούν στη Νίσαια. Στρέφονται πάλι στο πλευρό των Πελοποννησίων.

Ένα χρόνο αργότερα το 445 Π.Χ. Αθήνα και Σπάρτη υπέγραψαν την τριακονταετή ειρήνη, που υποχρέωσε τους Αθηναίους να εγκαταλείψουν τα Μέγαρα και τις Παγές. Το 432 π.Χ., εκδίδεται μετά από πρόταση του Περικλή, το "ΜΕΓΑΡΙΚΟ ΨΗΦΙΣΜΑ". Τον πρώτο χρόνο του Πελοποννησιακού Πολέμου (431-404π.Χ.), οι Αθηναίοι εισβάλλουν στην Μεγαρίδα με στρατό και ερημώνουν την χώρα μέχρι τα τείχη της πόλης, ενώ ταυτόχρονα ο στόλος αποκλείει την Νίσαια για να μην μπορούν οι Μεγαρείς να προμηθεύονται τρόφιμα. Την τακτική αυτή ακολουθούσαν οι Αθηναίοι 2 φορές τον χρόνο, με αποτέλεσμα να υποστούν τα Μέγαρα τρομερές καταστροφές.

Το 427 π.Χ. ο στρατηγός Νικίας καταλαμβάνει, για λογαριασμό των Αθηναίων την νήσο Μινώα και εγκαθιστά φρουρά. Η τριετία 427 - 424 π.Χ., αν και είναι μια δύσκολη περίοδος, είναι ωστόσο η πρώτη καθαρά δημοκρατική περίοδος, αφού οι ολιγαρχικοί εξορίζονται.

Μετά το τέλος της τριετίας, το 424 π.Χ., η δημοκρατική μερίδα φοβούμενη την παλιννόστηση των αριστοκρατικών φυγάδων, οι οποίοι έμεναν στις Παγές, διαπραγματεύτηκαν με τους Αθηναίους για να παραδώσουν την πόλη σ' αυτούς. Μερικοί Μεγαρείς επέτρεψαν την εισβολή των Αθηναίων, όταν ο στρατηγός της Βρασιίδας από την Σπάρτη έσπευσε να βοηθήσει την πόλη με στρατό, προλαβαίνοντας έτσι την υποταγή της στους Αθηναίους.

Στα χρόνια του Κορινθιακού πολέμου (395- 387 π.Χ.), οι Μεγαρείς θα προτιμήσουν την ουδετερότητα λόγω της οικονομικής και στρατιωτικής εξασθένησης που είχαν

υποστεί. Το 383 π.Χ. συμμετείχαν στην εκστρατεία των Λακεδαιμονίων, για να βοηθήσουν την Άκανθο και την Απολλωνία. Ο 4ος αιώνας π.Χ ήταν μια ευνοϊκή εποχή για τους Μεγαρείς αφού η οικονομία και οι τέχνες βρίσκονται σε άνθηση. Πολλοί καλλιτέχνες και συγγραφείς εργάστηκαν εκείνη την εποχή δημιουργώντας αριστουργήματα. Γύρω στα μέσα του αιώνα (350 π.Χ) τα Μέγαρα μπλέκονται σε διαμάχη με την Αθήνα για την "Ιερή Οργάδα", την ιερή γη της Ελευσίνας όταν οι Αθηναίοι κατηγορήσαν τους Μεγαρείς ότι καλλιεργούσαν κομμάτια γης που ήταν ιερά.

Την Ελληνιστική Περίοδο, πάντως, τα Μέγαρα βρίσκονται σε ακμή όπως μαθαίνουμε από τον Ισοκράτη αφού όπως έλεγε "οι Μεγαρείς κτίζουν σπίτια σαν να μην πρόκειται να πεθάνουν ποτέ".

Το 339π.Χ. ο στρατηγός Φωκίων ξανακτίζει τα Μακρά Τείχη ενώ στα τέλη του 4ου αιώνα π.Χ. οι Μεγαρείς στρέφονται προς την Μακεδονική δύναμη και ο Δημοσθένης αναφέρει πως η φιλομακεδονική μερίδα στα Μέγαρα είχε αρχηγούς τους: Πτοιόδωρο, Πέριλλο και Ελιξο.

Το 307 π.Χ., ο Δημήτριος ο Πολιορκητής καταλαμβάνει την πόλη, απομακρύνοντας όλους τους σκλάβους της περιοχής, δυσχεραίνοντας έτσι την παραγωγή και την οικονομία.

Αργότερα περιέρχονται πάλι στους Μακεδόνες και υπάγονται τελικά το 243 π.Χ. στην Αχαϊκή Συμπολιτεία από τον Αρατο.

Το 146 π.Χ. η πόλη κυριεύεται από τους Ρωμαίους, οι οποίοι την καταστρέφουν το 45π.Χ. Τον 2ο αιώνα μ.Χ. ο φιλέλληνας Ρωμαίος αυτοκράτορας Αδριανός την βοήθησε σημαντικά. Έφτιαξε υδραγωγείο, ενώ διαπλάτυνε το δρόμο προς την Κόρινθο (Σκιρωνίδα οδό), ώστε να περνούν δύο άμαξες με (2^{ος} αιώνας π.Χ.) αντίθετη φορά. Οι Μεγαρείς τιμούσαν τον Ρωμαίο αυτοκράτορα και την γυναίκα του Σαβίνα, την οποία ονόμαζαν "νέα Δήμητρα", Την Ρωμαϊκή παρουσία στην πόλη, επιβεβαιώνουν οι ανασκαφές που έχουν φέρει στο φως Ρωμαϊκά λουτρά, αγγεία, και εργαστήρια κεραμικής.

Από αυτή την εποχή οι Μεγαρείς ανήκουν πολιτικά στη Βοιωτία έως το 395 μ.χ. όταν καταστρέφονται από τον Γότθο Αλάριχο. Ο Αλάριχος λεηλάτησε, κατέστρεψε και έκαψε μνημεία που άντεξαν την φθορά τόσων αιώνων. Τον 5^ο αιώνα μ.Χ. οι Μεγαρείς τιμούν τον έπαρχο Ερκούλιο που τους βοήθησε να επισκευάσουν τα γκρεμισμένα τείχη.

1.3.1 Χρονολογίες Σταθμοί στην ιστορία της Πόλης

Τα γεγονότα που επηρέασαν σημαντικά κατά την αρχαιότητα την ιστορία της πόλης των Μεγάρων είναι τα εξής:

Μεγαρικό Ψήφισμα (432π.Χ.)

Το 432π.Χ. ο Περικλής πρότεινε στην Εκκλησία του Δήμου της Αθήνας να απαγορευθεί στα Μεγαρικά πλοία να πλέουν σε λιμάνια της Αθηναϊκής ηγεμονίας αποκλείοντας τους Μεγαρείς από την αγορά της Αττικής, θέλοντας να τους τιμωρήσει για την αποστασία τους από την Αθηναϊκή συμμαχία κάτι που έπληξε ανεπανόρθωτα τη Μεγαρική οικονομία.

Ναυμαχία της Σαλαμίνας (480π.Χ.)

Οι Μεγαρείς πήραν μέρος στην ναυμαχία της Σαλαμίνας το 480π.Χ. με 20 πολεμικά πλοία εναντίων των Περσών. Είχαν ταχτεί με την άποψη του Αθηναίου στρατηγού Θεμιστοκλή, που υποστήριζε πως η αναμέτρηση πρέπει να γίνει στο στενό της Σαλαμίνας, γιατί οι Πέρσες δεν θα μπορούσαν να αναπτύξουν όλη τη ναυτική τους τη δύναμη και να εκμεταλλευτούν την αριθμητική τους υπεροχή.

Μάχη στις Πλαταιές (479π.Χ.)

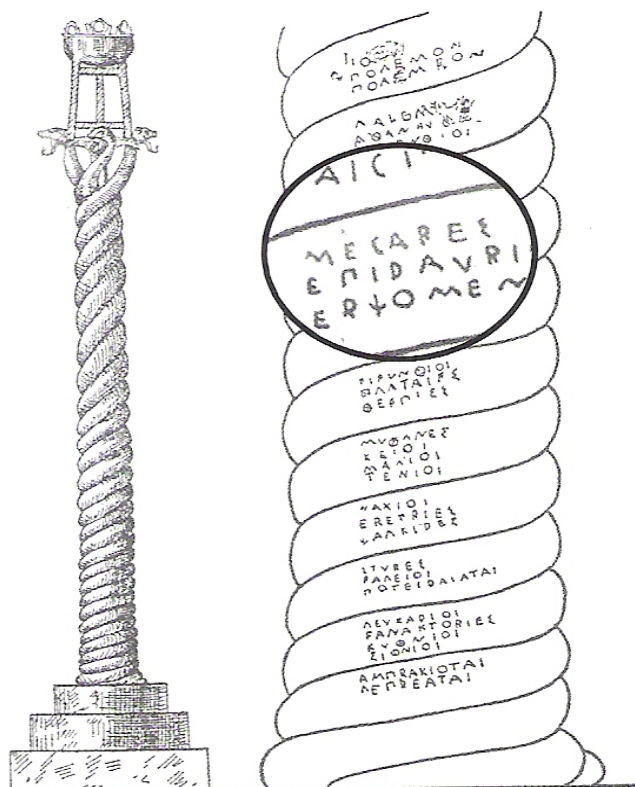
Στην μάχη των Πλαταιών, το καλοκαίρι του 479π.Χ. οι Μεγαρείς συνέβαλαν με 3000 οπλίτες, καθοριστικά στην αίσια έκβαση της σκληρής μάχης, αν και πολλοί Έλληνες και κυρίως Θηβαίοι είχαν συμμαχήσει εναντίων των Περσών. Τα επόμενα χρόνια οι Μεγαρείς αντιμετώπισαν τον έντονο ανταγωνισμό της Αθήνας στο εμπόριο της ανατολικής Μεσογείου και Μαύρης Θάλασσας.

Ναυμαχία στο Αρτεμίσιο (480π.Χ.)

Ο Μεγαρικός στόλος προετοιμασμένος και καλά οργανωμένος συμμετείχε και στην ναυμαχία μεταξύ Ελλήνων και Περσών που έγινε στο Αρτεμίσιο το 480π.Χ. με 20 πολεμικά πλοία. Επειδή όμως οι συγκρούσεις ήταν αμφίροπες, ο ελληνικός στόλος αποχώρησε.

Δολοφονία του Κήρυκα των Αθηναίων Ανθεμόκριτου (431π.Χ.)

Οι αρχαίες πηγές αναφέρουν πως το 431π.Χ. οι Μεγαρείς διέπραξαν μια ανοησία και ασυγχώρητη πράξη. Δολοφόνησαν τον κήρυκα Ανθεμόκριτο, που είχε στείλει ο Περικλής για να απαγορεύσει στους Μεγαρείς να καλλιεργούν την γη, που άνηκε στο ιερό της Ελευσίνας. Για την πράξη αυτή, οι Ελευσινιακές θεές ήταν οργισμένες με τους Μεγαρείς. Οι ίδιοι όπως αναφέρει ο Πλούταρχος το αρνιούνται.

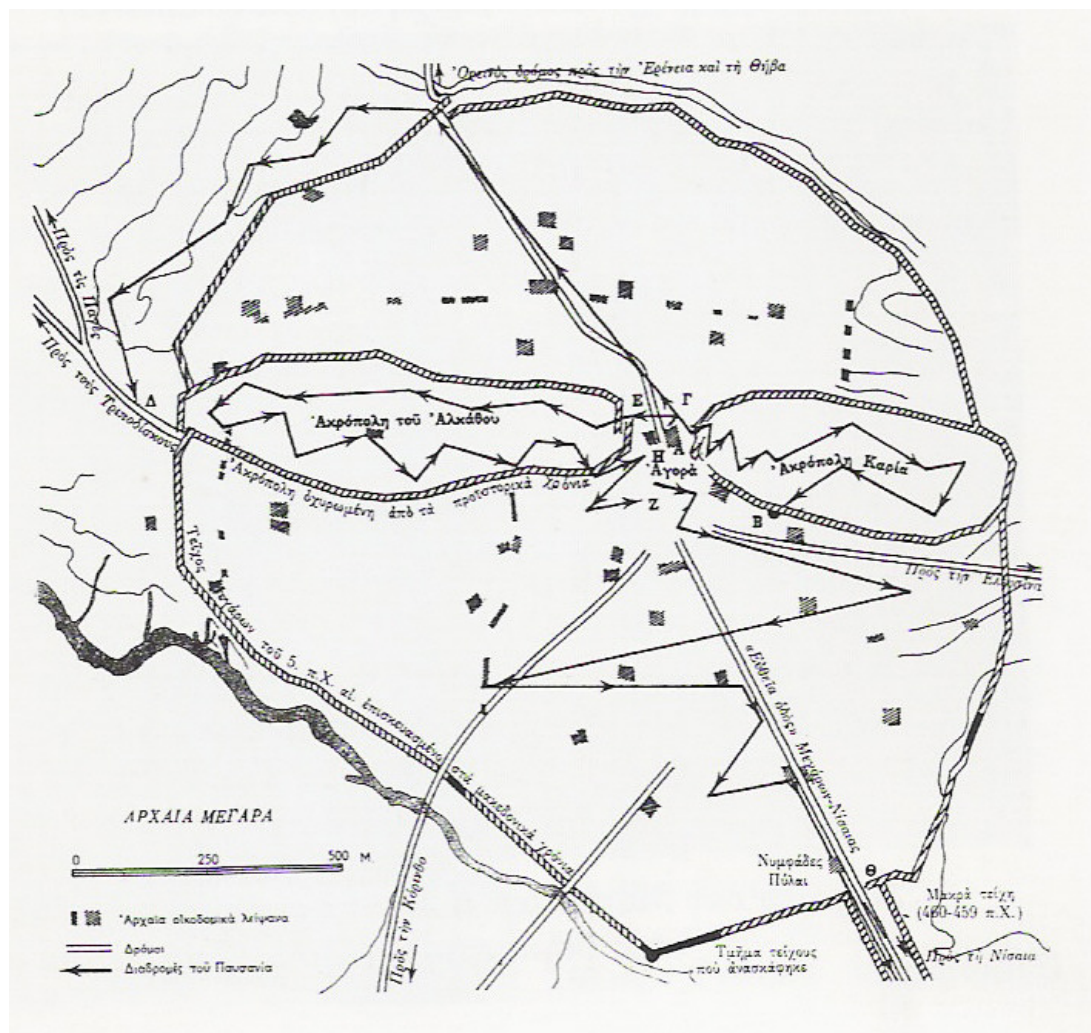

Εικόνα 6 Ο χρυσός τρίποδας με το τρικέφαλο χάλκινο φίδι ήταν το αφιέρωμα των Ελλήνων στους Δελφούς για τη νίκη τους κατά των Περσών. Στον σπειροειδή κορμό του είχαν γραφτεί τα ονόματα των πόλεων που είχαν πολεμήσει, μεταξύ αυτών και τα Μέγαρα.(Πηγή. Τα Μέγαρα της Αρχαιότητας).

1.3.2 Η Οχύρωση της Πόλης

Η γεωφυσική θέση της αρχαίας πόλης ήταν ευνοϊκή και παράλληλα παρείχε προστασία στους κατοίκους, αφού από τις κορυφές των δύο λόφων, ανατολικά της Καρίας και δυτικά του Αλκάθου, όπου ήταν χτισμένη, είχαν την δυνατότητα να εποπτεύουν στεριά και θάλασσα. Περιτριγυρισμένη από ψηλά βουνά, η περιοχή της Μεγαρίδας, κατάφερε να επιβιώσει από τις εχθρικές επιδρομές. Στην αρχαιότητα και οι δύο ακροπόλεις ήταν οχυρωμένες.

Ο Πausανίας αναφέρει πως οι Κρήτες, κατά την εισβολή τους στη Μεγαρίδα, κατέστρεψαν το παλαιό τείχος της δυτικής ακρόπολης και πως ο βασιλιάς Αλκάθους, το ξανάκτισε με τη βοήθεια του θεού Απόλλωνα. Από τότε ο δυτικός λόφος και η ακρόπολη πήραν το όνομά του.

Εικόνα 7 Στο σχήμα απεικονίζεται ο οχυρωματικός περίβολος που περιέκλειε τις δύο ακροπόλεις αλλά και ολόκληρη την αρχαία πόλη. (Πηγή: Τα Μέγαρα της Αρχαιότητας).

Το τείχος του δυτικού λόφου ήταν κατασκευασμένο με μεγάλες ασβεστολιθικές πέτρες, λαξευμένες ελαφρώς στην επιφάνεια και στις τέσσερις πλευρές. Από την τειχοδομία του, χρονολογείται τον 6^ο ή στα πρώτα δέκα χρόνια του 5^{ου} αιώνα π.Χ. Το τείχος της ανατολικής ακρόπολης ήταν και αυτό χτισμένο με σύστημα τειχοδομίας, όμοιο με το δυτικό.

Τα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα αμυντικής οχύρωσης που ήρθαν στο φως ανήκουν στην οχύρωση του λόφου του Αλκάθου. Βρίσκονται στην νότια πλαγιά του λόφου. Έχουν μήκος 25 μ. και σωζόμενο ύψος 4,5 μ. Από την οχύρωση του ανατολικού λόφου δεν σώζεται τίποτα σήμερα.

Ο οχυρωματικός περίβολος της πόλης που περιελάμβανε και τις δύο ακροπόλεις χτίστηκε μεταξύ 479 - 460 π.Χ. και πριν την ανέγερση των Μακρών Τειχών. Είχε τουλάχιστον 6 πύλες που οδηγούσαν σε περιοχές εκτός των ορίων της πόλης: στην Αθήνα, τη Θήβα, τις Παγές (Αλεποχώρι), τον Τριποδίσκο, τη Κόρινθο και την Νίσαια. Ορισμένοι ερευνητές αναφέρουν πως υπήρχαν 2 ακόμη πύλες. Από τις πύλες που υπήρχαν, οι Νυμφάδες πύλες έχουν ταυτισθεί και ήταν αυτές που οδηγούσαν, μέσω της Ευθείας Οδού, στο επίνειο της πόλης, τη Νίσαια, στα νότια της πόλης.

Μετά το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου ή στα πρώτα χρόνια του 4^{ου} αιώνα π.Χ. ο περίβολος της πόλης ενισχύθηκε με ημικυκλικούς πύργους και υποτομές, λόγω των ζημιών που είχε προκαλέσει ο μακροχρόνιος πόλεμος. Οι πύργοι, βοηθούσαν στην καλύτερη άμυνα και την επόπτευση της περιοχής. Την Ελληνιστική εποχή, μετά την πολιορκία της πόλης το 307 π.Χ. από τον Δημήτριο τον Πολιορκητή, οι ογκόλιθοι ενισχύθηκαν ακόμη περισσότερο.

Τα Ρωμαϊκά χρόνια, η οχύρωση της πόλης παραμελήθηκε. Το 397 μ.Χ. ο Γότθος Αλάρικος κατέστρεψε την πόλη και τα τείχη υπέστησαν μεγάλες καταστροφές. Τον 5ο αιώνα μ.Χ. επισκευάστηκαν από τον έπαρχο Ερκούλιο και οι Μεγαρείς, θέλοντας να τον ευχαριστήσουν του έστησαν ανδριάντα.

Οι Βενετοί, κατέστρεψαν οριστικά τα τείχη το 1687. Περιηγητές που επισκέφθηκαν τα Μέγαρα, είδαν και κατέγραψαν τμήματα του τείχους που σώζονταν στην εποχή τους. Από τον περίβολο της αρχαίας πόλης ήρθαν στο φως μόνο μερικά τμήματα του:

1. στα νοτιοδυτικά της πόλης (1981)
2. στο νότιο τμήμα της πόλης (1983)
3. στο οικόπεδο του Γεωργικού Συνεταιρισμού (ημικυκλικός πύργος).

1.3.3 Μακρά Τείχη

Τα Μακρά Τείχη αποτέλεσαν σημαντική οχύρωση για την πόλη των Μεγάρων. Το τείχος σήμερα δεν υφίσταται, περάν κάποιων τμημάτων του. Σύμφωνα με τα όσα έχουν καταγραφεί το 461 π.χ., οι Αθηναίοι κατασκεύασαν τα Μακρά Τείχη, τα οποία ένωναν την πόλη με το επίνειο της τη Νίσαια και έφθαναν μέχρι την παραλία. Ο Θουκυδίδης αναφέρει πως τα Μακρά τείχη είχαν μήκος 8 στάδια δηλ. 1500 μ. περίπου ενώ ο Στράβων, υπολογίζει την απόσταση από την πόλη μέχρι τη Νίσαια σε 18 στάδια δηλαδή 3.400 μέτρα.

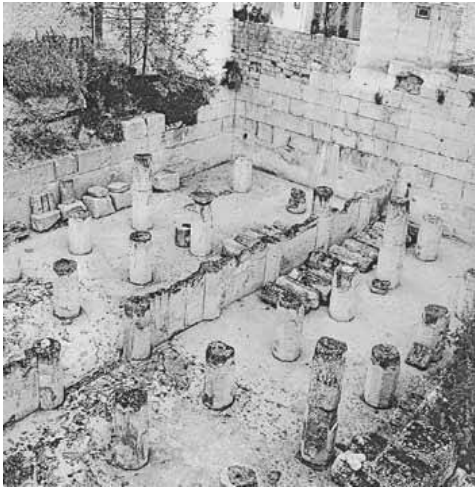

Η άποψη του Θουκυδίδη προσεγγίζει την αλήθεια ενώ το πλάτος των Μακρών τειχών δεν έχει ταυτιστεί, γιατί δεν υπάρχει κανένα απομεινάρι του ανατολικού σκέλους, σε αντίθεση με το δυτικό, κατάλοιπα του οποίου βρέθηκαν κατά την διάρκεια ανασκαφών κοντά στο

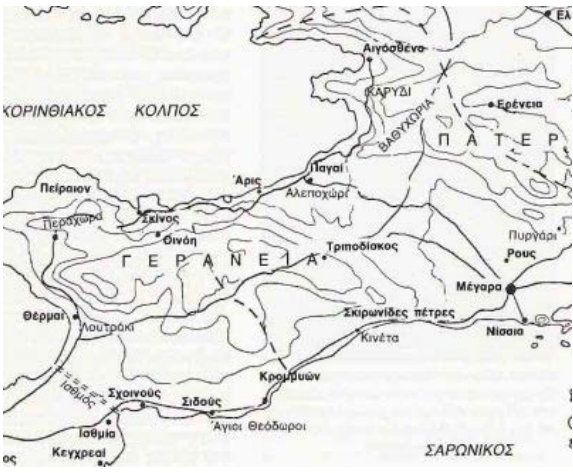

Παλαιόκαστρο, μαζί με τον ορθογώνιο πύργο του, το 1983. Οι Αθηναίοι, θέλοντας να έχουν τον έλεγχο των Μεγάρων, εγκατέστησαν φρουρά στα Μακρά Τείχη, αλλά οι Μεγαρείς καταλαβαίνοντας τις προθέσεις τους, τα γκρέμισαν τον 8^ο χρόνο του Πελοποννησιακού Πολέμου (424 π.Χ). Ο στρατηγός Φωκίων ξανάχτισε τα τείχη γύρω στο 340 Π.Χ.. Ο Πausanias, στη περιήγησή του, δεν αναφέρει τα Μακρά Τείχη. Ο Θουκυδίδης και ο Πλούταρχος αντίστοιχα περιγράφουν τα Μακρά Τείχη ως εξής: "... Και έσχον Αθηναίοι, Μέγαρα και Πηγάς και τα μακρά τείχη ωκοδόμησαν Μεγαρεύσι τα από της πόλεως ες Νίσαιαν και εφρούρουν αυτοί...". "... και δια μέσου σκέλη δύο προς το επίνειον από του άστεως ενέβαλε".

1.4 Σημαντικά Μνημεία της Πόλης

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα κυριότερα μνημεία της πόλης.

<p>Η Κρήνη του Ιθαγένους</p>	 <p>Το μοναδικό κτίσμα της αρχαίας πόλης που σώζεται σε πολύ καλή κατάσταση είναι η κρήνη που η παράδοση αναφέρει πως κτίστηκε από τον τύραννο Θεαγένη. Αυτό μαθαίνουμε από τον Πausanias, ωστόσο η χρονολόγησή της είναι νεώτερη του Θεαγένη, όπως προκύπτει από την τοιχοδομία. Ήταν από τα πιο επιβλητικά αρχιτεκτονικά δημιουργήματα, χτισμένη σε θέση προσιτή για τους κατοίκους και των δύο λόφων. Βρισκόταν ανάμεσα στους δύο λόφους, κοντά στην αρχαία αγορά. Τροφοδοτούσε την πόλη με νερό από τον 5^ο αιώνα π.Χ. έως τον 5^ο αιώνα μ.Χ.</p>
<p>Παλαιόκαστρο</p>	 <p>Ονομάζεται ο μικρός λόφος, ύψους 40 μέτρων, νότια της πόλης των Μεγάρων, κοντά στην παραλία. Ήταν το λιμάνι των Μεγάρων και η ανθρώπινη παρουσία εδώ χρονολογείται από την Πρωτοελλαδική περίοδο (3^η χιλιετία π.Χ. έως 1900 π.Χ.). Από ανασκαφές που έχουν γίνει στο λόφο, έχουν έρθει στο φως ίχνη παρουσίας οικισμού και λιμανιού από την Πρωτοελλαδική έως και τη Ρωμαϊκή εποχή. Πολλοί ερευνητές ταυτίζουν το Παλαιόκαστρο με την Νίσαια, το ένα από τα δύο λιμάνια της αρχαίας πόλης. Σήμερα σώζεται τμήμα οχύρωσης Μεσαιωνικών χρόνων, πάνω σε οχυρώσεις των αρχαίων χρόνων.</p>

<p>Λόφος Αγίου Γεωργίου</p>	 <p>Βρίσκεται απέναντι από το Παλαιόκαστρο στα ανατολικά. Ήταν κατοικημένος από την Πρωτοελλαδική εποχή, έχοντας έως και τα Ρωμαϊκά χρόνια πύργο και λιμάνι. Πολλοί ταυτίζουν το λόφο με το λιμάνι Μινώα και υποστηρίζουν πως στην αρχαιότητα ήταν ένα μικρό νησί που συνδεόταν με τη στεριά με μια στενή λωρίδα γης (σημερινή Πάχη). Σύμφωνα με την άποψη αυτή στο λιμάνι αυτό προσάραξε ο βασιλιάς της Κρήτης Μίνωας όταν ήρθε και πολέμησε στην πόλη και τον βασιλιά Νίσο και πως από αυτόν ονομάστηκε έτσι. Σήμερα στον λόφο του Αγίου Γεωργίου σώζονται τμήματα αμυντικού τείχους που χρονολογείται τον 5^ο αιώνα π.Χ.</p>
<p>Πάγαι</p>	 <p>Οι Παγές, το σημερινό Αλεποχώρι, απείχαν από τα Μέγαρα περίπου 20 χιλιόμετρα. Ήταν το δυτικό λιμάνι των Μεγάρων και είχε μεγάλη σημασία, αφού από εκεί ξεκινούσαν τα καράβια για να ταξιδέψουν στην Πελοπόννησο και σε άλλες μακρινές περιοχές. Ο λόφος της Ακρόπολης των Παγών ήταν οχυρωμένος με τείχη, φτιαγμένα με την Μακεδονική τεχνική και ίχνη τους σώζονται και σήμερα δεξιά και αριστερά του σημερινού κατηφορικού δρόμου που οδηγεί στο Αλεποχώρι. Ήταν πολυάνθρωπη πόλη υπό την κυριαρχία των Μεγάρων.</p>

<p>Αίγειρος - Αρις - Γεράνεια</p>	 <p>Οι αρχαίες πηγές αναφέρουν ότι κοντά στην σημερινή Μαυρολίμνη (Γοργώπιδα λίμνη) υπήρχε μια κωμόπολη με την ονομασία Αίγειρος. Ίχνη της κωμόπολης αυτής δεν έχουν βρεθεί, γιατί είναι πολύ πιθανόν να βυθίστηκε και να χάθηκε λόγω των ηφαιστειών που υπήρχαν στην περιοχή. Πρέπει να υπήρχε κοντά στη σημερινή Μαυρολίμνη. Οι άλλες δύο κωμοπόλεις, δηλαδή η Αρις και τα Γεράνεια, βρίσκονταν λίγα χιλιόμετρα δυτικά της ακρόπολης των Παγών (Αλεποχώρι) και χρονολογούνται από τον 9^ο αιώνα π.Χ. μέχρι τον 7^ο αιώνα π.Χ.</p>
<p>Γοργώπις</p>	 <p>Το όνομα αυτής της λίμνης προέρχεται από την κόρη του Μεγαρέα Γόργη. Το βάθος της ξεπερνά τα 50 μέτρα, ενώ ένας σεισμός του 1981 ήταν η αιτία που υποχώρησε ένα μεγάλο κομμάτι που χώριζε τη λίμνη από τη θάλασσα.</p>

<p>Τα Αιγόθυνα (Πόρτο Γερμενό)</p>		<p>Τα Αιγόθυνα ήταν στην αρχαιότητα μια μικρή παραλιακή πόλη χτισμένη στον Αλκυόνιο κόλπο, σε μια δυσπρόσιτη περιοχή, που χωρίζεται με ψηλά και απότομα βουνά τόσο από τη Μεγαρίδα, όσο και από την Βοιωτία. Ήταν ο τόπος που λάτρευαν το μάντη και θεραπευτή Μελάμποδα και προς τιμήν του τελούσαν ετήσια γιορτή.</p>
<p>Αρχαίοι Πύργοι στα Βαθυχώρια</p>	<p>Οι κάτοικοι των δύσβατων ορεινών περιοχών της Αρχαίας Μεγαρίδας, που κατοικούσαν σε μικρά χωριά, ζούσαν από τις αγροτικές καλλιέργειες. Οι περισσότεροι μεμονωμένοι οικισμοί που είχαν δημιουργηθεί στην ύπαιθρο, μακριά από την πόλη των Μεγάρων, ήταν γεωργικού ή κτηνοτροφικού χαρακτήρα. Για την προστασία των περιοχών αυτών υπήρχαν φρούρια ή πύργοι με στρατιωτικό χαρακτήρα για τον έλεγχο των δρόμων. Δύο τέτοιοι πύργοι σώζονται στα Βαθυχώρια κοντά στα σύνορα με τη Βοιωτία, βόρεια των Μεγάρων.</p>	
<p>Το Ηραίο</p>	<p>Το Ηραίο ήταν αρχαία κωμόπολη των Μεγάρων που βρισκόταν στο Νοτιοδυτικό άκρο της χερσονήσου της Περαχώρας. Ήταν και τόπος λατρείας της Ήρας Ακραίας και η πρώτη εγκατάσταση χρονολογείται την πρώτη χιλιετία π.Χ. Εκεί υπάρχει και ο ναός της Ήρας Ακραίας ή Λιμενίας.</p>	

Πίνακας 1 Τα κυριότερα μνημεία της πόλης των Μεγάρων

Εικόνα 8 Ο λόφος του Παλαιοκάστρου είναι ένα ύψωμα 40 μέτρων

Εικόνα 9 Σύμφωνα με μελέτες το Παλαιόκαστρο ταυτίζεται με την Νίσαια, το ένα από τα δύο λιμάνια της αρχαίας πόλης. Σήμερα σώζεται τμήμα οχύρωσης Μεσαιωνικών χρόνων, πάνω σε οχυρώσεις των αρχαίων χρόνων.

Εικόνα 10 Σύμφωνα με τις γραπτές πηγές το νερό που έτρεχε στην κρήνη λεγόταν των Σιθνίδων Νυμφών. Η πρώτη ανασκαφή έγινε το 1898 και έφερε στο φως τα κυριότερα μέρη της ενώ το 1957 έγινε μια συστηματικότερη ανασκαφή αποκαλύπτοντας το μεγαλύτερο μέρος της κρήνης. (Πηγή: *Τα Μέγαρα της Αρχαιότητας*)

Εικόνα 11 Στο λόφο της Καριάς σώζεται αρχαίο σπήλαιο, αφιερωμένο στη θεά Δήμητρα. (Πηγή: *Τα Μέγαρα της Αρχαιότητας*)

1.5 Ιστορικές Τοποθεσίες και οδοί στα Μέγαρα

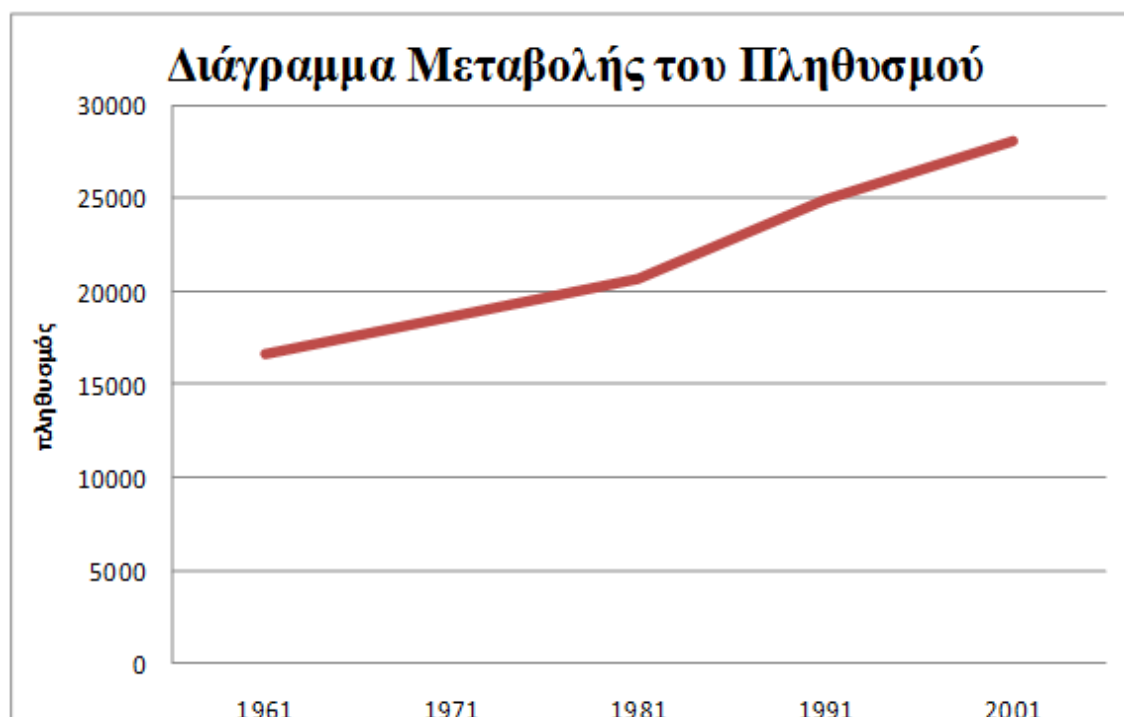
Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται ιστορικές τοποθεσίες της πόλης.

Λόφος Αλκάθου (Λόφος Αγίου Δημητρίου)	Βρίσκεται βόρεια των Μεγάρων και ονομάστηκε έτσι προς τιμήν του μυθικού ήρωα Αλκάθου, γιου του Πέλοπα και της Ιπποδάμειας από την Ήλιδα, που ξανάχτισε τα τείχη της πόλης, σκότωσε το λιοντάρι του Κιθαιρώνα, που είχε κατασπαράξει το γιο του βασιλιά Μεγαρέα, και αφού διαδέχθηκε το Μεγαρέα, έγινε βασιλιάς των Μεγάρων.
Λόφος Καριά (Προφήτη Ηλία)	Ονομάστηκε έτσι προς τιμήν βασιλέων που κυβέρνησαν την πόλη, οι οποίοι ανήκαν σε πανάρχαιους λαούς, όπως οι Κάρες.
Νισαία Ακτή Βαρέα	Ονομάστηκε έτσι προς τιμήν του Νίσου, γιου του Πανδίωνα, βασιλιά των Μεγάρων, που έδωσε αρχικά το όνομά του στην πόλη (μετά ονομάστηκε Μέγαρα). Όταν βασίλευε ο Νίσος, η πόλη αντιμετώπισε την εισβολή του βασιλιά Μίνωα, ο οποίος εκστρατεύοντας κατά της Αθήνας, θέλησε να καταλάβει και τα Μέγαρα. Ο Νίσος πολέμησε γενναία, όμως έχασε τη μάχη και τη ζωή του όταν η κόρη του Σκύλλα, έχοντας ερωτευθεί το Μίνωα, του έκοψε στον ύπνο τα κόκκινα μαλλιά του, που του έδιναν δύναμη.
Οδός Ευκλείδου (Βόρεια Μέγαρα):	Ονομάστηκε έτσι προς τιμήν του Ευκλείδη, φιλόσοφου, μαθητή του Σωκράτη και στενού φίλου του Πλάτωνα. Ήταν ιδρυτής της Μεγαρικής σχολής
Οδός Στιλπώνος (Βόρεια Μέγαρα):	Φιλόσοφος, μαθητής του Ευκλείδη, δάσκαλος του Ζήνωνα, έζησε γύρω στο 300 π.Χ.. Τον θεωρούσαν άθεο, έγραψε 9 διαλόγους, από τους οποίους δεν σώθηκε κανείς.
Οδός Θεαγένους (Λόφος Καριά Μεγάρων)	Τύραννος των Μεγάρων τον 7 ^ο αιώνα π.Χ., που είχε παντρέψει την κόρη του με τον Κύλωνα τον Αθηναίο. Ο Θεαγένης έφτιαξε και την κρήνη της πόλης.

1.6 Πληθυσμιακή Εξέλιξη

Ο πληθυσμός του Δήμου Μεγάρων παρουσιάζει συνεχή αύξηση από την δεκαετία το 50 μέχρι και σήμερα με μεταβαλλόμενους, αλλά αξιοσημείωτα υψηλούς ρυθμούς μεταβολής. Η σύγκριση του ποσοστού μεταξύ των διαδοχικών απογραφών οδηγεί στη διαπίστωση, ότι το ποσοστό αύξησης κυμαίνεται και εξαρτάται σημαντικά από τις περιοχές οι οποίες υπάγονται στο Δήμο.

Πίνακας 2 Διάγραμμα μεταβολής του πληθυσμού του Δήμου Μεγάρων από το 1961 ως το 2001. (Πηγή: Βάσει στοιχείων της ΕΣΥΕ)

Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία το 1971 η αύξηση είναι της τάξης του 11% (από 16.707 κάτοικοι το 1961 σε 18.759 κατοίκους το 1971). Το 1981 η αύξηση φθάνει το 20%, το 1991 το 33% και το 2001 η αύξηση είναι 41 %.¹

¹ Πρέπει να τονιστεί ότι για την παράκτια περιοχή τα πληθυσμιακά δεδομένα εμφανίζουν κάποια διαφορά μεταξύ των θερινών και των χειμερινών μηνών. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι αποτελεί κυρίως τουριστική περιοχή που δε φιλοξενεί μόνιμους κατοίκους αλλά κυρίως παραθεριστές. Αυτό διαπιστώνεται και από την παρουσία πολλών παραθεριστικών και όχι μόνιμων κατοικιών τόσο στο Αλεποχώρι και στην Κινέττα όσο και σε όλο το μήκος της παράκτιας ζώνης.

ΠΕΡΙΟΧΗ	1961	1971	1981	1991	2001
ΜΕΓΑΡΑ	15.450	17.294	17719	20.403	23.032
ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΑ		12	155	165	173
ΑΙΓΕΙΡΟΥΣΑΙ		37	280	802	479
ΒΛΥΧΑΔΑ		75	364	712	694
ΚΑΤΩ ΒΛΥΧΑΔΑ		176	854		
ΚΙΝΕΤΑ	187	163	425	1.878	1.972
ΚΟΥΜΙΝΤΡΙ		246	310	356	275
ΛΑΚΚΟΙ ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ	286	295	316	311	312
ΛΟΥΤΡΟΠΥΡΓΟΣ	185				
ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΙΕΡΟΘΕΟΥ	162	29	29	42	72
ΠΑΝΟΡΑΜΑ ΚΙΝΕΤΑΣ	63				
ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ		25	48	54	80
ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΧΡΑΝΤΟΥ		148	35	20	39
ΠΑΧΑΚΙΟΝ					
ΠΑΧΗ	312	250	246	202	331
ΣΠΑΡΤΑ	62	9	6	85	712
ΣΤΙΚΑΣ			27	31	24
ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΑΡΩΝ	16.707	18.759	20.814	25.061	28.195

Πίνακας 3 Στοιχεία απογραφών του πληθυσμου για το Δήμο Μεγάρων 1961-2001. (Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή του 1991)

1.6.1 Αίτια Πληθυσμιακής Εξέλιξης

Η αύξηση αυτή του πληθυσμού οφείλεται κυρίως,

- λόγω εσωτερικής μετανάστευσης, που ακολούθησε την αυξημένη ζήτηση εργασίας.
- το κόστος της γης, (προσέφεραν χαμηλό κόστος κατοικίας και γης σε όσους μετανάστευσαν από τα διάφορα μέρη της Ελλάδας, σε αναζήτηση εργασίας).

- στη μαζική εγκατάσταση Βιομηχανικών, και άλλων δραστηριοτήτων στην περιοχή, (ακολούθησε & ανάλογη αύξηση του πληθυσμού, κατά την δεκαετία 1991–2001).

1.6.2 Συνέπειες Πληθυσμιακής Εξέλιξης

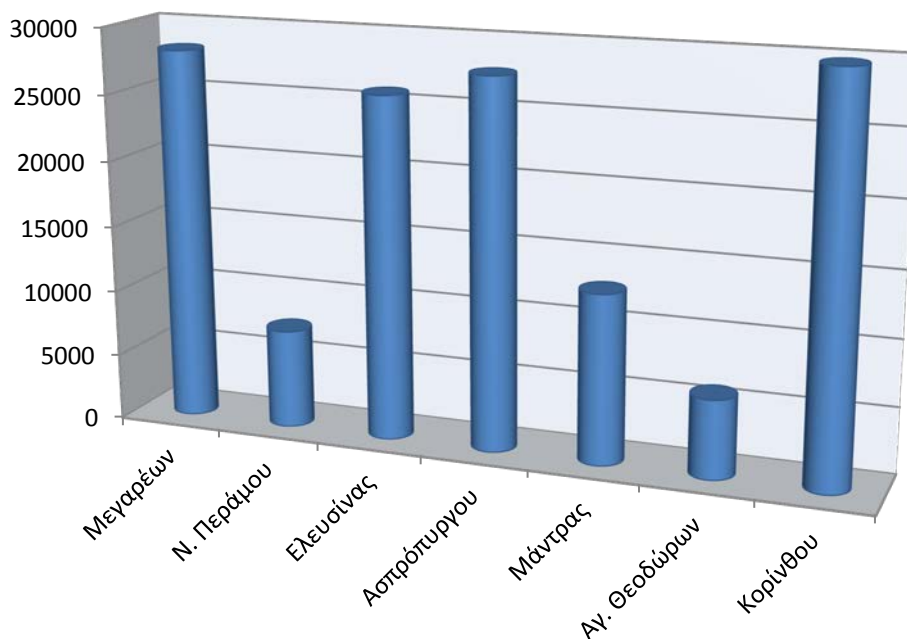
Η αύξηση του πληθυσμού και η μεγάλη συγκέντρωση δραστηριοτήτων, δεν συνοδεύτηκαν από τον σχεδιασμό της ανάπτυξης των οικισμών της Δυτικής Αττικής, με συνέπεια εντόνων προβλημάτων

- άναρχη και αυθαίρετη δόμηση,
- ρύπανση του περιβάλλοντος,
- χαμηλό επίπεδο παρεχομένων κοινωνικών υπηρεσιών
- ασυμβατότητα χρήσεων

Η αύξηση αυτή (αποτέλεσμα της συγκέντρωσης οικονομικών δραστηριοτήτων), σε συνδυασμό με την απουσία σημαντικών ρυθμιστικών και αναβαθμιστικών παρεμβάσεων δημιούργησε σοβαρά πολεοδομικά, περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα.

ΔΗΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Μεγαρέων	28.195
Ν. Περάμου	7.480
Ελευσίνας	25.863
Ασπρόπυργου	27.741
Μάντρας	12.792
Αγ. Θεοδώρων	5.960
Κορίνθου	29.787

Πίνακας 4 Καταγραφή πληθυσμού γειτονικών Δήμων Οι αλλοδαποί που απογράφηκαν το 1991 στον Δήμο Μεγάρων ανέρχονται σε 1.615 άτομα και σε 3.719 άτομα το 2001. (Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή 1991)

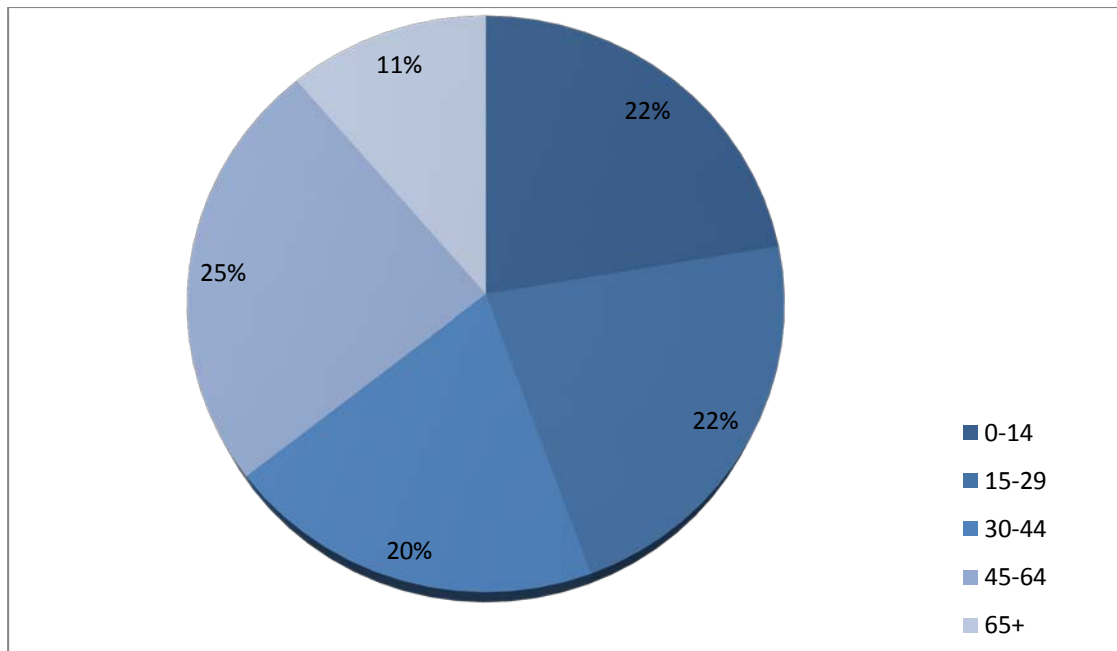

Πίνακας 5 Συγκριτικό διάγραμμα πληθυσμού όμορων Δήμων. (Πηγή: Στοιχεία που προκύπτουν από τον πίνακα 4)

ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΠΥΡΑΜΙΔΑ						
ΒΑΘΜΙΑΔΑ	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ		ΣΥΝΟΛΟ	
		%		%		%
0-14	2.780	22,51	2.815	22,15	5.595	22,33
15-29	2.722	22,04	2.822	22,20	5.544	22,12
30-44	2.482	20,10	2.513	19,77	4.995	19,93
45-64	3.064	24,81	3.044	23,95	6.108	24,37
65+	1.303	10,55	1.516	11,93	2.819	11,25
ΣΥΝΟΛΟ	12.351	100,00	12.710	100,00	25.061	100,00

Πίνακας 6 Με δεδομένα που αφορούν την απογραφή του 1991 μπορούμε να αναφερθούμε στην ηλικιακή πυραμίδα του πληθυσμού.

Από τον παραπάνω πίνακα μπορούμε να επισημάνουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό, δηλαδή το 22,33 %, παρατηρείτε στις παιδικές ηλικίες 0-14, αλλά και στις παραγωγικές ηλικίες 15-64 το ποσοστό ανέρχεται στα 66,42%, γεγονός που δημιουργεί ευοίωνες προοπτικές για τον Δήμο Μεγάρων. Τέλος, το 11,25% του πληθυσμού αποτελείται από ηλικιωμένους άνω των 65 ετών.

Πίνακας 7 Συγκριτικό διάγραμμα ηλικιακών βαθμίδων στο Δήμο.

1.7 Ανεργία

Ανεργία είναι η κατάσταση ενός ατόμου, που, ενώ είναι ικανό, πρόθυμο και διαθέσιμο να απασχοληθεί, δεν δύναται να βρει εργασία. Το εργατικό δυναμικό αποτελείται από όσους έχουν εργασία (απασχολούμενοι) και εκείνους που δεν απασχολούνται (άνεργοι) αλλά έχουν δηλώσει ότι επιθυμούν και είναι διαθέσιμοι να εργασθούν. Το μη-εργατικό δυναμικό είναι το μέρος του ενήλικου πληθυσμού που ασχολείται με τα οικιακά, είναι συνταξιούχοι, ασθενούν σοβαρά ώστε απέχουν από την εργασία, ή δεν ψάχνουν για εργασία.

Το ποσοστό ανεργίας είναι ο αριθμός των ανέργων διαιρούμενος με το σύνολο του εργατικού δυναμικού.

Συγκεκριμένα, τα ποσοστά που ακολουθούν αφορούν τη διαχρονική εξέλιξη των δεικτών ανεργίας για την περιφέρεια Αττικής την τελευταία δεκαετία. Για το 1991 τα ποσοστά για τους άντρες είναι 5,9%, για τις γυναίκες 15% και σαν σύνολο 9,5 %. Το 1995 το ποσοστό για τους άνδρες είναι 8% και για τις γυναίκες 15% και σαν σύνολο 10%. Τέλος το 2001 το ποσοστό για τους άνδρες είναι 7,3 % για τις γυναίκες 14,7 % και σαν σύνολο 10,4%.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ				
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ	ΑΝΕΡΓΟΙ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΙ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΙ
ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΑΡΩΝ				
ΑΝΔΡΕΣ	6.320	337	6.657	3.820
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	2.009	278	2.287	8.611
ΣΥΝΟΛΟ	8.329	615	8.944	12.431
ΝΟΜΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ				
ΑΝΔΡΕΣ	24.632	1.786	26.418	15.714
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	8.461	1.656	10.117	34.325
ΣΥΝΟΛΟ	33.093	3.442	36.535	20.039

Πίνακας 8 Για το έτος 1991 τα ποσοστά ανεργίας στο σύνολο του πληθυσμου του Δήμου ήταν 9,5% (Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή 1991)

Από το σύνολο των οικονομικά ενεργών, ποσοστό της τάξης 6,9% δηλαδή 615 άτομα δήλωσαν το 1991 άνεργοι. Η ανεργία² ήταν εντονότερη στους άνδρες (337) από ότι στις γυναίκες (278). Ως ποσοστό όμως στο σύνολο του οικονομικά ενεργού γυναικείου πληθυσμού, η ανεργία στις γυναίκες είναι μεγαλύτερη καλύπτοντας 12,10% σε σχέση με το 5,10 % που αντιστοιχεί στους άνεργους. Το ποσοστό ανεργίας για τη Νομό Δυτικής Αττικής το 1991 ήταν αντίστοιχα 9,50% (5,90 για τους άνδρες και 15,70% για τις γυναίκες).

Τα διαθέσιμα στοιχεία για το Δήμο Μεγάρων είναι που αφορούν το 2001, είναι το σύνολο των απασχολούμενων (8.912 άτομα) και ο αριθμός των ανέργων ανδρών (205) και των γυναικών (821). Δηλαδή ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός

² Υπάρχουν τρία κύρια είδη ανεργίας:

Η Ανεργία τριβής, προκύπτει λόγω της ακατάπαυστης κίνησης των ανθρώπων μεταξύ περιοχών και θέσεων εργασίας ή διαφόρων σταδίων του κύκλου ζωής. Επίσης, περιλαμβάνονται τα άτομα που, λόγω φυσικών αιτιών, καθίστανται ανίκανα προς εργασία. Ουσιαστικά, αποτελεί το ελάχιστο επίπεδο ανεργίας που δεν μπορεί να μειωθεί σε μια δυναμική κοινωνία (εφ' όσον, ακόμη και αν η οικονομία είναι σε πλήρη απασχόληση, κάποιοι θα αποχωρούν από τις θέσεις τους, κάποιοι φοιτητές θα ψάχνουν για εργασία μετά την αποφοίτησή τους, κάποιοι γονείς θα επανεντάσσονται στο εργατικό δυναμικό, και κάποιοι θα θέλουν μια καλύτερη ή μια διαφορετική εργασία).

Η Δομική ανεργία (ή διαρθρωτική ανεργία), οφείλεται στις αναντιστοιχίες μεταξύ προσφοράς και ζήτησης, καθώς κάποιοι κλάδοι (ή ειδικότητες, ή γεωγραφικές περιοχές) έχουν αυξανόμενη ζήτηση και κάποιοι άλλοι πτωτική ζήτηση.

Η Κυκλική ανεργία οφείλεται στην μειωμένη ζήτηση προϊόντων και υπηρεσιών. Αυτή η μορφή ανεργίας είναι αποτέλεσμα της επιβράδυνσης της ανάπτυξης σε περιόδους οικονομικής ύφεσης, η οποία έχει ως επακόλουθο την αδυναμία απορρόφησης του εργατικού δυναμικού.

ανέρχεται σε 9.938 άτομα, από τα οποία τα 8.912 είναι απασχολούμενα και τα 1.026 άτομα είναι άνεργα. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι τα ποσοστά ανεργίας των γυναικών είναι πάρα πολύ υψηλά αφού το τοπικό ΟΑΕΔ το 2001, κατεγράφησαν 821 γυναίκες άνεργες και 205 άνδρες.

Η συμμετοχή του Δείκτη Συμμετοχής του Εργατικού Δυναμικού, δηλαδή της ποσοστιαίας αναλογίας του εργατικού δυναμικού (του συνόλου των απασχολούμενων – μισθωτών και αυτοαπασχολούμενων – και ανέργων) στον πληθυσμό εργάσιμης ηλικίας (από 14 ετών και πάνω) είναι ενδεικτικά για το 1991 η συμμετοχή στο εργατικό δυναμικό για τους άνδρες 62%, για τις γυναίκες 32% και σύνολο 46,20%. Το 1995 το ποσοστό για τους άνδρες είναι 62,40% για τις γυναίκες 34,20% και σύνολο 47,40% και το 2001 το ποσοστό για τους άνδρες είναι 61,20% και για τις γυναίκες 38,60% και σύνολο 49,30%.

Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός του Δήμου Μεγάρων, σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής του 1991, ανέρχεται σε 8.944 άτομα. Από το σύνολο του Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού του Δήμου το 1991 το 74,40% είναι άνδρες και το 25,60% γυναίκες. Ο δείκτης Συμμετοχής στο Εργατικό Δυναμικό είναι 46%, πολύ κοντά στη τιμή του περιφερειακού δείκτη αλλά διαφοροποιείται σημαντικά κατά φύλο με υψηλότερη τιμή (69,60%) για τους άνδρες και αισθητά χαμηλότερη τιμή (23,10%) για τις γυναίκες.

Η ανεργία είναι ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν σήμερα οι πολίτες μαζί με την ακρίβεια και τη διαφθορά. Είναι μια βαρύτερη κοινωνική νόσος, η οποία απαιτεί την προσπάθεια όλων μας, για να καταπολεμηθεί. Είναι μια μάστιγα της επαρχίας που αναγκάζει τα χωριά να ερημώνουν και τις επαρχιακές πόλεις να χάνουν το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγικής γενιάς, της νεολαίας. Η κατάσταση που επικρατεί στα Μέγαρα είναι πολύ άσχημη. Εάν γινόταν απογραφή στις μέρες μας σίγουρα θα παρατηρούσαμε εκτίναξη των ποσοστών ανεργίας. Η τοπική αγορά και οι εργαζόμενοι βρίσκονται σε κρίσιμη κατάσταση.

1.7.1 Τοπική Αγορά

Ο κεντρικός εμπορικός δρόμος της πόλης των Μεγάρων είναι η 28^η Οκτωβρίου. Στο δρόμο αυτό βρίσκεται η τοπική αγορά της πόλης και στεγάζονται εμπορικά καταστήματα, ιδιωτών, κυρίως μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Εικόνα 12 Η τοπική αγορά της πόλης αναπτύσσεται κατά μήκος στην 28^η Οκτωβρίου.

Εικόνα 13 Ξενοίκιαστα συνοικιακά καταστήματα επι της οδού 28^{ης} Οκτωβρίου.

Εικόνα 14 Ξενοίκιαστα νεόδμητα καταστήματα με πρόβλεψη μεγάλων πεζοδρομίων και εμπόδιση παράνομης στάθμευσης.

Εικόνα 15 Ξενοίκιαστα συνοικιακά καταστήματα επι της οδού 28^{ης} Οκτωβρίου.

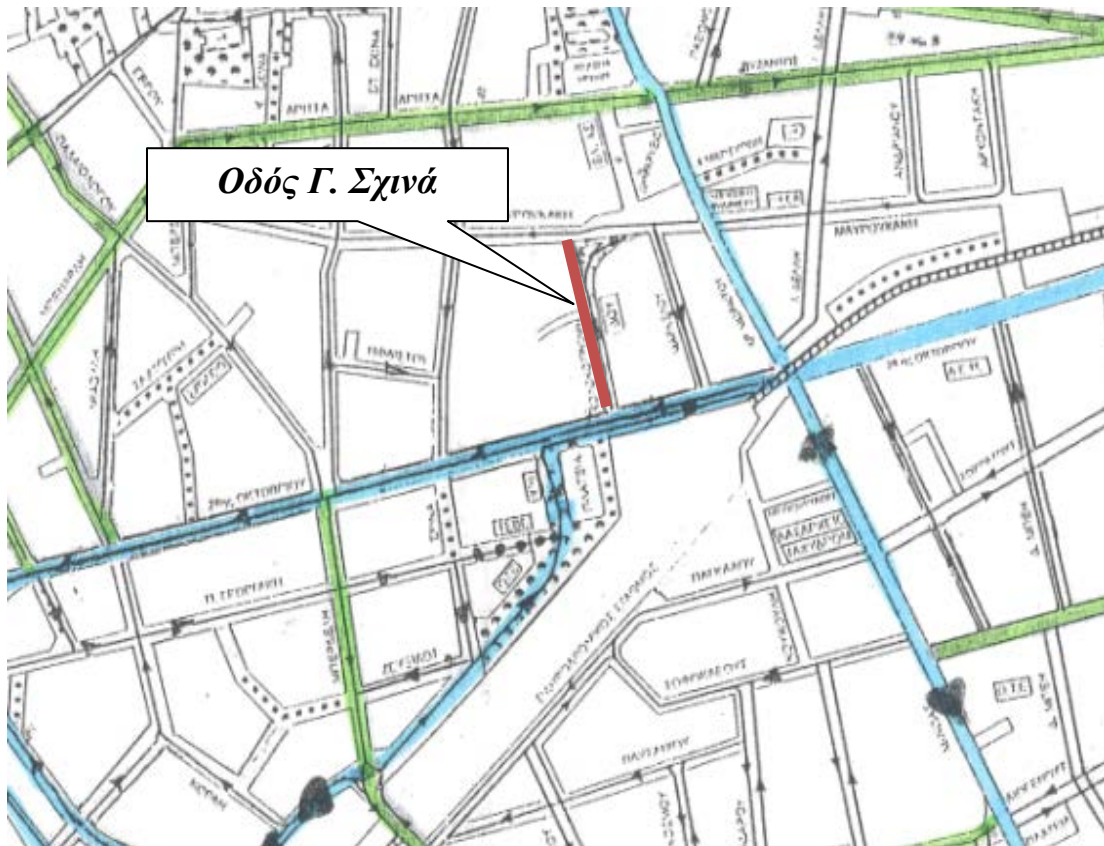
Εικόνα 16 Ξενοίκιαστα συνοικιακά καταστήματα επι της οδού 28^{ης} Οκτωβρίου.

Εικόνα 17 Ξενοίκιαστα συνοικιακά καταστήματα επι της οδού 28^{ης} Οκτωβρίου.

Εικόνα 18 Ο κεντρικός δρόμος 28^{ης} Οκτωβρίου. Από την μια μεριά έχει κολονάκια και από την άλλη όχι για να παρκάρουν αυτοκίνητα. Είναι μονόδρομος. Τα πεζοδρόμια είναι μεγάλα και υπάρχουν ράμπες αλλά τα δέντρα κάθε 4 μέτρα τα οποία είναι φυτεμένα στην μέση του πεζοδρομίου προκαλούν πρόβλημα στα καρότσια ενώ οι πεζοί διαρκώς πρέπει να προσέχουν για να μην πέσουν σε καμιά λακκούβα ή ακόμα και σε κανένα στύλο της ΔΕΗ ή φώτα τα οποία και αυτά βρίσκονται πάνω στα πεζοδρόμια

Εικόνα 19 Στον χάρτη σκιαγραφείται με κόκκινο χρώμα η οδός Γ.Σχινά.

Εικόνα 20 Ξενοίκιαστο κατάστημα επι της οδού Γ. Σχινά.

Εικόνα 21 Ξενοίκιαστο κατάστημα επι της οδού Γ. Σχινά.

1.7.1 Προτάσεις Αντιμετώπισης της Ανεργίας

Ενέργειες προσανατολιζόμενες προς την μείωση της ανεργείας μπορούν να θεωρηθούν οι εξής,

- Άμεση πάταξη του παρεμπορίου.
- Ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.
- Να ενισχυθεί ο ρόλος της τοπικής αγροτικής παραγωγής.
- Οργάνωση απο αρμόδιο φορέα σεμιναρίων τα οποία θα αφορούν τα οφέλη από την στήριξη της ελληνικής παραγωγής.
- Η τοπική αυτοδιοίκηση οφείλει να εφαρμόσει ενεργητικές πολιτικές που θα απλώνουν ένα δίκτυ προστασίας,
- Την τοπική αγορά θα βοηθούσε ακόμα και η ανακοινώσεις δημοσίων έργων και προγραμμάτων, έτσι ώστε να δημιουργούν επιχειρηματικές και εργασιακές ευκαιρίες. Να γίνουν σημαντικές φορολογικές ελαφρύνσεις στις επιχειρήσεις που απασχολούν μεγάλο αριθμό εργαζομένων και να αποδοθούν ανάλογες “ποινές” σε εκείνες που προχωρούν σε απολύσεις, χωρίς όμως να έχουν μειωθεί τα κέρδη τους.

2. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΖΩΝΗ ΜΕΓΑΡΩΝ

2.1 Βιομηχανική Ζώνη

Η ίδρυση και οργάνωση Βιομηχανικών Περιοχών³ στην Ελλάδα αποφασίστηκε το 1962 από τον Οργανισμό Βιομηχανικής Ανάπτυξης (Ο.Β.Α.) που το 1964 συγχωνεύτηκε, μαζί με δύο άλλους πιστωτικούς Οργανισμούς στη νεοϊδρυθείσα **Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης** (Ε.Τ.Β.Α.). η πρώτη μελέτη σκοπιμότητας για την ίδρυση Βιομηχανικής Περιοχής στη Θεσσαλονίκη ανατέθηκε στο Stanford Research Institute. Τον επόμενο χρόνο (1963) το Υπουργείο Συντονισμού, κάνοντας χρήση των δυνατοτήτων του Προγράμματος Τεχνικής Βοήθειας, ανέθεσε σε εμπειρογνώμονες της Γαλλικής ημικρατικής εταιρείας SCET (Societe Centrale I' Equipment du Terriitoire) την εκπόνηση ενός πλαισίου ανάπτυξης των Βιομηχανικών Περιοχών σε εθνική κλίμακα. Έτσι η SCET πρότεινε την ίδρυση Βιομηχανικών Περιοχών στο Βόλο, στην Πάτρα, στην Καβάλα στο Ηράκλειο και φυσικά στη Θεσσαλονίκη. Ακολούθησε η συγκέντρωση στοιχείων για τις παραπάνω πέντε πόλεις και η προεργασία για την επιλογή των κατάλληλων τοποθεσιών για την ίδρυση ΒΙ.ΠΕ. Παράλληλα έγινε από την Ε.Τ.Β.Α. εισήγηση στην κυβέρνηση (Υπουργείο Βιομηχανίας) για την ψήφιση ειδικού νόμου με σκοπό την ρύθμιση των θεμάτων που προκύπτουν από την εφαρμογή του προγράμματος ΒΙ.ΠΕ. ο νόμος ψηφίστηκε (4458/65) και έθεσε το θεσμικό πλαίσιο ανάπτυξης και εδραίωσης του θεσμού.

---

³ Το 1997 ψηφίστηκε ο Νόμος 2545/1997 «περί Βιομηχανικών και Επιχειρηματικών Περιοχών», ο οποίος διαμόρφωσε το νέο πλαίσιο που αφορά τη δημιουργία Βιομηχανικών και Επιχειρηματικών Περιοχών (Β.Ε.ΠΕ.).

Στο Νόμο συμπεριλαμβάνονται τύποι βιομηχανικών υποδομών. Ένας από αυτούς είναι και το Βιομηχανικό Πάρκο και το Βιοτεχνικό Πάρκο στους οποίους δίνονται οι ορισμοί:

Βιομηχανικό Πάρκο (ΒΙ.ΠΑ): είναι ο χώρος εκτός εγκεκριμένου σχεδίου πόλης, ο οποίος ιδρύεται, οριοθετείται, πολεοδομείται και οργανώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, προκειμένου να λειτουργήσει ως χώρος υποδοχής κάθε βιομηχανικής και βιοτεχνικής δραστηριότητας μέση και χαμηλής όχλησης.

Βιοτεχνικό Πάρκο (ΒΙΟ.ΠΑ.): είναι εντός του εγκεκριμένου σχεδίου πόλης ή σε μικρή απόσταση από αυτόν, ο οποίος ιδρύεται οριοθετείται, πολεοδομείται και οργανώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, προκειμένου να λειτουργήσει ως χώρος υποδοχής κάθε βιομηχανικής ή βιοτεχνικής δραστηριότητας μέση και χαμηλής όχλησης επαγγελματικών εργαστηρίων.

Το 1966 ιδρύθηκε από την Ε.Τ.Β.Α. η Ανώνυμη Εταιρεία Οργάνωσης και Εκμετάλλευσης Βιομηχανικών Περιοχών Ελλάδας που ανέλαβε την πραγμάτωση του θεσμού. Η εταιρεία αυτή δούλεψε με μεθοδικότητα και έβαλε τα θεμέλια του δικτύου ΒΙ.ΠΕ. της χώρας. Τον ίδιο χρόνο άρχισαν και οι διαπραγματεύσεις με τον Οργανισμό Βιομηχανικής Ανάπτυξης του Ο.Η.Ε. για την παροχή εκτεταμένης οργανωτικής βοήθειας για τον σχεδιασμό και τη λειτουργία ΒΙ.ΠΕ. Θεσσαλονίκης. Έτσι, η εκπόνηση των βασικών μελετών, η μετεκπαίδευση προσωπικού και η προσφορά υπηρεσιών από διακεκριμένους ξένους ειδικούς ήταν ιδιαίτερη χρήσιμη συμβολή του Ο.Η.Ε. στο έργο.

Η Εταιρεία για τις ΒΙ.ΠΕ. διαλύθηκε το 1968 και την ευθύνη του προγράμματος ανέλαβε πάλι η Ε.Τ.Β.Α. μέχρι και το 1979. τη χρονιά αυτή ιδρύθηκε η ΒΙ.ΠΕ. Ε.Τ.Β.Α. Α.Ε. που ανέλαβε την εκπόνηση των τεχνικών μελετών και την εκτέλεση έργων υποδομής. Οι υπόλοιπες αρμοδιότητες παρέμειναν στην Ε.Τ.Β.Α. Το οργανωτικό αυτό σχήμα εξακολουθεί να ισχύει μέχρι και σήμερα.

Εικόνα 22 Ο ατμοηλεκτρικός σταθμός του Αγίου Γεωργίου τη δεκαετία του 60'.

Σημαντική εξέλιξη και ανανέωση του θεσμού των Βιομηχανικών Περιοχών πρέπει να θεωρηθεί η ψήφιση του Ν.742/77 με τον οποίο αυξάνεται ο αριθμός των ΒΙ.ΠΕ., ενώ απλουστεύονται οι διαδικασίες ίδρυσης και οργάνωσης τους.

Στις αρχές της δεκαετίας του '90, καταγράφηκαν στον ελληνικό χώρο «φθίνουσες αστικές αλλά και αγροτοβιομηχανικές ζώνες» ως η κύρια χωρική έκφραση της διαρθρωτικής κρίσης της ελληνικής βιομηχανικής δραστηριότητας. Πρόκειται για χωρικές ενότητες οι οποίες γνώρισαν οικονομικό και κοινωνικό μαρασμό, συνέπεια της παύσης λειτουργίας μεγάλων βιομηχανικών μονάδων κυρίως παραδοσιακών κλάδων και της απώλειας σημαντικού αριθμού θέσεων εργασίας. Το εγχείρημα της αναδιάρθρωσης της ελληνικής παραγωγής σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης θέτει αναμφίβολα υπό «νέους όρους» την εξελικτική πορεία της.⁴

Εικόνα 23 Βιομηχανική Περιοχή Βόλου

Σχετική Νομοθεσία με την λειτουργία των ΒΙΠΕ

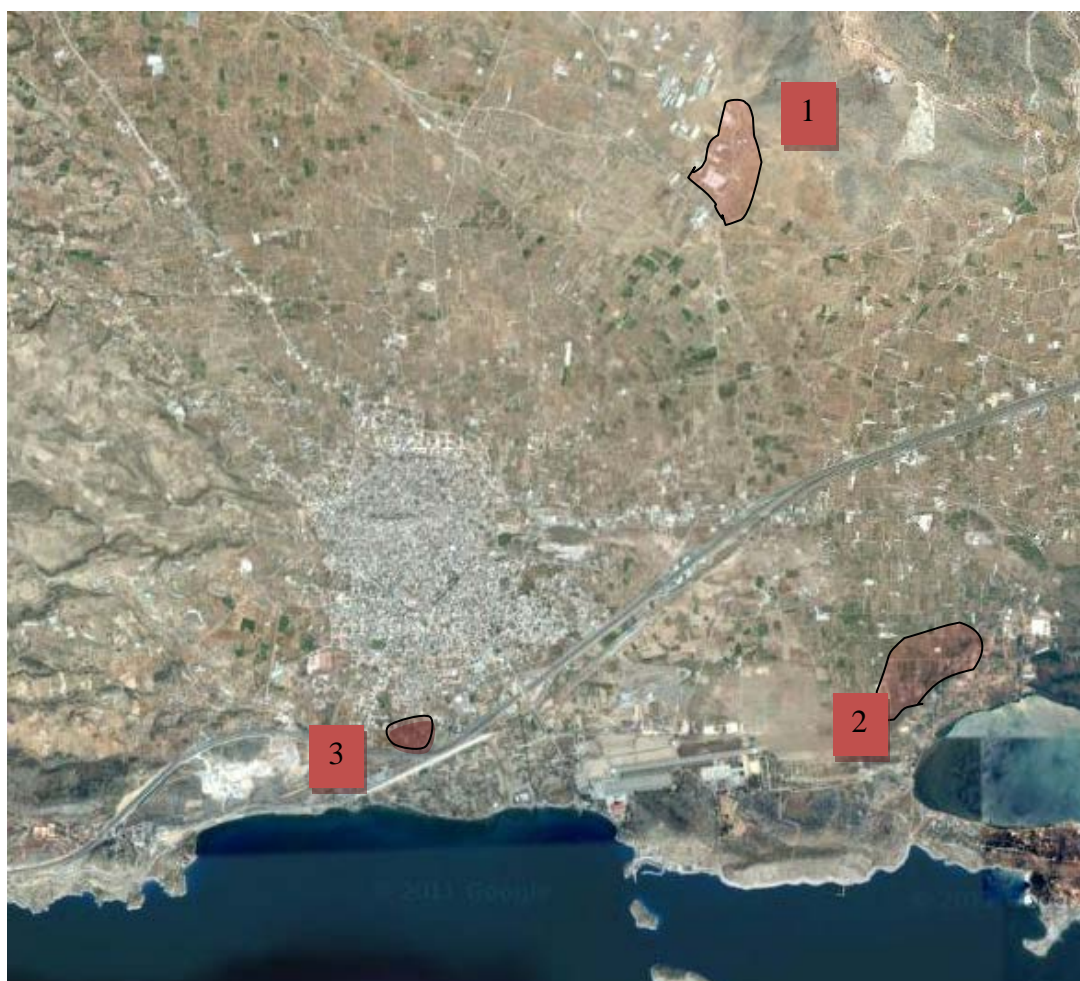
1. ⁴ Ν. 1262/1982: Ιδιωτικές Επενδύσεις
2. Ν. 1892/1990: Επενδύσεις
3. Ν. 3325/2005: Ίδρυση- Λειτουργία Βιομηχανικών Βιοτεχνικών Εγκαταστάσεων
4. Ν.2545/1997: Βιομηχανικές – Επιχειρηματικές Περιοχές και άλλες διατάξεις
5. Π.Δ. 279/1981: Θέματα Ίδρυσης Βιομηχανιών – Βιοτεχνιών – Μηχανολογικών Εγκαταστάσεων

2.2 Οριοθέτηση Βιομηχανικής Ζώνης

Στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Μεγάρων λειτουργούν τρία βιομηχανικά πάρκα.

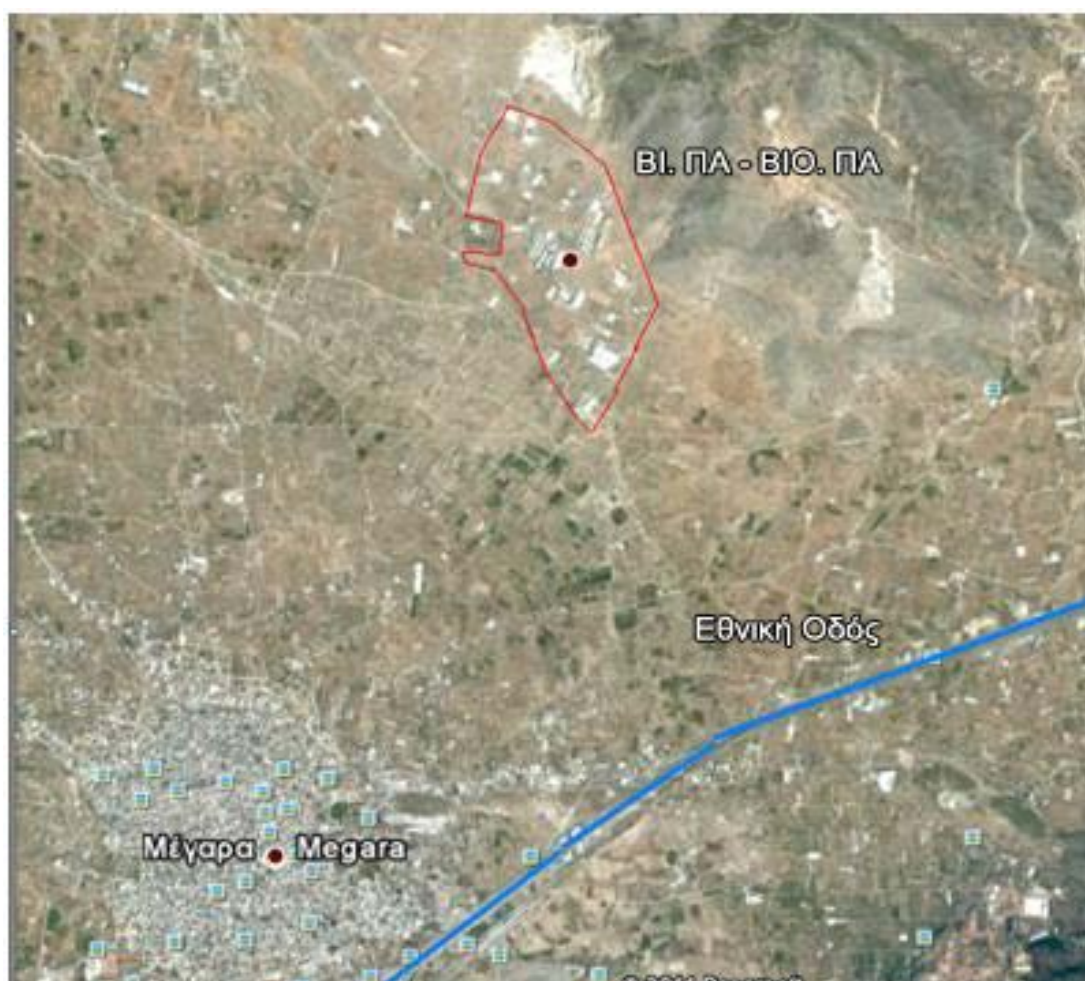
- Το πρώτο Βιοτεχνικό – Βιομηχανικό Πάρκο είναι στην περιοχή «Παπά Περιβόλι», η οποία βρίσκεται στη Βόρεια περιοχή των Μεγάρων. (Σήμανση 1)
- Η δεύτερη περιοχή που έχει χαρακτηριστεί ως Βιομηχανικό Πάρκο είναι στη θέση Λάκκα Καλογήρου στο δρόμο του Περάματος. Η περιοχή αυτή βρίσκεται Δυτική περιοχή των Μεγάρων. (Σήμανση 2)
- Η τρίτη βιομηχανική περιοχή έχει θεσμοθετηθεί σύμφωνα με το ΦΕΚ 589/Δ/92 Η περιοχή ανήκει στον τομέα ΙΓ του Δήμου Μεγαρέων. (Σήμανση 3)

Εικόνα 24 Χάρτης της ευρύτερης περιοχής των Μεγάρων πάνω στον οποίο αποτυπώνονται τα όρια των βιομηχανικών πάρκων που λειτουργούν σήμερα. (Πηγή. www.googlemap.com)

2.3 Βιομηχανικό Πάρκο Περιοχής Περιβόλι

Το πρώτο Βιοτεχνικό – Βιομηχανικό Πάρκο στο οποίο θα αναφερθώ είναι στην περιοχή «Παππά Περιβόλι», η οποία βρίσκεται στη Βόρεια περιοχή των Μεγάρων, μεταξύ της Μονής Παναχράντου και των λατομείων Αφοί Σταμέλου. Σε αυτήν την περιοχή λειτουργούν σήμερα βιομηχανίες - βιοτεχνίες χαμηλής οχλήσεως και με μηδενική σχεδόν ρύπανση οι οποίες απασχολούν πολλούς ντόπιους εργαζομένους και συμβάλλουν στην ανάταξη της τοπική οικονομία.

Εικόνα 25 Το βιομηχανικό πάρκο στην περιοχή«Παππά Περιβόλι» Η Βιομηχανική αυτή περιοχή βρίσκεται περίπου 3 χιλιόμετρα βορείως της κατοικήσιμης περιοχής των Μεγάρων και 6 χλμ. από την Εθνική Οδό Αθηνών- Κορίνθου. (Πηγ: www.googlemap.com)

Εδώ θα ανοίγει ο επισυναπτόμενος χαρτης σε A3, η σελίδα αυτή θα πεταχτεί και θα αντικατασταθεί

Ο καθορισμός των χρήσεων γης σε όλα τα οικοδομικά τετράγωνα προσδιορίζεται από το άρθρο 6 του Π.Δ. της 23-2/6.3.987 (ΦΕΚ 166Δ/1987), το οποίο αναφέρεται σε μη οχλούσα Βιομηχανία – Βιοτεχνία – Βιομηχανικού και Βιοτεχνικού Πάρκου (ΒΙ.ΠΑ. – ΒΙΟ.ΠΑ.) προς εξυγίανση. Συγκεκριμένα, στην περιοχή αυτή επιτρέπεται μόνο:

1. Βιομηχανικές εγκαταστάσεις χαμηλής και μέσης όχλησης.
2. Βιοτεχνικές εγκαταστάσεις χαμηλής και μέσης όχλησης.
3. Επαγγελματικά εργαστήρια χαμηλής και μέσης όχλησης.
4. Κτίρια γήπεδα αποθήκευσης.
5. Κτίρια γήπεδα στάθμευσης.
6. Πρατήρια βενζίνης υγραερίου.
7. Κατοικία για το προσωπικό ασφαλείας.
8. Γραφεία.
9. Εστιατόρια.⁵
10. Αναψυκτήρια.
11. Χώροι συνάθροισης κοινού.
12. Κτίρια κοινωνικής πρόνοιας.
13. Αθλητικές εγκαταστάσεις.
14. Εγκαταστάσεις εμπορικών εκθέσεων, εκθεσιακά κέντρα.
15. Εγκαταστάσεις μέσων μαζικών μεταφορών.

Κατ' εξαίρεση σε περιοχές που χαρακτηρίζονται από το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο της ΒΙ.ΠΑ. – ΒΙΟ.ΠΑ. προς εξυγίανση επιτρέπεται ο καθορισμός κατηγοριών χρήσεων της ενότητας Β του Άρθρου 1 του παρόντος ανάλογα με τον επιδιωκόμενο ρυθμό εξυγίανσης της περιοχής.

---

⁵ Οι ανωτέρω υπ' αρ. 9 έως και 15 χρήσεις επιτρέπονται μόνο υπό την προϋπόθεση ότι αποτελούν τμήμα των βιομηχανικών ή βιοτεχνικών εγκαταστάσεων ή εξυπηρετούν τις ανάγκες των εργαζομένων σ' αυτές.

Τα ελάχιστα όρια εμβαδού και προσώπου καθώς και οι λοιποί όροι και περιορισμοί δόμησης των οικοπέδων ορίζονται κατά τομείς Ι και ΙΙ, όπως φαίνονται στα διαγράμματα του άρθρου ως εξής:

Τομέας Ι

Ελάχιστο εμβαδόν: 2.000 τ.μ.

Πρόσωπο: 25 μ.

Συντελεστής Δόμησης: 1,4

Μέγιστο ποσοστό κάλυψης: 55%

Ύψος κτιρίου: 15μ

Σύνολο ορόφων: 3

Σύστημα Δόμησης: Πανταχόθεν ελεύθερο

Κατά **παρέκκλιση**, θεωρούνται άρτια και οικοδομήσιμα τα οικόπεδα τα οποία προϋπήρχαν της ημερομηνίας ανάθεσης της παρούσας μελέτης και έχουν εμβαδόν τουλάχιστον 1.500 τ.μ.

Εικόνα 26 Το οικοδομικό απόθεμα στην περιοχή είναι μεγάλο. Λίγες είναι οι Βιομηχανικές – Βιοτεχνικές εγκαταστάσεις που έχουν κτιστεί μέχρι σήμερα στην περιοχή αυτή. Από τη φωτογραφία φαίνεται πόσο αραιή είναι η οικοδόμηση.

Τομέας II

Ελάχιστο εμβαδόν: 1.000 τ.μ.

Πρόσωπο: 25 μ.

Συντελεστής Δόμησης: 1,2

Μέγιστο ποσοστό κάλυψης: 55%

Ύψος κτιρίου: 15μ

Σύνολο ορόφων: 3

Σύστημα Δόμησης: Πανταχόθεν ελεύθερο

Παρόλα αυτά υπάρχει επιπλέον περιορισμός σχετικά με το ύψος των κτηρίων, ο οποίος αναφέρεται στο ΦΕΚ 399/9-9-08.⁶

Εικόνα 27 Η θεμελίωση των κατασκευών να γίνεται στο υποκείμενο του αποσαθρωμένου μανδύα υγιές μητρικό πέτρωμα, με την παρατήρηση ότι κατά τη φάση της θεμελίωσης θα πρέπει να αφαιρούνται τα τυχόν χαλαρά επιφανειακά υλικά

---

⁶ Έχει γίνει μελέτη για την αντιπλημμυρική προστασία της περιοχής, η οποία προτείνει συλλεκτήρια τάφρο και κατάλληλα έργα διευθέτησης που θα κατασκευαστούν στο ανάντι βορινό, καθώς και στο κατάντι νότιο όριο της, ώστε να αντιμετωπισθούν μελλοντικά πλημμυρικά φαινόμενα προς τα κατάντι. Στα οικόπεδα που θα προκύψουν από την πράξη εφαρμογής ότι εμπίπτουν έστω και μερικά στην περιοχή ΚΠ (Κατάλληλη υπό Προϋποθέσεις), θα απαιτείται εδαφοτεχνική έρευνα, ώστε να καθοριστούν οι γεωτεχνικές ιδιότητες των εδαφικών υλικών πριν την έκδοση οικοδομικής άδειας.

Καθώς επισκέφτηκα την περιοχή αυτή διαπίστωσα ότι τα περισσότερα βιομηχανικά κτήρια είναι κατασκευασμένα από μεταλλικό σκελετό. Είναι μια μέθοδος γρήγορης ανέγερσης της κατασκευής, αλλά και οικονομικότερη λύση από την κατασκευή από οπλισμένο σκυρόδεμα λόγω λιγότερων εργατικών και μικρότερο συντελεστή εισφοράς στο Ι.Κ.Α. Επιπλέον, έχει μεγαλύτερο συντελεστή αντισεισμικότητας και μεγαλύτερη αντοχή σε κάθε είδους φορτίσεις, αλλά και μεγαλύτερη διάρκεια ζωής πολύ σημαντικό για μια επιχείρηση. Τέλος σημαντικό είναι και η κάλυψη των μελλοντικών αναγκών σε επιπλέον χώρους λόγω εύκολης και οικονομικής επέκτασης.

Εικόνα 28 Τα περισσότερα βιομηχανικά κτήρια είναι κατασκευασμένα από μεταλλικό σκελετό

Εικόνα 29 Υπάρχουν και βιομηχανικά κτήρια κατασκευασμένα από οπλισμένο σκυρόδεμα, μικρότερα σε όγκο και παλαιότερα χρονολογικά από τα μεταλλικά κτήρια

Ο Γενικός Πολεοδομικός Χάρτης ο οποίος ισχύει μέχρι και σήμερα είναι αυτός του 1998. Τα όρια ⁷ του φαίνονται με έντονο χρώμα, ενώ πιο αχνά φαίνεται και η επέκταση της περιοχής. Στο νότιο μέρος της ΒΙ.ΠΑ. – ΒΙΟ.ΠΑ. φαίνονται οι εγκαταστάσεις του Βιολογικού Καθαρισμού, οι οποίες είναι εκτός του Βιομηχανικού Πάρκου.

Εικόνα 30 Γενικός Πολεοδομικός Χάρτης του 1998. (Πηγή: Τεχνική Υπηρεσία Πολεοδομίας Δήμου Μεγάρων)

⁷ Βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας η απόσταση των βιομηχανικών περιοχών πρέπει να αυξάνεται ανάλογα με το βαθμό όχλησης της βιομηχανίας, διότι οι περισσότερες βιομηχανικές εγκαταστάσεις προκαλούν σε μικρό ή σε μεγαλύτερο βαθμό ρύπανση του αέρα, του εδάφους και των υδάτων καθώς και θόρυβο ή κραδασμούς, δε συμβιβάζεται με άλλες χρήσεις όπως κατοικία, αναψυχή, τουρισμό. Επιπλέον, καλό είναι να βρίσκονται και μακριά από περιοχές που προορίζονται για γεωργική καλλιέργεια, αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία, ιστορικές τοποθεσίες, περιοχές δασών και τοπίων με ιδιαίτερο ενδιαφέρον ή φυσικού κάλλους.

2.3.1 Συμβολή του ΒΙΟ.ΠΑ. στην Αναβάθμιση του Δήμου

Η δημιουργία του ΒΙ.ΠΑ. - ΒΙΟ.ΠΑ. έπαιξε σημαντικό ρόλο για το Δήμο Μεγάρων, διότι εγκαταστάθηκαν βιοτεχνίες και βιομηχανίες που υπήρχαν στο αστικό κέντρο. Επομένως, όπως ήταν αναμενόμενο προέκυψαν τα εξής ευνοικά στοιχεία,

- **Αποσυμφόρηση των κύριων οδικών αρτηριών** (κάτι που βοήθησε στο να μειωθεί ο κυκλοφοριακός θόρυβος, ο κυκλοφοριακός φόρτος, ο βιομηχανικός θόρυβος αλλά και η ρύπανση από τα πετρελαιοφόρα οχήματα που χρησιμοποιούνται για την μεταφορά πρώτων υλών αλλά και για την πώληση των προϊόντων).
- **Ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων**, οι οποίες απασχολούν αρκετούς ντόπιους. Να τονισθεί δε ότι κατά την κατασκευή των επιχειρήσεων καλύφθηκε μεγάλο ποσοστό από εργαζομένους της περιοχής (τεχνίτες, μηχανικοί κλπ.) αυξάνοντας τις θέσεις απασχόλησης και ανοίγοντας θέσεις εργασίας.
- **Στήριξη της τοπικής οικονομίας** δεδομένου ότι βοηθήθηκε η εμπορική κίνηση της περιοχής
- **Μεγιστοποίηση της αξίας της ακίνητης περιουσίας** των κατοίκων όλης της περιοχής ενώ παρατηρήθηκε μεγάλη αύξηση των εσόδων του Δήμου από τα δημοτικά τέλη.
- **Οικονομική συσπείρωση** που δημιουργήθηκε από την τοπική συσπείρωση περισσότερων επιχειρήσεων.
- **Οριοθέτηση βιομηχανικής ζώνης.** Η βιομηχανική ανάπτυξη επιβάλλει την χωροθέτηση συγκεκριμένων χώρων, στους οποίους πρέπει να συγκεντρώνονται οι βιομηχανικές και βιοτεχνικές δραστηριότητες μιας περιοχής.

2.3.2 Καταγραφή Προβλημάτων

Κάνοντας επιτόπου αποτύπωση της περιοχής ήρθα σε επαφή και συζήτησα με ντόπιους επιχειρηματίες τα σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζει η συγκεκριμένη βιομηχανική περιοχή. Συγκεντρωτικά τα προβλήματα που κατέγραψα είναι τα εξής,

- Κακοτεχνίες στο οδικό δίκτυο
- Ημικατασκευασμένα φρεάτια για την περισυλλογή των βρόχινων νερών
- Έλλειψη ηλεκτροφωτισμού
- Έλλειψη καθαριότητας
- Ανεπαρκής τηλεπικοινωνιακή υποδομή
- Ανεπαρκή δρομολόγια Μ.Μ.Μ. κάλυψης των αναγκών του προσωπικού
- Έλλειψη δικτύου ύδρευσης

2.3.2.1 Κακοτεχνίες στο Οδικό Δίκτυο

Το οδικό δίκτυο εντός της βιομηχανικής περιοχής εβρίσκεται σε πολύ άσχημη κατάσταση. Σε πολλά σημεία δεν έχουν καν χαραχθεί δρόμοι, ενώ στα σημεία που έχουν χαραχθεί και έχουν ασφαλτοστρωθεί παρατηρούνται τμήματα από χώμα, λακκούβες, οι οποίες έχουν δημιουργηθεί από το σπάσιμο της ασφάλτου. Υπάρχουν σημεία από τα οποία περνούν ρέματα με αποτέλεσμα οι ασφαλτοστρωμένοι δρόμοι να σπάνε.

Εικόνα 31 Κακοτεχνία στο οδικό δίκτυο οι οποίες έχουν δημιουργηθεί από το σπάσιμο της ασφάλτου

Εικόνα 32 Στα σημεία που δεν έχει στρωθεί άσφαλτος οι δρόμοι γεμίζουν με λάσπη. Όταν δε στεγνώσει το έδαφος, ο δρόμος φαίνεται σαν να μην έχει χαραχθεί. Το ανισόπεδο οδόστρωμα που έχει φτιαχτεί ώστε να περνούν τα νερά απ' τη βροχή δυσκολεύει τη διέλευση των μεγάλων βαριών φορτηγών.

Εικόνα 33 Σοβαρά προβλήματα δημιουργούνται από την σοβαρή έλλειψη ηλεκτροφωτισμού. Σε όλη την περιοχή δεν υπάρχουν κολώνες ηλεκτροφωτισμού κάτι που δυσκολεύει τα απογεύματα και κυρίως τα βράδια την διέλευση των οχημάτων και των εργαζομένων να μεταφερθούν από και προς τις δουλειές τους.

Εικόνα 34 Στην περιοχή δεν υπάρχει σήμανση προσανατολισμού και κατεύθυνσης προς τις γειτνιαζουσες πόλεις.

2.3.2.2 Έλλειψη Ηλεκτροφωτισμού

Σοβαρά προβλήματα δημιουργούνται από την σοβαρή έλλειψη ηλεκτροφωτισμού. Σε όλη την περιοχή δεν υπάρχουν κολώνες ηλεκτροφωτισμού κάτι που δυσκολεύει τα απογεύματα και κυρίως τα βράδια την διέλευση των οχημάτων και των εργαζομένων να μεταφερθούν από και προς τις δουλειές τους.

Να τονισθεί ότι παρατηρείται στην περιοχή ελλιπής σήμανση του οδικού δικτύου, με αποτέλεσμα όταν κάποιος την επισκέπτεται για πρώτη φορά να είναι εύκολο να αποπροσανατολισθεί απ' την στιγμή που δεν υπάρχουν πινακίδες ώστε να κατευθύνουν τους επισκέπτες.

2.3.2.3 Ανεπαρκή Δρομολόγια Μ.Μ.Μ.

Τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς δεν φτάνουν ως την Βιομηχανική περιοχή ώστε να εξυπηρετούν τους εργαζόμενους, κάποιοι από τους οποίους δεν διαθέτουν το δικό τους μέσο γεγονός που τους δυσκολεύει να πηγαίνουν στις δουλειές τους.

2.3.2.4 Ανάγκη Περάτωσης Έργου Κατασκευής Φρεάτιων

Η δημιουργία φρεατίων δεν έχει ολοκληρωθεί με αποτέλεσμα όταν βρέχει πέτρες, σκουπίδια ακόμα και κλαδιά δέντρων να παρασύρονται από τα νερά και καταστρέφουν τους δρόμους. Στα σημεία που δεν έχει στρωθεί άσφαλτος οι δρόμοι γεμίζουν με λάσπη. Όταν δε στεγνώσει το έδαφος, ο δρόμος φαίνεται σαν να μην έχει χαραχθεί. Το ανισόπεδο οδόστρωμα που έχει φτιαχτεί ώστε να περνούν τα νερά απ' τη βροχή δυσκολεύει τη διέλευση των μεγάλων βαριών φορτηγών.

Εικόνα 35 Από την αποτύπωση στην περιοχή προκύπτει η άποψη ότι το τοπικό δίκτυο παρουσιάζει προβλήματα σύντηξης και κακοτεχνιών.

2.3.2.5 Έλλειψη Καθαριότητας

Παρατηρείται έλλειψη καθαριότητας καθώς κατά τόπους είναι παρατημένα σκουπίδια (παλιά σίδερα, χαρτιά, πλαστικά μπουκάλια και τσάντες, Πράγμα που φανερώνει την έλλειψη κάδων απορριμμάτων και κατ' επέκταση την έλλειψη οργάνωσης του Δήμου.

2.3.3 Προτάσεις Βελτίωσης και Ανάπτυξης του ΒΙΟ.ΠΑ.

Ο Δήμος ως αρμόδιος φορέας Διαχείρισης του ΒΙ.ΠΑ - ΒΙΟ.ΠΑ. θα πρέπει να αναθέσει σε τοπικές εταιρίες την κατασκευή του οδικού δικτύου. Να ασφαλοστρωθούν οι δρόμοι και να κατασκευαστούν γέφυρες ώστε να διασφαλίζεται η διέλευση των υδάτων κατά την διάρκεια των βροχοπτώσεων.

- Κατάθεση συγκοινωνιακής μελέτης η οποία θα προβλέπει δρομολόγια Μέσων Μαζικής Μεταφοράς από και προς τη βιομηχανική ζώνη.
- Δημοπράτηση έργου κατασκευής οδικής σήμανσης για την διευκόλυνση των εργαζομένων και των επισκεπτών.
- Επίλυση του προβλήματος καθαριότητας στην περιοχή με την κατασκευή αποχέτευσης λυμάτων, την τοποθέτηση κάδων σκουπιδιών και κάδων ανακυκλούμενων.
- Δημιουργία χώρων πρασίνου, πεζοδρόμων, και κοινόχρηστων χώρων. Οι ιδιοκτήτες, οι επιχειρηματίες και οι εργαζόμενοι της περιοχής θα ικανοποιηθούν από την νέα εικόνα αναβαθμίζοντας την ποιότητα ζωής στην ευρύτερη περιοχή.
- Ο αρμόδιος φορέας της τηλεπικοινωνίας θα πρέπει να αυξήσει τις υποδομές του ώστε να καλύπτει πλήρως τις επιχειρήσεις, οι οποίες βασίζονται στο διαδίκτυο και μέσω αυτού διαφημίζονται αλλά και αναπτύσσονται, πληροφούνται οτιδήποτε για την εξέλιξη των προϊόντων και τις τεχνολογίας.
- Κατασκευή κτιρίου διοίκησης της βιομηχανικής ζώνης , ώστε εκεί να μπορούν να φιλοξενηθούν χώροι διοίκησης του Βιομηχανικού Πάρκου, υποκαταστήματα τραπεζών και χώροι για καφέ και γρήγορα φαγητό. Έτσι θα εξυπηρετούν τους εργαζόμενους αλλά και κάτι τέτοιο θα συντελέσει στην ανάπτυξη του Βιομηχανικού Πάρκου.

2.4 Βιομηχανικό Πάρκο Περιοχής Λάκκα Καλογήρου

Η δεύτερη περιοχή που έχει χαρακτηριστεί ως Βιομηχανικό Πάρκο είναι στη θέση Λάκκα Καλογήρου στο δρόμο του Περάματος. Η περιοχή αυτή βρίσκεται Δυτική περιοχή των Μεγάρων, κοντά στην περιοχή του υγροβιότοπου του Βουρκαρίου.

Για την περιοχή αυτή τα πράγματα δεν είναι ξεκάθαρα λόγω των αντιδράσεων που υπάρχουν από τους αρμόδιους . Η δυσκολία που αντιμετωπίσα στην συγκεκριμένη υπόθεση ήταν πολύ μεγάλη.

Εικόνα 36 Ισχύων χάρτης. Το ΒΙΟ.ΠΑ. Λάκκα Καλογήρου γειτνιάζει με τον όρμο Βουρκαρί. Το γεγονός αυτό έρχεται σε αντίθεση με ό,τι προβλέπει το διάταγμα ΦΕΚ 33/21-3-1984 σύμφωνα με το οποίο η λειτουργία οχλούσων βιομηχανιών δε συμβιβάζεται με άλλες χρήσεις όπως κατοικία, αναψυχή, τουρισμό

<p>ΦΕΚ 33/21-3-1984</p>	<p>Με βάση το ΦΕΚ 33/21-3-1984 στην περιοχή αυτή απαγορευόταν η ίδρυση και η εγκατάσταση οποιασδήποτε βιομηχανίας, βιοτεχνίας και αποθήκης. Επιτρεπόταν οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες που αναγράφονται στον πίνακα, που καλύπτουν τις άμεσες ανάγκες εξυπηρέτησης της ζωής των κατοίκων των πόλεων και την ενίσχυση επιλεγμένων κλάδων προηγμένης τεχνολογίας, εντατικής εξειδικευμένης εργασίας και αγροτοβιομηχανικών μονάδων κάθετης επεξεργασίας πρώτων υλών του πρωτογενή τομέα παραγωγής του Δήμου Αττικής. Επιπλέον με το ΦΕΚ αυτό η ΔΕΗ θα υποχρεούταν να κόψει το την ηλεκτροδότηση σε βιομηχανίες, βιοτεχνίες και αποθήκες σε περίπτωση που διαπίστωνε κάποια εγκατάσταση. Οι βιομηχανίες, βιοτεχνίες και αποθήκες οι οποίες ήταν εγκαταστημένες νόμιμα είχαν κάποιους περιορισμούς στην κινητήρια δύναμη και θα μπορούσαν να μετεγκατασταθούν με τις προϋποθέσεις πάντα που επιτρέπονταν.</p>
<p>ΦΕΚ 303/6-03-87</p>	<p>Τροποποιούνται τα ήδη υπάρχοντα μέχρι εκείνη την στιγμή όρια δόμησης στην περιοχή αυτή για τις βιομηχανικές εγκαταστάσεις.</p>
<p>ΦΕΚ 166/Δ/6-3-87</p>	<p>Αναγράφονται οι κατηγορίες χρήσεων γης. Το συγκεκριμένο ΦΕΚ έχει ισχύ μέχρι και σήμερα.</p>
<p>ΦΕΚ 29/10-2/03</p>	<p>Αναφέρεται σε «Τουριστική εκπαίδευση και κατάργηση, ρυθμίσεις για τον τουρισμό και άλλες διατάξεις». Μέσα από αυτό το διάταγμα απεικονίζονται οι χάρτες της περιοχής αυτής και αναφέρεται ότι «με τα ανωτέρω σχέδια χρήσεων(από το ΦΕΚ 166/Δ/6-3-87, χρήσεις γης του άρθρου 5 δηλαδή μη οχλούσας Βιομηχανίας – Βιοτεχνίας –Βιομηχανικού και Βιοτεχνικού πάρκου – ΒΙΠΑ – ΒΙΟΠΑ και του άρθρου 6 δηλαδή οχλούσας Βιομηχανίας Βιοτεχνίας) μπορούν να τροποποιούνται τα όρια και οι επιτρεπόμενες χρήσεις των περιοχών των χαρτών που δημοσιεύονται με την παρούσα διάταξη».</p>

Πίνακας 9 Συνοπτική περιγραφή των όσων προβλέπουν τα διατάγματα που έχουν συνταχτεί για την περιοχή.

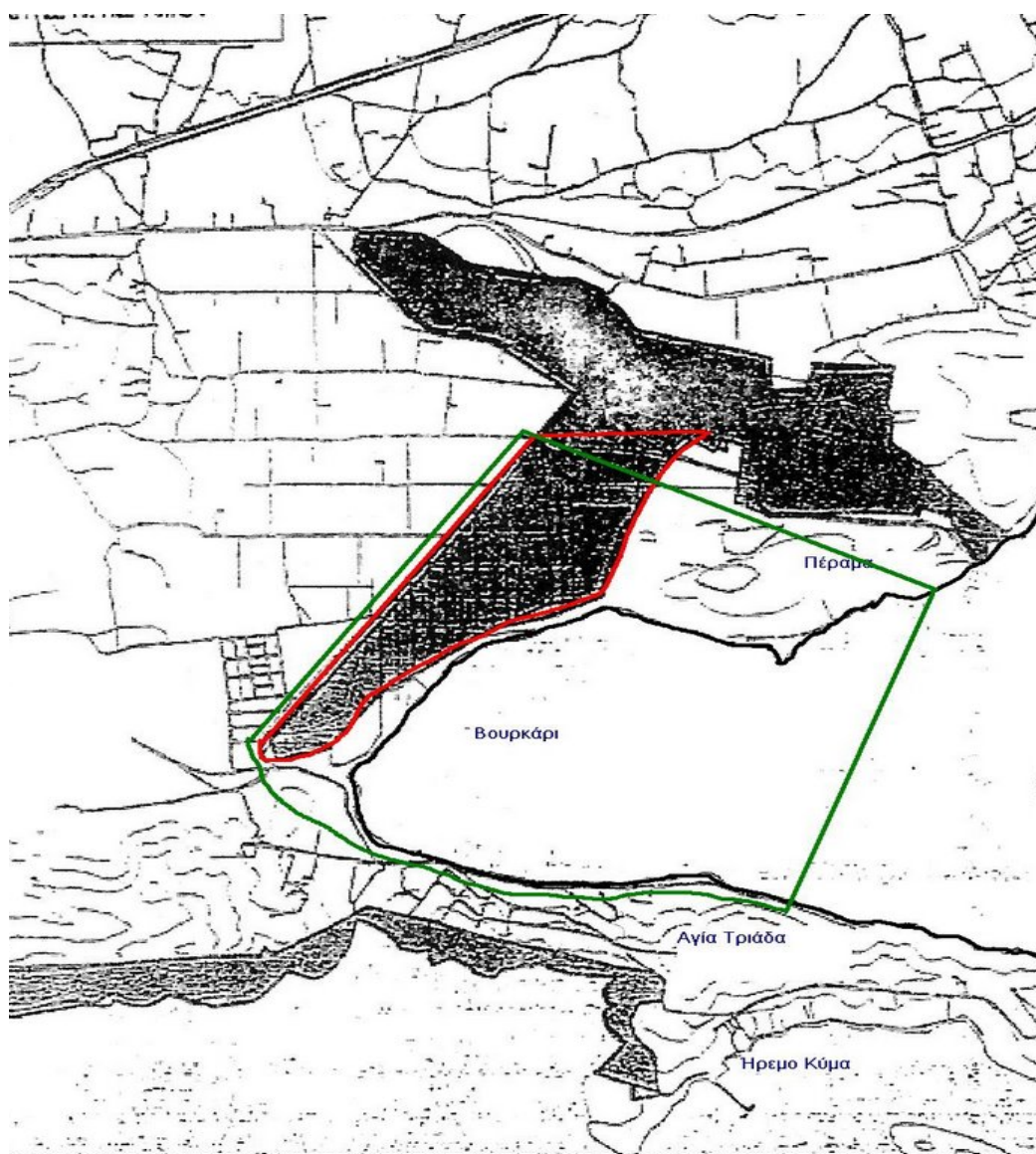

Θα φυγει και θα μπει σε α3

2.4.1 Υφιστάμενη Κατάσταση

Ο Γενικός Πολεοδομικός Χάρτης ο οποίος ισχύει μέχρι και σήμερα είναι αυτός του 1998. Τα όρια της βιομηχανικής ζώνης φαίνονται με έντονο μαύρο χρώμα. Με κόκκινο είναι η περιοχή που θα αποχαρακτηρισθεί με το νέο Γενικό Πολεοδομικό Χάρτη, ενώ με πράσινο είναι η περιοχή που θα θεωρηθεί προστατευόμενη υγροβιοτοπική ζώνη. Στο νότιο μέρος της ΒΙ.ΠΑ. – ΒΙΟ.ΠΑ. φαίνεται και ο όρμος του Βουρκαρίου.

Εικόνα 37 Γενικός Πολεοδομικός Χάρτης του 1998.

Σύμφωνα με τα σημερινά δεδομένα και την επιτόπια έρευνα που πραγματοποιήσα στην περιοχή λειτουργούν σήμερα βιομηχανίες χαμηλής οχλήσεως και με μηδενική σχεδόν ρύπανση.

Η απόσταση των βιομηχανικών περιοχών πρέπει να αυξάνεται ανάλογα με το βαθμό όχλησης της βιομηχανίας, διότι οι περισσότερες βιομηχανικές εγκαταστάσεις προκαλούν σε μικρό ή σε μεγαλύτερο βαθμό ρύπανση του αέρα, του εδάφους και των υδάτων καθώς και θόρυβο ή κραδασμούς. Επομένως η λειτουργία οχλούσων βιομηχανιών δε συμβιβάζεται με άλλες χρήσεις όπως κατοικία, αναψυχή, τουρισμό, κάτι που έρχεται σε αντίθεση με τα Προεδρικά Διατάγματα στα οποία έχω προαναφερθεί. Επιπλέον, καλό είναι να βρίσκονται και μακριά από περιοχές που προορίζονται για γεωργική καλλιέργεια, αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία, ιστορικές τοποθεσίες, περιοχές δασών και τοπίων με ιδιαίτερο ενδιαφέρον ή φυσικού κάλλους, γεγονός που δεν έχει τηρηθεί και στις δύο ΒΙ.ΠΕ. στα Μέγαρα.

Εικόνα 38 Η Βιομηχανική αυτή περιοχή βρίσκεται περίπου 6 χιλιόμετρα μακριά από την κατοικήσιμη περιοχή των Μεγάρων. Βασικό προνόμιο είναι ότι βρίσκεται μόλις 4 χιλιόμετρα από την Εθνική Οδό Αθηνών- Κορίνθου. (Πηγή: www.googlemap.gr)

Συγκεκριμένα στην περιοχή Λάκκα Καλογήρου πολύ κοντά βρίσκεται όπως προαναφέρθηκα η περιοχή του υδροβιότοπου του Βουρκαρίου. Παρατηρούμε ότι η ύπαρξη της βιομηχανικής ζώνης παρεμποδίζει την φυσιολογική λειτουργία του υδροβιότοπου και είναι αντίθετη στις προσπάθειες διάσωσης και αποκατάστασής του. Κινδυνεύει από δυνητικές πηγές ρύπανσης με αγροχημικά και αστικά λύματα λόγω της επεκτεινόμενη βιομηχανική δραστηριότητα και τις ασύμβατες χρήσεις γης στην ευρύτερη περιοχή της υδρολογικής του λεκάνης. Επιπλέον, οι έντονες ανθρωπογενείς παρεμβάσεις, οι οποίες δείχνουν την αδιαφορία των ανθρώπων, δηλαδή η εναπόθεση απορριμμάτων, οι καταπατήσεις, οι επιχωματώσεις φαίνεται ότι έχουν εγκαταλείψει την περιοχή στην τύχη της. Οι αποθήκες καυσίμων που υπάρχουν στο βορειοανατολικό άκρο της υδρολογικής λεκάνης και οι οποίες είναι χτισμένες πάνω σε ασβεστολιθικό υπόβαθρο της περιοχής έχει ως αποτέλεσμα πιθανές διαρροές οι οποίες καταλήγουν στον όρμο του Βουρκαρίου. Το αεροδρόμιο που βρίσκεται δυτικά του όρμου υποβαθμίζει τον υγρότοπο με ηχορύπανση, αλλά και πιθανές διαρροές καυσίμων και λυμάτων.

Επιπρόσθετα από η περιοχή που έχει χαρακτηριστεί σήμερα ΒΙΟΠΑ υπάρχει γειτνιάζει με το Τείχος της Αγίας Τριάδας. Η οπτική όχληση, η αύξηση της στάθμης του θορύβου αλλά και η αλλοίωση είναι δεδομένη, λόγω των πιέσεων της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στο εν λόγω ιστορικό Μνημείο.

Εικόνα 39 Η ανέγερση βιοτεχνικών και βιομηχανικών μονάδων στην περιοχή του υγροτόπου που έχει οπτική επαφή με το Τείχος αλλοιώνει το Πολιτιστικό περιβάλλον της περιοχής.

2.4.2 Καταγραφή Προβλημάτων

Απόρροια της κατάστασης που καταγράφηκε στο κεφάλαιο είναι το Βιομηχανικό πάρκο της πόλης (ΒΙΠΑ-ΒΙΟΠΑ) να εξακολουθεί να στερείται βασικών λειτουργικών υποδομών, όπως έχουν προαναφερθεί. Η περιοχή αυτή όχι μόνο δεν αναπτύσσεται αλλά παρατηρείται ακριβώς το αντίθετο, ενώ πολλές φορές δεν γίνονται ούτε οι αυτονόητες ενέργειες.

- Στην συγκεκριμένη βιομηχανική περιοχή υπάρχει ένα πολύ άσχημο οδικό δίκτυο. Σε πολλά σημεία δεν έχουν χαραχθεί δρόμοι. Παρ' όλα αυτά σε κάποια σημεία που έχουν χαραχθεί δρόμοι και έχουν μείνει χωρίς άσφαλτο, με αποτέλεσμα να δυσκολεύεται η διέλευση των οχημάτων.
- Η ελλιπής ηλεκτροδότηση επιτείνει την επικινδυνότητα των αυτοκινήτων ιδιαίτερα τα βράδια λόγω του άσχημου οδικού δικτύου (μπαλώματα, λακκούβες), με σημαντικές φθορές και βλάβες. Για τους εργαζόμενους, τους περαστικούς και για όσους κατοικούν στην συγκεκριμένη περιοχή η μετακίνησή τους είναι πολύ επικίνδυνη, ενώ παρατηρείται αύξηση των κλοπών και των ληστειών. Επομένως για να διευκολυνθεί η προσπέλαση των αυτοκινήτων – φορτηγών καλό θα ήταν να φωτιστούν όσο το δυνατόν περισσότερο οι δρόμοι. Σαφέστατα αυτό θα επέφερε ηρεμία στους κατοίκους αντιμετωπίζοντας σε σημαντικό βαθμό περιστατικά κλοπής, βίας γεγονός που θα τους επέφερε ψυχική υγεία.
- Η έλλειψη καθαριότητας φανερώνει την αδιαφορία την ιδιοκτητών των βιομηχανικών εγκαταστάσεων αλλά και την αναισθησία των κατοίκων για την ίδια τους την ζωή. Κάτι τέτοιο προκαλεί σοβαρά προβλήματα ακόμα και στον υγρότοπο αλλά και στο ιστορικό Τοίχος της Αγίας Τριάδας.
- Τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς δεν φτάνουν ως την Βιομηχανική περιοχή ώστε να εξυπηρετούν τους εργαζόμενους και τους κατοίκους, οι οποίοι δεν διαθέτουν δικό τους μέσω μεταφοράς. Γεγονός που τους δυσκολεύει να πηγαينόερχονται στις δουλειές στους αλλά ακόμα και να καλύπτουν τις βασικές τους ανάγκες μεταφερόμενοι στο κέντρο των Μεγάρων, κάτι που φανερώνει την αποκοπή τους από την πόλη.

2.4.3 Προτάσεις Βελτίωσης και Ανάπτυξης του ΒΙΟ.ΠΑ.

- Όσον αφορά το ζήτημα των μεταφορών θα πρέπει τα δρομολόγια να γίνουν πιο πυκνά και όλη μέρα στην περιοχή αυτή, ώστε να εξυπηρετηθούν όλοι οι κάτοικοι των Μεγάρων.
- Να υπάρξει οδική σήμανση για την διευκόλυνση των νέων επισκεπτών αλλά και ύπαρξη πινακίδων για την ενημέρωσή τους για το ιστορικό μνημείο που υπάρχει εκεί κοντά, το Τείχος αλλά και για το πιο σημαντικό υγρότοπο της Αττικής το Βουρκάρι.
- Ο υγροβιότοπος καλύπτει μια εκτεταμένη περιοχή στην οποία θα πρέπει να αναπτυχθούν δραστηριότητες που δεν θα παρεμποδίζουν την φυσιολογία του. Να ενταχθεί η περιοχή σε καθεστώς προστασίας λόγω της ιδιαίτερης περιβαλλοντικής και ιστορικής αξίας της.

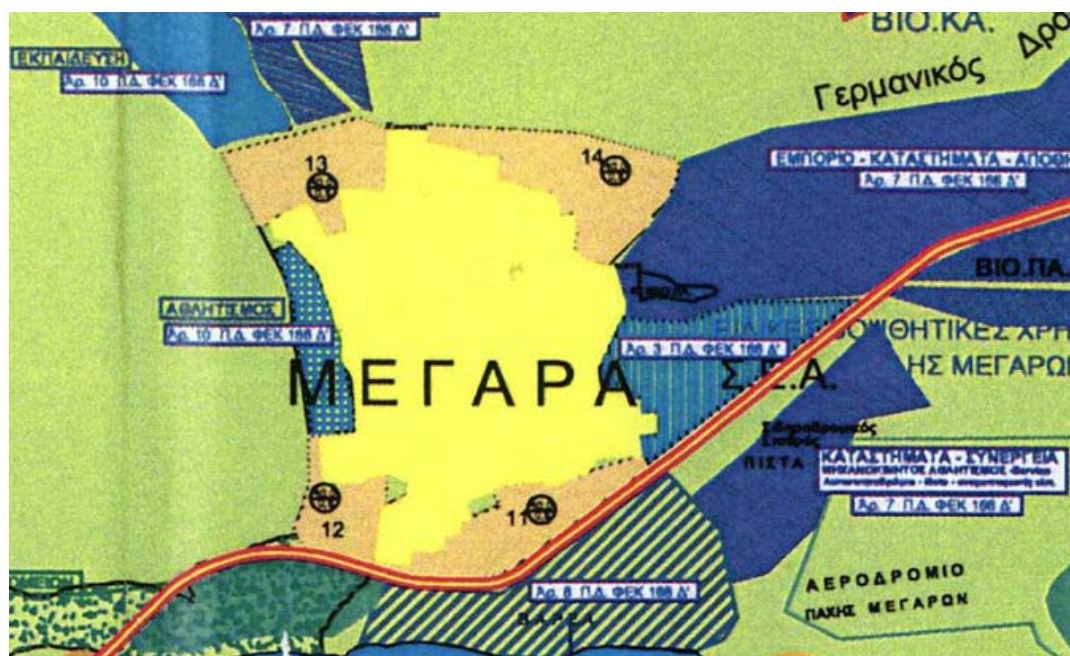
Με τον αποχαρακτηρισμό της περιοχής Λάκκα Καλογήρου από βιομηχανική θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σε παραλιακή ζώνη των Μεγάρων η οποία να αναπτυχθεί στην κατεύθυνση μιας ευρείας παραθαλάσσιας περιοχής διασκέδασης, αναψυχής, διακοπών, ήπιου οικοτουρισμού. Κάτι τέτοιο θα άλλαζε το ύφος της περιοχής και οι κάτοικοι θα έβρισκαν νέες ευκαιρίες μικρής και ήπιας επιχειρηματικής δράσης και ο τόπος θα χρησιμοποιούνταν για διασκέδαση και αναψυχή. Σαφώς το νέο πολεοδομικό σχέδιο είναι προς θετική κατεύθυνση. Επιδέχεται όμως βελτιώσεις που θα είναι αναγκαίες για την προστασία και την ανάδειξη του υγροβιότοπου και συνολικά της παραλιακής περιοχής. Οι βελτιωτικές αυτές προτάσεις θα πρέπει να περιλάβουν την πλήρη κατάργηση της βιομηχανικής περιοχής.

Εικόνα 40 Γ.Π.Σ.2005

2.5 Βιομηχανική Περιοχή Βαρέα

Η περιοχή οριοθετείται δυτικά του Δήμου Μεγάρων βορείως σε σχέση με την Εθνική Οδό. η συγκεκριμένη περιοχή ποτέ δεν έχει λειτουργήσει ως Βιομηχανικό Πάρκο.

Εικόνα 41 Απόσπασμα από το Γ.Π.Σ. του 2006

Εικόνα 42 Αεροφωτογραφία τμήματος της βιομηχανικής περιοχής.

2.5.1 Συντελεστές Δόμησης

Οι συντελεστές δόμησης για την περιοχή έχουν οριστεί με διατάγματα του 1992 ΦΕΚ589/Δ/92 και του 1999 ΦΕΚ 588/Δ/99

ΦΕΚ 589/Δ/92 Τομέας ΙΓ	Ελαχιστο Πρόσωπο: είκοσι (20) μέτρα Ελάχιστο Εμβαδόν: οκτακόσια (800 τετραγωνικά μέτρα υπό τις προϋποθέσεις ότι <ul style="list-style-type: none"> • Στο οικοδομήσιμο τμήμα του οικοπέδου εγγράφεται κάτοψη κτιρίου με ελάχιστη επιφάνεια πενήντα (50) τ.μ. και ελάχιστη πλευρά πέντε (5) μέτρα, • Δεν δημιουργήθηκαν από κατάτμηση που έγινε κατά παράβαση των διατάξεων του 22,61983 Π.Δ. Δ284 • Μέγιστο Ποσοστό Κάλυψης: πενήντα τοις εκατό (50%) της επιφάνειας τους. • Συντελεστής Δόμησης: οκτώ δέκατα (0,8). • Το μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος των κτιρίων, δέκα (10) μέτρα.
ΦΕΚ 588/Δ/99 Τομέας ΙΓ	<ul style="list-style-type: none"> • Αρτιότητα εμβαδού 250 τ.μ. • Πρόσωπο 10,00 μέτρα • Με την προϋπόθεση ότι τα οικόπεδα δεν δημιουργήθηκαν από κατάτμηση που έγινε κατά παράβαση των διατάξεων του Π.Δ. της 5.5.1992 (ΦΕΚ589/Δ92).

Πίνακας 10 Προβλεπόμενοι συντελεστές δόμησης σύμφωνα με διατάγματα της κυβερνήσεως.

2.5.2 Χρήσεις Γης

Στις περιοχές μη οχλούσας βιομηχανίας – βιοτεχνίας επιτρέπονται μόνο: ΦΕΚ-166/Δ/6-3-87

- Βιομηχανικές εγκαταστάσεις χαμηλής και μέσης όχλησης.
- Βιοτεχνικές εγκαταστάσεις χαμηλής και μέσης όχλησης.
- Επαγγελματικά εργαστήρια χαμηλής και μέσης όχλησης.
- Κτίρια γήπεδα αποθήκευσης.
- Κτίρια γήπεδα στάθμευσης.
- Πρατήρια βενζίνης υγραερίου
- Κατοικία για προσωπικό ασφαλείας.
- Γραφεία
- Εστιατόρια, Αναψυκτήρια
- Χώροι Συνάθροισης Κοινού
- Κτίρια κοινωνικής πρόνοιας
- Αθλητικές Εγκαταστάσεις
- Εγκαταστάσεις Εμπορικών εκθέσεων
- Εγκαταστάσεις Μέσων Μαζικών Μεταφορών

Οι πιο πάνω χρήσεις επιτρέπονται μόνο υπό την προϋπόθεση ότι αποτελούν τμήμα των βιομηχανικών ή βιοτεχνικών εγκαταστάσεων ή εξυπηρετούν τις ανάγκες των εργαζομένων σε αυτές.

2.5.3 Υφιστάμενη Κατάσταση

Η εικόνα που παρουσιάζει η περιοχή τείνει περισσότερο σε αστικό προάστιο παρά σε βιομηχανική περιοχή. Αντί να υπάρχουν αποθήκες και ήπιας όχλησης βιομηχανικές εγκαταστάσεις έχουν χτιστεί σπίτια. Από τα πρώτα στάδια οικοδόμησης της περιοχής οικοδομήθηκαν κατοικίες.

Κατά κύριο λόγο στην επί τόπια έρευνα μου συνάντησα πολυτελής διώροφες κατοικίες, πολεοδομικά άρτιο σύστημα, χωρίς αδιεξόδους. Σχετικά με την ανάπτυξη της περιοχής να τονισθεί πως

Εικόνα 43 Καινούργιοι ασφαλτοστρωμένοι δρόμοι με επαρκή φωτισμό και μεγάλα καινούργια πεζοδρόμια, πεντακάθαρη περιοχή με κάδους απορριμμάτων. Τα οικοδομικά αποθέματα της περιοχής είναι ακόμα μεγάλα.

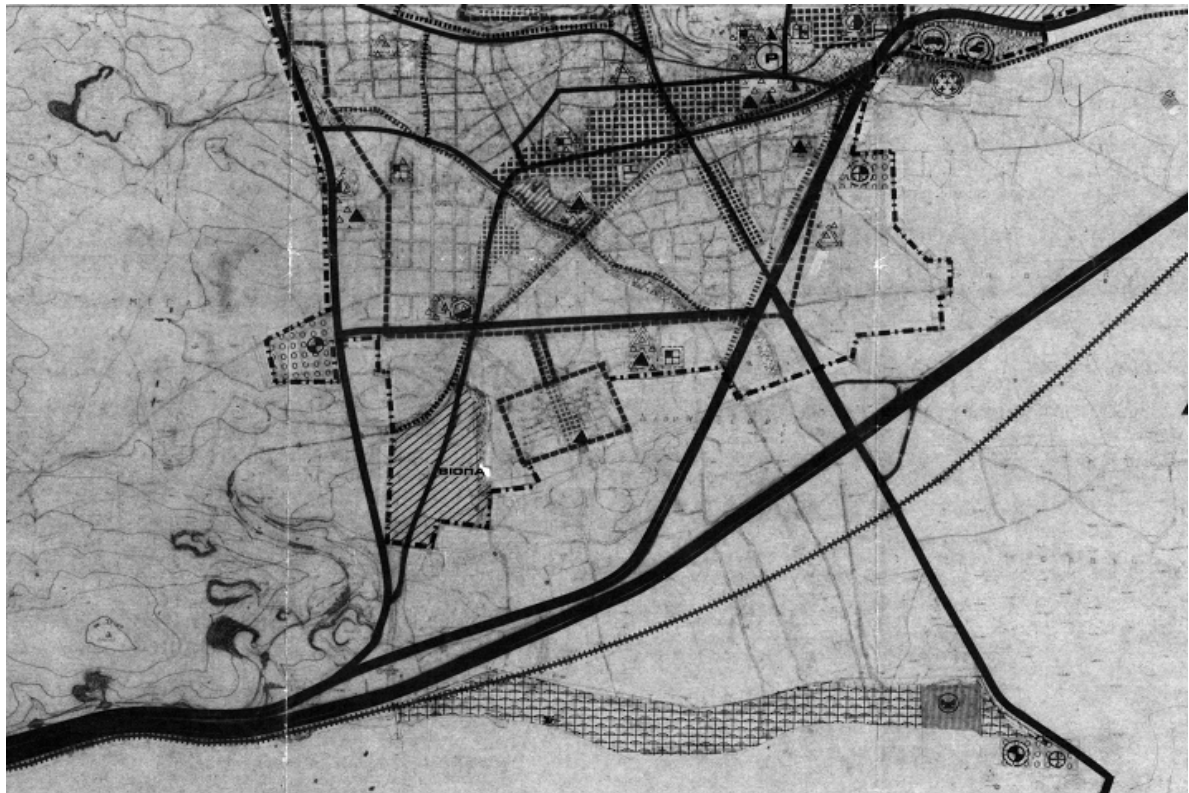
Εικόνα 44 Στην ευρύτερη περιοχή υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και κάδοι ανακύκλωσης

Εικόνα 45 Μέχρις στιγμής θεωρείται αραιοκατοικημένη περιοχή. Όπως φαίνεται και στις εικόνες συνεχίζεται να οικοδομούνται κατοικίες.

Εικόνα 46 Πολυτελής κατοικίες μέσα στην βιομηχανική περιοχή.

Εικόνα 47 Το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο, θεσπίστηκε το 1991 και ισχύει ως σήμερα.

Εικόνα 48 Αεροφωτογραφία τμήματος την βιομηχανικής περιοχής. Όπως φαίνεται και στη φωτογραφία στη περιοχή χαράζονται νέοι δρόμοι. (Πηγή: *Google Earth*)

Εικόνα 49 Μεγάλες ευθείες χαρακτηρίζουν το οδικό δίκτυο της περιοχής.

Εικόνα 50 Η πεζοδρόμηση έχει γίνει σχετικά πρόσφατα.

Εικόνα 51 Καβά εντός της βιομηχανικής περιοχής.

Εικόνα 52 Ζαχαροπλαστείο και γενική κατοικία στην περιοχή αυτή.

Εικόνα 53 Κατάστημα με κινέζικα ρούχα.

Εικόνα 54 Κατάστημα με ψιλικά.

Εικόνα 55 Πρατήριο καυσίμων.

2.5.4 Προτάσεις Βελτίωσης και Ανάπτυξης του ΒΙΟ.ΠΑ.

Η περιοχή θα πρέπει να αποκαταχρηστεί από βιομηχανική – βιοτεχνική, διότι δεν υφίσταται αυτή η χρήση. Παρουσιάζει ορθή πολεοδομική δόμηση, στοιχεία συντήρησης και έχει δεχτεί πολλά έργα ανάπλασης.

3. ΥΓΡΟΤΟΠΟΣ ΒΟΥΡΚΑΡΙ ΜΕΓΑΡΩΝ

3.1 Τοποθεσία

Στη νότια ακτή του Δήμου Μεγάρων, στα όρια της Νέας Περάμου, στη Νότια πλευρά είναι η Χερσόνησος της Αγίας Τριάδας και Δυτικά του αεροδρόμιο της Αεροπορίας Στρατού, ξεδιπλώνεται ένας από τους σημαντικότερους υδροβιότοπος⁸ της Αττικής. Είναι γνωστός ως Βουρκάρι Μεγάρων.

Εικόνα 56 Δορυφορική λήψη της περιοχής του Βουρκάρι. (Πηγή: googlemap.com)

---

⁸ Ως επιστημονικός όρος η λέξη υγράτος υποδηλώνει συλλογικά κάθε τόπο που καλύπτεται εποχικά ή μόνιμα από ρηγά νερά ή που δεν καλύπτεται ποτέ από νερά, αλλά έχει υπόστρωμα (έδαφος, άμμο, χαλίκια κλπ) υγρό για μεγάλο διάστημα του έτους.

Ρηχές λίμνες και ρηγά ποτάμια, έλη, λιμνοθάλασσες, πηγές, τυρφώνες με νερό γλυκό, αλμυρό ή υφάλμυρο, είναι υγράτοι. Σύμφωνα με τον επίσημο ορισμό της Σύμβασης Ραμσάρ οι «Υγράτοι είναι φυσικές ή τεχνητές περιοχές αποτελούμενες από έλη με ξυλώδη βλάστηση, από μη αποκλειστικώς ομβροδίατα έλη με τυρφώδες υπόστρωμα, από τυρφώδεις γαίες ή από νερό. Οι περιοχές αυτές κατακλύζονται μονίμως ή προσωρινώς με νερό, το οποίο είναι στάσιμο ή ρέον, γλυκό, υφάλμυρο ή αλμυρό. Σ' αυτές περιλαμβάνονται και εκείνες που καλύπτονται με θαλασσινό νερό, το βάθος του οποίου κατά τη ρηχία δεν υπερβαίνει τα έξι μέτρα.»

Εικόνα 57 Ανατολικά του υγρότοπου βρίσκονται οι πετρελαιο - δεξαμενές και δυτικά το αεροδρόμιο της Πάχης. Σε κοντινή απόσταση από τον υγρότοπο βρίσκεται το Τείχος της Αγίας Τριάδος. (Πηγή: *googlemap.com*)

3.2 Χαρακτηριστικά του Υγροτόπου

Είναι ο μεγαλύτερος υγροβιότοπος της Δυτικής Αττικής. Είναι ένας παράκτιος αλμυρός υγρότοπος, ο οποίος τροφοδοτείται κυρίως από τη θάλασσα και τις βροχές. Το θαλάσσιο τμήμα του είναι ένας αβαθής όρμος, με μέγιστο βάθος που δεν ξεπερνά τα 2 μέτρα, ενώ τα 2/3 της έκτασης του βρίσκονται εντός της ισοβαθούς του ενός μέτρου. Αποτελεί ουσιαστικά μια αβαθή λιμνοθάλασσα με περιορισμένη επικοινωνίας με τον Σαρωνικό κόλπο, λόγω της Σαλαμίνας και της νησίδας Μακρόνησος.

Όπως φαίνεται στο γεωλογικό χάρτη υδρολογικής της λεκάνης του Βουρκαρίου ο κυρίαρχος γεωλογικός σχηματισμός στην υδρολογική λεκάνη είναι αυτός των κοκκωδών προσχωματικών αποθέσεων κυμαινόμενης υδροπερατότητας, οι οποίοι καλύπτουν το 86% της συνολικής έκτασης της λεκάνης και εκτείνονται στο κεντρικό μέρος της.

Εικόνα 58 Γεωλογικός χάρτης υδρολογικής της λεκάνης του Βουρκαρίου.

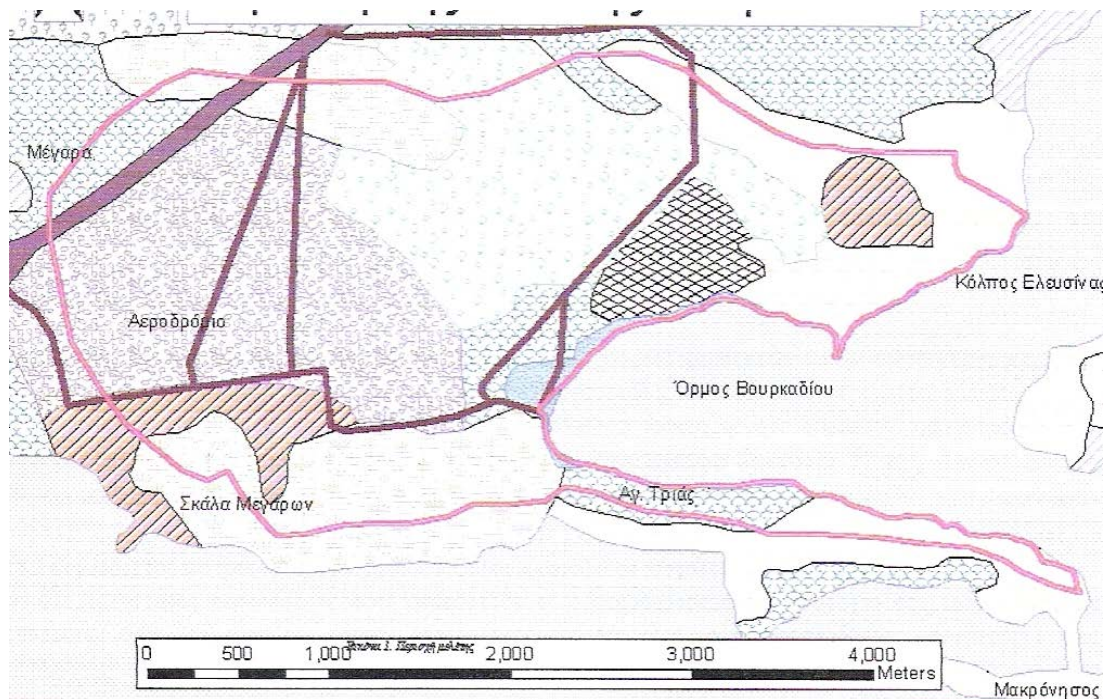
Το υπόλοιπο 14% καλύπτεται από ασβεστόλιθους και μάρμαρα περιορισμένης επιφανειακής εμφάνισης, μέτριας έως υψηλής υδροπερατότητας που συναντώνται στο βορειοανατολικό και νοτιοδυτικό μέρος της υδρολογικής λεκάνης. Οι συγκεκριμένοι ασβεστόλιθοι αναμένεται να υπόκεινται κάποιου τμήματος των προσχωρήσεων της περιοχής και ενδεχομένως να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην τροφοδοσία του υγροτόπου με νερό.

Γεωλογικός σχηματισμός	Έκταση (km ²)	% Ποσοτό της συνολικής έκτασης
Ασβεστόλιθοι και μάρμαρα εκτεταμένης ανάπτυξης, μέτριας έως υψηλής υδροπερατότητας.	1,3	14
Κοκκώδεις προσχωματικές αποθέσεις κυμαινόμενης υδροπερατότητας	8,2	86
Σύνολο	9,5	100

Πίνακας 11 Έκταση γεωλογικών σχηματισμών στην υδρολογική λεκάνη. (Πηγή: Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία)

Δυτικά μεγάλο μέρος της λεκάνης καλύπτεται από μη αρδευόμενη αρόσιμη γη (28%), κεντρικά της λεκάνης από οπωροφόρα δέντρα (21%), νότια και βόρεια από λιβάδια (15%), ανατολικά από σκληρόφυλλη βλάστηση (13%), καθώς και από σύνθετα συστήματα καλλιεργειών (9%), ενώ περίπου 14% αποτελείται από χρήσεις γης που σχετίζονται με ανθρώπινες δραστηριότητες όπως Βιομηχανικές ή εμπορικές εγκαταστάσεις (7%), αστική δόμηση, εργοτάξια (5%), οδικά και σιδηροδρομικά δίκτυα (2%)

Η βλάστηση του χέρσου τμήματος της περιοχής παρουσιάζει χαρακτηριστικές διαβαθμίσεις. Στα πρώτα 6 μέτρα από την ακτή είναι ιδιαίτερα έντονη η εμφάνιση αλόφυτων φυτών του γένους *Arthrocnemum* και του γένους *Suaeda*. Το ίδιο πρότυπο φυτοκάλυψης συνεχίζεται για 10 μέτρα ακόμα, με περισσότερη όμως σποραδικότητα καθώς η απόσταση από την ακτή μεγαλώνει.

Εικόνα 59 Χάρτης χρήσεων γης υδρολογικής λεκάνης Βουρκαδίου

ΥΠΟΜΝΗΜΑ			
	Όριο υδρολογικής λεκάνης		Μη αρδευόμενη αρόσιμη γη
	Υγρότοπος		Οπωροφόρα δέντρα
	Ασυνεχής αστική δόμηση		Ελαιώνες
	Βιομηχανικές ή εμπορικές εγκαταστάσεις		Σύνθετα συστήματα καλλιεργειών
	Οδικά και σιδηροδρομικά δίκτυα		Λιβάδια
	Αστική δόμηση/Εργοτάξια		Σκληρόφυλλη βλάστηση

Ο υγροβιότοπος των Μεγάρων, παλιότερα καταλάμβανε μια έκταση περίπου 5km², ενώ σήμερα έχει συρρικνωθεί στην παράκτια ζώνη, με έκταση περίπου 0,9km², η οποία δέχεται και αυτή πιέσεις από τις περιβάλλουσες χρήσεις γης. Η υδρολογική λεκάνη του Βουρκαρίου έχει έκταση 9,5 km².

Μέσο και μέγιστο υψόμετρο είναι τα 20,2 μέτρα και η μέση κλίση 5,2%. Η τοπογραφία της υδρολογικής λεκάνης υποδεικνύει τη σημαντική έκταση του υγροτόπου, που φθάνει σχεδόν ως τις παρυφές της πόλης των Μεγάρων, ενώ συνεχίζεται και προς τη θάλασσα εσωτερικά του Βουρκαρίου.

Χρήση γης	Έκταση (km ²)	% Ποσοστό επί της συνολικής έκτασης
Υγρότοπος.	0,2	2
Βιομηχανικές ή εμπορικές εγκαταστάσεις.	0,6	7
Οδικά και σιδηροδρομικά δίκτυα και συναφή γη.	0,1	2
Αστική δόμηση / εργοτάξια.	0,5	5
Μη αδρευόμενη αρόσιμη γη	2,6	28
Οπωροφόρα δέντρα	2,0	21
Σύνθετα συστήματα καλλιέργειών.	0,9	9
Λιβάδια.	1,4	15
Σκληρόφυλλη βλάστηση.	1,2	13
Σύνολο	9,5	100

Πίνακας 12 Έκταση κατηγοριών χρήσεων γης στην υδρολογική λεκάνη

Οι πολλαπλές χρήσεις των υγροτόπων είναι σύνηθες αίτιο πρόκλησης συγκρούσεων μεταξύ των χρηστών, και μάλιστα όχι μόνο μεταξύ αυτών που καρπούνται τις διάφορες καταναλωτικές αξίες (π.χ. μεταξύ επαγγελματιών ψαράδων και γεωργών). Συγκρούσεις εκδηλώνονται επίσης μεταξύ αυτών που επιβιώνουν οικονομικά από τη χρήση των αξιών και εκείνων που φροντίζουν για τη διατήρηση των κοινωνικών αξιών, χωρίς να εξαρτάται το εισόδημά τους από τον υγρότοπο. Συγκρούσεις, φυσικά, μεταξύ των διαφορετικών ομάδων υπήρχαν από παλιά και θα υπάρχουν πάντοτε. Η προσπάθεια περιορισμού αυτών των συγκρούσεων είναι αέναος αγώνας

Ο χαρακτήρας και η διατήρησή του οφείλεται στον συνδυασμό των αβαθών υδάτων του όρμου και της τοπογραφίας του με την ύπαρξη εκτεταμένης και περιοδικώς κατακλυζομένης περιοχής στο εσωτερικό του, λόγω των πολύ χαμηλών υψομέτρων του.

Εικόνα 60 Χαρακτηριστικό σημείο αναφοράς του όρμου (το βάθος του οποίου δεν ξεπερνά το 1 μέτρο), αποτελεί η δημιουργία παράκτιου έλους μεγάλης έκτασης στο δυτικό τμήμα του, το οποίο καλείται «Αλμύρες»

Εικόνα 61 Ο όρμος αποτελεί επίσης φυσικό ιχθυοτροφείο και στο βορειοανατολικό άκρο του (στην είσοδο του κόλπου) φιλοξενούνται δύο μονάδες οστρακοκαλλιέργειας

3.3 Καταγραφή Προβλημάτων

Στο πρώτο στάδιο της έρευνας θα πρέπει να καταγραφούν οι κυριότερες πιέσεις που παρατηρούνται στην ευρύτερη περιοχή του υγροτόπου και αναμένεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις σε αυτό.

- Η περιοχή κινδυνεύει από δυνητικές πηγές ρύπανσης με αγροχημικά και αστικά λύματα λόγω της επεκτεινόμενη βιομηχανική δραστηριότητα και τις ασύμβατες χρήσεις γης στην ευρύτερη περιοχή της υδρολογικής του λεκάνης. Οι αποθήκες καυσίμων που υπάρχουν στο βορειοανατολικό άκρο της υδρολογικής λεκάνης και οι οποίες είναι χτισμένες πάνω σε ασβεστολιθικό υπόβαθρο της περιοχής έχει ως αποτέλεσμα πιθανές διαρροές οι οποίες καταλήγουν στον όρμο του Βουρκαρίου.

Εικόνα 62 Στα όρια του υγροτόπου έχει εγκατασταθεί το βιομηχανικό πάρκο Λάκκα

- Το αεροδρόμιο που βρίσκεται δυτικά του όρμου υποβαθμίζει τον υγρότοπο με ηχορύπανση, αλλά και πιθανές διαρροές καυσίμων και λυμάτων.
- Μεγάλη έκταση καλλιεργειών και άναρχα δομημένων οικιών και αποθηκών στο βόρειο τμήμα της υδρολογικής λεκάνης του οικοτόπου
- Η εναπόθεση απορριμμάτων, οι καταπατήσεις και οι επιχωματώσεις στην περιοχή αυτή αποδεικνύουν ότι ο υγρότοπος έχει εγκαταλειφθεί στην τύχη του.

- Η ποιότητα του νερού στον υγρότοπο μπορεί να χαρακτηριστεί καλή ως μέτρια αλλά με μεγάλο βαθμό επικινδυνότητας για σύντομη υποβάθμιση. Αυτό οφείλεται αφενός στην επίδραση από τις καλλιέργειες και τους οικισμούς και αφετέρου τα επίπεδα ποιότητας είναι ακόμα σχετικά υψηλά δεδομένης της χαμηλής πυκνότητας των οικισμών και των υπόλοιπων δραστηριοτήτων που τώρα αναπτύσσονται στην περιοχή.
- Επίσης, παρουσιάζονται σημαντικές χωρικές και χρονικές διακυμάνσεις των παραμέτρων ποιότητας νερού όχλησης, όπως εκφόρτωση λυμάτων και μαζών, που σταδιακά διαχέονται και ανιχνεύονται σε χαμηλά επίπεδα. Το γεγονός αυτό όμως έχει αρνητικές επιπτώσεις στο βιοτικό παράγοντα του υγροτόπου που δεν μπορεί να προσαρμοστεί σε συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες.
- Οι οικιστικές περιοχές που βρίσκονται σχεδόν σε επαφή με τον υγρότοπο, έχουν δημιουργήσει ανεπανόρθωτες βλάβες στο εν λόγω οικοσύστημα με τις εκσκαφές και τις κατασκευές κτιρίων, την διάνοιξη οδικού δικτύου καθώς και με την εκτεταμένη απόθεση μπαζών. Είναι λοιπόν πιθανόν να ρυπαίνουν κατά ένα βαθμό τον υπόγειο υδροφόρο ορίζοντα της πεδινής έκτασης στην οποία βρίσκονται, λόγω αγροχημικών και αστικών λυμάτων, ο οποίος με την σειρά του τροφοδοτεί τον παράκτιο υγρότοπο με νερό.

Εικόνα 63 Η τσιμεντοποίηση της παράκτιας ζώνης αποτελεί κύριο παράγοντα καταστροφής των παράλιων εκτάσεων

- Δυσμενής παράγοντας αποτελεί το γεγονός ότι οι κύριες οδικές αρτηρίες τέμνουν τον υγρότοπο. Κάτι τέτοιο εμποδίζει την φυσιολογική του λειτουργία.

Εικόνα 64 Ο χάρτης αποτελεί τμήμα του νέου πολεοδομικού σχεδίου όπου με πράσινο φαίνεται το παρόν οδικό δίκτυο

Εικόνα 65 Τμήμα ασφάλτου με σαθρό υπόστρωμα το οποίο κατέρρευσε

- Επιπρόσθετα, η πιθανή έλλειψη αποχετευτικού δικτύου στην περιοχή δημιουργεί τις προϋποθέσεις για ρύπανση του υδροφόρου ορίζοντα και επομένως και του υγροτόπου, ιδιαίτερα όταν ο αριθμός των κατοίκων αυξάνεται σημαντικά. Η ρύπανση των νερών φαίνεται από τις καταγραφές που έχουν γίνει, οι οποίες αναφέρουν ότι τα ψάρια έχουν μειωθεί δραματικά τα τελευταία χρόνια, κάτι που επιβεβαιώνουν ακόμα και οι ψαράδες.
- **Θαλάσσια γλωρίδα.** Η γενικότερη κατάσταση στον όρμο είναι τελείως απογοητευτική. Κύριος λόγος γι' αυτό είναι η εμφάνιση έντονου ευτροφισμού φαινόμενο το οποίο προκαλείται από την υπεραύξηση των μικροσκοπικών, στην πλειοψηφία τους μονοκύτταρων φυκών του πλαγκτού
- **Η χερσαία πανίδα** έχει υποστεί σοβαρή βλάβη από τις ανθρωπογενείς επιδράσεις και ιδιαίτερα των θηλαστικών. Στα οποία τα βασικά είναι: σκαντζόχοιρος, ασβός, σκίουρος, κουνάβι, νυφίτσα, αλεπού, λαγοί, νυχτερίδες καθώς και μερικά είδη τρωκτικών όπως οι αρουραίοι των οποίων οι πληθυσμοί πρέπει να είναι ιδιαίτερα υψηλοί. Σ' ότι αφορά τα ερπετά και τα αμφίβια διαπιστώθηκε η παρουσία δύο ειδών χελωνών, τριών βατράχων, ενός φρύνου, δύο σαυρών κλπ. Όλο το σύστημα της περιοχής είναι σε κατάσταση μεγάλης υποβάθμισης.

Εικόνα 66 Σε όλη την έκταση της παραλιακής ζώνης υπάρχουν σημάδια, οι οποίες υποβαθμίζουν αισθητικά την περιοχή

Η περιοχή, από οικολογική άποψη, βρίσκεται σε οριακό σημείο και μόλις και μετά βίας η κατάσταση που επικρατεί είναι αναστρέψιμη, με τη λήψη πολύ αυστηρών μέτρων και την εκτέλεση έργων αναβάθμισης. Αν όμως γινόταν, κάτι τέτοιο, θα αποτελούσε πρότυπο και για άλλες περιοχές με παρόμοια προβλήματα.

3.4 Προτάσεις Εξυγίανσης της Λίμνης

Κατά καιρούς έρευνες και φορείς έχουν καταδείξει τα προβλήματα του βιότοπου και έχουν προτείνει ποικίλους τρόπους αντιμετώπισης της υποβάθμισης της περιοχής. Συγκεντρωτικά αυτές οι προτάσεις παραθέτονται ως εξής,

- **Κέντρο Υποδοχής και Πληροφόρησης.** Σε μια από τις εισόδους του χώρου καλό θα ήταν να δημιουργηθεί Κέντρο Υποδοχής – Πληροφόρησης, σε ικανοποιητικό μέγεθος, όπου οι επισκέπτες θα έχουν την δυνατότητα να ενημερώνονται για το ιστορικό, τη διαχείριση και την προστασία του υγροτόπου, την οικολογική του σημασία και τις δραστηριότητες που υλοποιούνται στο χώρο ενημέρωσης. Επιπλέον θα μπορούν να προμηθεύονται διάφορα προϊόντα που θα συσχετίζονται με την προστασία της ζωής στον υγρότοπο, ενώ θα έχουν και την δυνατότητα να ξεκουραστούν και να κολατσίσουν σε κατάλληλα διαμορφωμένο χώρο (καφέ – αναψυκτήριο). Στον ίδιο χώρο θα υπάρχει και η Υποδοχή όπου κάθε επισκέπτης θα εφοδιάζεται με το εισιτήριο και το οπτικό υλικό (κιάλια) που επιθυμεί, ενώ δίπλα από αυτόν τον χώρο θα υπάρχει και χώρος στάθμευσης.
- **Χωροθέτηση κάδων απορριμμάτων.** Οι κάδοι σκουπιδιών είναι καλύτερα να τοποθετούνται σε σημεία εύκολης και συχνής πρόσβασης, όπως σε χώρους στάθμευσης των οχημάτων και όχι στα παρατηρητήρια. Το κάπνισμα θα πρέπει να αποφεύγεται ή να απαγορεύεται σε όλα τα παρατηρητήρια, κάτι που αποβλέπει στη μείωση του κινδύνου από την φωτιά, όσο και στο σεβασμό προς τους επισκέπτες που δεν καπνίζουν.
- **Κατασκευή Παρατηρητηρίων.** Προτείνεται επίσης η κατασκευή ενός ή δύο παρατηρητηρίων σε σημεία του υγροτόπου, τα οποία θα επιτρέπουν την παρακολούθηση εποπτικά σημεία περιφερειακά και φωτογράφιση των πουλιών χωρίς έντονη όχληση. Στο οπτικό εσωτερικό των κατασκευών αυτών μπορεί να υπάρχει το απαραίτητο ενημερωτικό υλικό σχετικό με την περιοχή και τα ενδιαφέροντα από οικολογική άποψη (χάρτες, φωτογραφίες, βιβλία). Ο κατάλληλος προσανατολισμός είναι προς το βορρά, ώστε να αποφεύγεται το άμεσο ηλιακό φως κατά τη διάρκεια της ημέρας. Παρατηρητήρια προσανατολισμένα προς την ανατολή ή τη δύση είναι περισσότερο κατάλληλα για παρατηρήσεις κατά τη διάρκεια του απογεύματος ή του πρωινού αντίστοιχα. Ακόμα δεν θα πρέπει να είναι απομονωμένα από τις υπάρχουσες εγκαταστάσεις

στην περιοχή, αλλά να συνδυάζονται με αυτές (κέντρο ενημέρωσης, χώρος στάθμευσης κλπ). Σε όσα σημεία δημιουργείται διαφορά στάθμης καλό θα ήταν να τοποθετηθούν ράμπες για την ομαλή κίνηση των αμαξιδίων, των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

- **Χάραξη Μονοπατιών.** Για την ασφαλή και εύκολη πρόσβαση στα παρατηρητήρια προτείνεται η χάραξη και μονοπατιών. Πολλές φορές ένα απλό μονοπάτι μπορεί να ικανοποιήσει τις ανάγκες των επισκεπτών, αλλά πάντα θα πρέπει να επιδιώκεται η ελάχιστη ενόχληση της ζωής του υγροτόπου. Το μονοπάτι θα πρέπει να προσφέρει θέα μόνο από την πλευρά της λίμνης, ενώ από την άλλη πλευρά θα πρέπει να εξασφαλίζεται με κάποιο τρόπο η κάλυψη των επισκεπτών. Ακόμα θα πρέπει να είναι σε όλο του το μήκος οριζόντιο ώστε να μπορούν να κινηθούν άνετα και αμαξίδια ατόμων με κινητικά προβλήματα. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την κατάλληλη χρήση του ανάγλυφου της περιοχής ή με την πυκνή βλάστηση.⁹
- **Περιβαλλοντική Ενημέρωση.** Θα μπορούσε να συνδυάζεται με την κατασκευή πινακίδων, έτσι ώστε οι επισκέπτες να λαμβάνουν μια ολοκληρωμένη εικόνα του υγροτόπου. Οι πινακίδες θα παρέχουν όλες τις βασικές πληροφορίες για την περιοχή, όπως το ιστορικό της αποκατάστασης του υγροτόπου, το βιοτικό και αβιοτικό περιβάλλον της περιοχής, την υπάρχουσα υποδομή για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών, καθώς και τον κανονισμό λειτουργίας.
- **Απομάκρυνση των μπαζών.** Θα πρέπει να γίνει προσεκτικά και να φτάσει μέχρι το επίπεδο πριν τις επιχώσεις. Ο μεγάλος όγκος των μπαζών θα πρέπει να απομακρυνθεί με μηχανικά μέσα, ενώ ο τελικός καθαρισμός ίσως να απαιτηθεί να γίνει χειρονακτικά. Κατά τις εργασίες θα πρέπει να υπάρχει διαρκής παρακολούθηση από ειδικούς επιστήμονες ώστε να επιτευχθεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Όλα τα αδρανή που θα απομακρυνθούν θα πρέπει να μεταφερθούν και να αποτεθούν μετά από τις σχετικές αδειοδοτήσεις σε χώρους όπου δεν θα δημιουργούν περιβαλλοντικά προβλήματα.

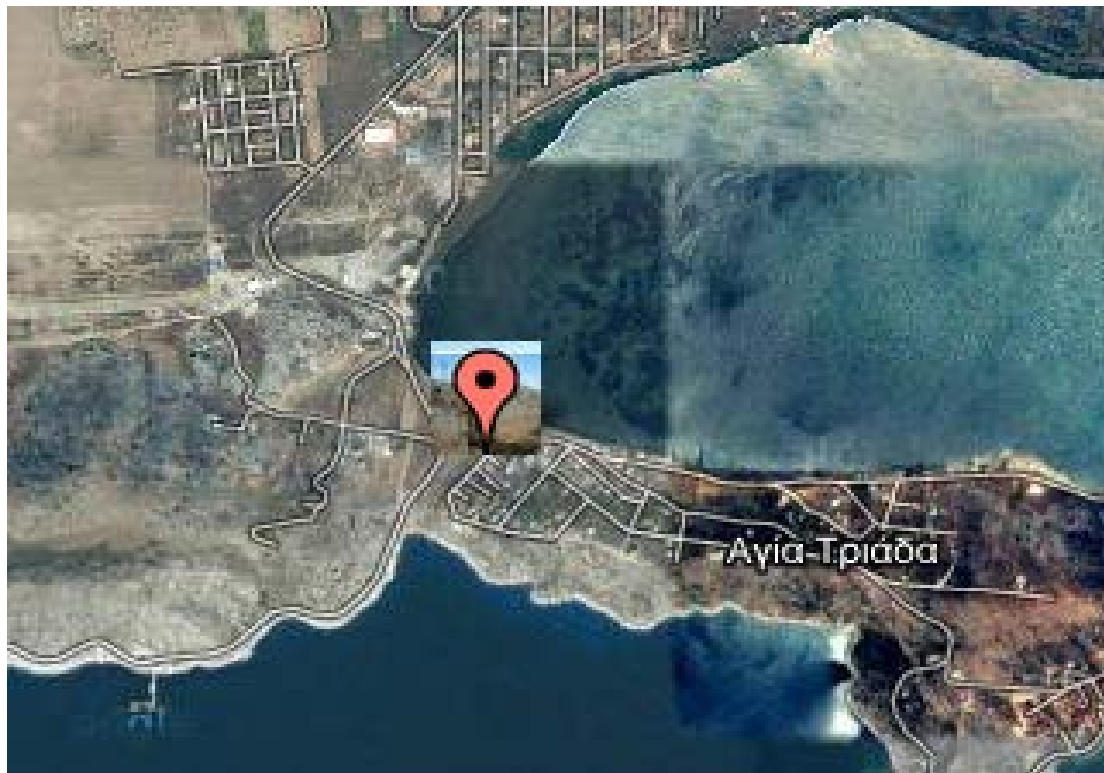
⁹ Τα υλικά που θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν και για τα μονοπάτια και για τα παρατηρητήρια θα είναι πέτρα και ξύλο, διότι εναρμονίζονται καλύτερα με το περιβάλλον και δίνουν την αίσθηση της φυσικότητας. Επιπλέον θα πρέπει να έχουν καλή εμφάνιση, να παρέχουν ασφάλεια στους χρήστες, να είναι κατασκευασμένα έτσι ώστε να αντέχουν στο χρόνο, στον καιρό και στη συχνή χρήση. Ακόμα και τα υπόστεγα, οι καθιστικοί πάγκοι, οι περιφράξεις πρέπει να δημιουργηθούν με την ίδια λογική.

4. ΤΕΙΧΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΑΣ

4.1 Χαρακτηριστικά του Τείχους

Η Αγία Τριάδα βρίσκεται νοτιοανατολικό άκρο του δήμου Μεγαρέων, λίγο πιο δεξιά από την Πάχη, πλησίον του υγροτόπου του Βουρκαρίου. Στην περιοχή της χερσονήσου της Αγίας Τριάδας συναντάτε ένα μοναδικό στο είδος του οχυρωματικό έργο της επαναστατικής περιόδου. Εδώ βρισκόταν ένα από τα δύο λιμάνια των Μεγάρων, η Μινώα.

Εικόνα 67 Η τοποθεσία του τείχους της Αγίας Τριάδας. (Πηγή: www.googlemap.gr)

Η κατασκευή του τείχους άρχισε το 1818, λίγο πριν την έναρξη της ελληνικής επανάστασης και αποπερατώθηκε το 1823. Αποτελεί το μοναδικό ολοκληρωμένο σωζόμενο Τείχος της περιόδου της Επανάστασης, που σώζεται σε όλο το μήκος του και έχει κηρυχθεί ιστορικό διατηρητέο μνημείο. Το μήκος του είναι 600 μέτρα και το ύψος του είναι 4 μέτρα, ενώ διαθέτει πολλές πολεμίστρες. Χρησίμευσε για την οχύρωση της περιοχής, στην οποία κατέφευγαν οι Μεγαρείς κατά τις εχθρικές τουρκικές επιδρομές στην χερσόνησο της Αγίας Τριάδας, ενώ μπορούσαν να περάσουν γρήγορα και με ασφάλεια στη Σαλαμίνα όταν το Τείχος κινδύνευε από παραβίαση. Η κεντρική πόρτα¹⁰ του τείχους ήταν ξύλινη με μεγάλο πάχος και θωρακισμένη εξωτερικά με λαμαρίνα.

Εικόνα 68 Τμήμα του τείχους της Αγίας Τριάδος

---

¹⁰ Σήμερα η πόρτα βρίσκεται στην είσοδο του μοναστηριού της Παναγίας της Φανερωμένης στη Σαλαμίνα.

Εικόνα 69 Ημιλαξευτή λιθοδομή συνθέτει το κύριο κορμό του τείχους

Εικόνα 70 Περιμετρικά του τείχους υπάρχει πυκνή βλάστηση η οποία θα πρέπει να απομακρυνθεί

4.2 Ιστορικό Ανάπλασης του Τείχους

Το 2003 επήλθε η κατάρρευση ενός τμήματος του Τείχους, ως φυσικό επακόλουθο της μακροχρόνιας απουσίας μέτρων για τη συντήρησή του.

Η 1^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, ως αρμόδια υπηρεσία εκπόνησε μελέτη άμεσων μέτρων στερέωσης και αποκατάστασης του εγκαταλελειμμένου έως τότε Τείχους, η οποία εγκρίθηκε στις 2/12/2005.

Έτσι το 2006 ξεκινούν κάποιες πολύ μικρές στερεωτικές εργασίες από την Υπηρεσία, που όμως ποτέ δεν ολοκληρώθηκαν και από το 2007 το Τείχος εγκαταλείφθηκε και πάλι στη μοίρα του.

Μέχρι και το 2008 δεν έχει ληφθεί καμία απολύτως εργασία αποκατάστασης, συντήρησης ή προστασίας του Τείχους.

Εικόνα 71 Τμήμα του τείχους, στο βάθος ο υγρότοπος

Το 2008 αναρτώνται δυο τεράστιες διαφημιστικές πινακίδες μπροστά από το Τείχος, οι οποίες εκτός του γεγονότος ότι παρεμποδίζουν τη θέα του Τείχους, αποτελούν αναμφίβολα και οπτική ύβρη προς ένα τόσο σημαντικό κομμάτι της ιστορίας.

Το 2009 απομακρύνονται οι προσβλητικές για το μνημείο πινακίδες. Επιπλέον, απομακρύνονται μεγάλοι όγκοι μπαζών που είχαν συσσωρευτεί στο πίσω μέρος του Τείχους των Μεγάρων και διάβρωναν τα θεμέλιά του. Πλέον και η φωταγώγηση του ήταν πραγματικότητα. Με την ευαισθησία που επέδειξαν αρμόδιοι κατάφεραν μετά από πολλά χρόνια να διασφαλίσουν την προστασία και ανάδειξη αυτού του μοναδικού ιστορικού μνημείου της Πατρίδας μας, ενώ εξασφαλίστηκε και η ομαλή διάβρωση της πανίδας του γειτνιάζοντος υγροβιότοπου του Βουρκαρίου αλλά και των περίοικων.

Το 2010 ολοκληρώθηκε ο καθαρισμός του Τείχους από μέλη μιας εθελοντικής ομάδας. Συγκεκριμένα, τέσσερις εθελοντές προσήλθαν στην περιοχή της Αγίας Τριάδας, για να ολοκληρώσουν την αξιέπαινη πρωτοβουλία του συλλόγου τους για τον καθαρισμό του ιστορικού Μνημείου από τα σκουπίδια και τα ξερόχορτα. Στόχο ήταν η αποφυγή έναρξης πυρκαγιάς, η διευκόλυνση της πρόσβασης στους επισκέπτες αλλά και η καλύτερευση της νυκτερινής θέασής του, η οποία αλλοιωνόταν από τα μαύρα στίγματα που προκαλούσαν επάνω στο Τείχος τα ψηλά ξερόχορτα που βρίσκονταν μεταξύ του Μνημείου και των προβολέων φωταγώγησής του. Ο χώρος ο οποίος καθαρίστηκε ήταν περίπου 10 μέτρα κατά μήκος όλου του ιστορικού μνημείου.

4.3 Προβλήματα

Τα προβλήματα που εντοπίζεται στη περιοχή του τείχους καταγράφονται ως εξής:

- Ύπαρξη μπαζών και απορριμμάτων μεγάλου όγκου σε κοντινή απόσταση από το τείχος.
- Ανυπαρξία σήμανσης και ενημερωτικών πινακίδων σχετικά με το μνημείο.
- Ελλιπής φωταγώγηση του τείχους.
- Ανυπαρξία συντήρησης (έχει παρατηρηθεί αποκόλληση τοιχωμάτων).

4.4 Προτάσεις Ανάπλασης

Στόχος της πρότασης είναι η διατήρηση και η διάσωση του φυσικού και Πολιτιστικού περιβάλλοντος της περιοχής. Είναι αδιαμφισβήτητο ότι ο υγροβιότοπος του Βουρκαρίου και το Τείχος της Αγίας Τριάδας αποτελούν ένα ενιαίο και άρρηκτο σύστημα που συνδυάζει υψηλή αισθητική τοπίου, υψηλή βιολογική ποικιλότητα (130 είδη πτηνών), σημαντικές οικολογικές λειτουργίες, πολιτιστικά ανθρωπογενή χαρακτηριστικά και προσφέρεται για ήπια τουριστική αξιοποίηση και ανάπτυξη.

- Πρέπει να συνεχιστεί η ολοκλήρωση των εργασιών απομάκρυνσης των μπαζών το λιγότερο 25 μέτρα κατά μήκος του Τείχους. Διότι αναμφίβολα διαβρώνεται και υποβαθμίζεται αισθητικά το μνημείο
- Επιπρόσθετα πρέπει να τοποθετηθεί μια ενημερωτική πινακίδα η οποία να αναφέρεται στην ιστορία του Τείχους,
- Να συνεχιστούν οι εργασίες για συντήρησης και αποκατάσταση των δύο τμημάτων που έχουν καταρρεύσει.

Παρατηρήθηκε ότι η φωταγώγηση του Τείχους είναι εφικτή μόνο από κοντινότερα σημεία. Σε καμιά περίπτωση όμως ο φωτισμός δεν θα πρέπει να εμποδίζει την σωστή λειτουργία του υγροτόπου. Επομένως θα πρέπει να μελετηθεί από τους υπεύθυνους του Δήμου ο σωστός φωτισμός του Τείχους ώστε να αναδιχθεί το μνημείο, ζητώντας παράλληλα την αξιολόγηση και την τοποθέτηση αρμόδιων φορέων για τον υγροβιότοπο π.χ. της Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία ή ακόμα και του εξωραϊστικού συλλόγου των κατοίκων της περιοχής, ώστε να εξασφαλιστεί το σωστό και επιθυμητό αποτέλεσμα.

Τέλος θα πρέπει να σταματήσει η υποβάθμιση της περιοχής. Η ανέγερση βιοτεχνικών και βιομηχανικών μονάδων στην περιοχή του υγροτόπου που έχει οπτική επαφή με το Τείχος αλλοιώνει το Πολιτιστικό περιβάλλον της περιοχής. Προφανής θα είναι η υποβάθμιση της περιοχής, λόγω κυρίως της οπτικής όχλησης αλλά και της αύξησης της στάθμης του θορύβου που θα δημιουργούσε η εγκατάσταση τέτοιας φύσης δραστηριοτήτων, και η αλλοίωση είναι δεδομένη, λόγω των πιέσεων της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στο εν λόγω ιστορικό Μνημείο. Η δραστηριότητα τυχόν εργοστασίου και οι ρύποι σίγουρα θα το θέσουν σε κίνδυνο.

5. ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ ΒΑΡΕΑ

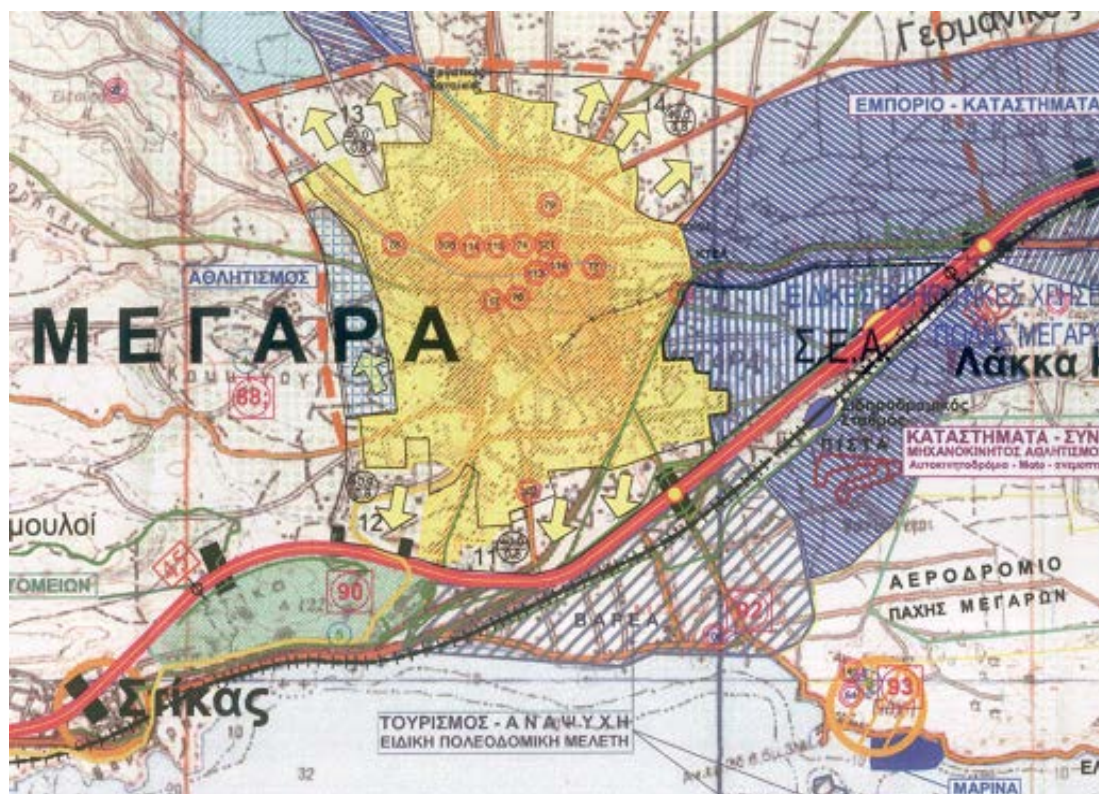
5.1 Τοποθεσία

Η Βαρέα είναι η παράκτια περιοχή της πόλης των Μεγάρων. Βρίσκεται νοτιοδυτικά του Νομού Αττικής και ανήκει στον Σαρωνικό κόλπο. Στο βόρειο τμήμα της συνορεύει με την Νέα Εθνική οδό Αθηνών – Πατρών. Στα ανατολικά της βρίσκεται το στρατόπεδο Λοχαγού Δελλαπόρτα.

Εικόνα 72 Στο χάρτη σκιαγραφείται με κόκκινο η παράκτια ζώνη Βαρέα

Η περιοχή της παράκτιας ζώνης της Βαρέας Μεγάρων, αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα παράκτιας περιοχής και βρίσκεται εκτός σχεδίου πόλεως. Στην περιοχή αυτή δεν έχει εκπονηθεί κανένας χωροταξικός ή πολεοδομικός σχεδιασμός, ούτε έχουν καθοριστεί όροι δόμησης. Στο ΦΕΚ 409/Δ/3-7-91 αναφέρεται ότι η παραλία της Βαρέας, η οποία είναι εκτός γενικού πολεοδομικού σχεδίου, προτείνεται για ζώνη αναψυχής και ειδικότερα εγκατάστασης για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών.

Εικόνα 73 Στο κέντρο του χάρτη βρίσκεται η περιοχή Βαρέα. Δυτικά του βρίσκεται το αεροδρόμιο και βορειότερα η βιομηχανική ζώνη

5.2 Υφιστάμενη Κατάσταση

Από τα αρχαία χρόνια η παραλιακή περιοχή του Βαρέα έπαιζε πολύ σημαντικό ρόλο για την πόλη των Μεγάρων. Η θέση της είχε ιδιαίτερη σημασία. Σήμερα έχει παραμεληθεί και υποβαθμιστεί σε πολύ μεγάλο βαθμό. Έχει μετατραπεί σε ένα χώρο αποχέτευσης των λυμάτων και συγκέντρωσης πτηνοτροφείων και βιοτεχνιών. Στοιχεία εγκατάλειψης υπάρχουν πολλά κύριος παράγοντας της οποίας είναι η αδιαφορία του δήμου και των αρμόδιων φορέων. Επιπλέον, παρανόμως έχουν αναγερθεί κατά μήκος του παραλιακού μετώπου. Αποτέλεσμα της σημερινής διαχείρισης του παράκτιου χώρου είναι η αναιμική ανάπτυξη χρήσεων παραθεριστικής κατοικίας και αναψυχής στην παραλία των Μεγάρων.

Εικόνα 74 Στα πλαίσια ανάπτυξης της παραλιακής ζώνης ένα από τα έργα που υλοποιήθηκε ήταν η κατασκευή ποδηλατοδρόμου σε όλο το μήκος της

Τα τελευταία χρόνια έγινε μια μη οργανωμένη προσπάθεια, ώστε να δημιουργηθεί ένα **μεγάλο πεζοδρόμιο με παγκάκια**, ώστε να μπορούν οι πεζοί να κάνουν περίπατο δίπλα στην θάλασσα και να μπορούν να ξεκουραστούν και να χαλαρώσουν από την ρουτίνα της ημέρας τους στα κατάλληλα διαμορφωμένα παγκάκια που τοποθετήθηκαν εκεί.

Εικόνα 75 Στο πεζοδρόμιο που έχει κατασκευαστεί έχουν τοποθετηθεί παγκάκια ανα 50 μέτρα

Ανατολικά και δυτικά της παραλίας κατασκευάστηκαν **παιδικές χαρές**, ακριβώς δίπλα στο κύμα και ανάμεσα σε δέντρα, κάτι που αποτελεί όχι μόνο τόπο παιχνιδιού αλλά και σημείο αναφοράς και συνάντησης. Έτσι τα παιδιά κρατιούνται σε κίνηση, παίζουν ελεύθερα, ενώ τους δίνεται η δυνατότητα να αναπτύξουν την φαντασία τους και την δημιουργικότητά τους και παύουν να είναι παθητικοί δέκτες. Κάτι τέτοιο βοηθά στην κοινωνικοποίηση των παιδιών αλλά και οι γονείς έχουν μια ευκαιρία να ξεφεύγουν από τα καθημερινά άγχη και προβλήματα και να συναναστρέφονται με άλλους γονείς, να ανταλλάσσουν τις εμπειρίες και τους προβληματισμούς τους. Παράλληλα ενισχύονται οι δεσμοί μεταξύ παιδιών και γονιών

ενώ μέσω του παιχνιδιού μαθαίνουν πράγματα για τον εαυτό τους, τους βοηθά να επικοινωνούν και με την βοήθεια των γονιών να διαμορφώσουν σωστό χαρακτήρα προετοιμάζοντας τα για την μετέπειτα ζωή τους.

Γνωρίζοντας ότι το ποδήλατο είναι μια οργανωμένη δραστηριότητα και αποτελεί μια πολύ καλή εναλλακτική επιλογή. Έτσι δημιουργήθηκε ένας **ποδηλατόδρομος** παράλληλα της παραλίας.

Η **μονοδρόμηση** του παραλιακού δρόμου είχε σαν στόχο την αποσυμφόρηση της παράκτιας ζώνης, ώστε να αναβαθμιστεί η περιοχή και οι επισκέπτες να ζήσουν στιγμές χαλάρωσης και αναψυχής. Γεγονός είναι ότι θα διασφαλιστεί η ομαλή και ασφαλή κυκλοφορία του ποδηλάτη και των πεζών, ενώ οι γονείς θα μπορούσαν να αφήσουν ελεύθερα τα παιδιά τους για παιχνίδι. Έτσι δημιουργήθηκε ένας παράλληλος δρόμος με τον παραλιακό, στον οποίο διανοίχθηκαν κάποιοι δρόμοι κάθετοι στο παραλιακό μέτωπο. Η προσπάθεια αυτή αναβάθμισε την περιοχή εφόσον διανοίχθηκαν κάποιοι δρόμοι οι οποίοι στο παρελθόν ήταν χωματόδρομοι ή δεν υπήρχαν καθόλου, ενώ αποσυμφορήθηκε το παραλιακό μέτωπο δίνοντας περισσότερο χώρο στους πεζούς και στα ποδήλατα.

Στην προσπάθεια αναβάθμισης της περιοχής τοποθετήθηκαν κατά μήκος του πεζοδρομίου κάδοι απορριμμάτων, γεγονός που συντέλεσε στην μείωση του αριθμού των σκουπιδιών, τόσο στο δρόμο όσο και στην παραλία.

Η περιοχή της Βαρέας βρίσκεται εκτός σχεδίου πόλεως και έχει επικρατήσει η **αυθαίρετη δόμηση**, εφόσον δεν έχουν καθοριστεί όροι δόμησης και δεν υπάρχει χωροταξικός σχεδιασμός, ώστε να καθοριστούν οι χρήσεις γης και να σταματήσει η παράνομη οικοδόμηση. Κατά μήκος του παραλιακού μετώπου έχουν χτισθεί μόνιμες κατοικίες σε μικρή απόσταση από την παραλία και τον αιγιαλό. Επιπλέον, υπάρχουν χώροι αναψυχής, αίθουσες δεξιώσεων ενώ αυτό που μας κάνει ιδιαίτερη εντύπωση είναι ένας χώρος ο οποίος λειτουργούσε είτε σαν καφετέρια είτε σαν εστιατόριο και είναι χτισμένος ακριβώς πάνω στην ακτή τμήμα του οποίου εισχωρεί μέσα στην θάλασσα.

5.3 Καταγραφή Προβλημάτων

Εκτός από τις κατοικίες και τους χώρους αναψυχής συναντάμε και κάποιες βιοτεχνίες καθώς και **πτηνοτροφικές μονάδες**. Η πιο μεγάλη βιοτεχνία που υπάρχει και λειτουργεί είναι ο αμπελουργικός συνεταιρισμός, ο οποίος είναι εγκατεστημένος στο παραλιακό μέτωπο. Η ύπαρξή του δημιουργεί πρόβλημα στην αισθητική και τη φυσιογνωμία του τοπίου, ενώ σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις είναι τα απόβλητα που συλλέγονται σε περιόδους τρύγους τα οποία συνήθως καταλήγουν στην θάλασσα, καθώς και οι αναθυμιάσεις που διαχέονται στην ατμόσφαιρα λόγω της ζύμωσης των σταφυλιών.

Εικόνα 76 Η μάντρα του αμπελουργικού συνεταιρισμού

Ένα επιπλέον περιβαλλοντικό πρόβλημα δημιουργεί **το καρνάγιο** το οποίο βρίσκεται δίπλα στον αμπελουργικό συνεταιρισμό και είναι τοποθετημένο ακριβώς πάνω στην παραλία. Όλα τα απόνερα από τον καθαρισμό και το ζύσιμο των παλιών καϊκιών και βαρκών καταλήγουν απευθείας στην θάλασσα, ενώ οι τοξικές ουσίες παρασύρονται από τις βαφές και τα ειδικά σκευάσματα που χρησιμοποιούνται για το βάψιμο και την προστασία των βαρκών από την υγρασία.

Εικόνα 77 Το καρνάγιο επι της παραλιακής ζώνης

Ένα μεγάλο μέρος της περιοχής της Βαρέας καταλαμβάνεται από γεωργικές καλλιέργειες. Συχνά συναντάμε φιστικιές και ελαιόδεντρα κάτι που μπορεί να συνδυαστεί και με άλλες χρήσεις όπως για παράδειγμα ο τουρισμός αλλά και με άλλες μορφές αγροτουρισμού με θετικά αποτελέσματα για την αναβάθμιση της περιοχής.

Εικόνα 78 Αναξιοποίητες εκτάσεις πλησίον της παραλιακής ζώνης

Τα πτηνοτροφεία που βρίσκονται στην παραλιακή περιοχή, έχουν σαν αποτέλεσμα να την υποβαθμίζουν. Τα απόβλητα των πτηνών όσο και της ίδιας της μονάδας ρυπαίνουν το έδαφος καθώς απορρίπτονται σε κάποιο χώρο εκτός του πτηνοτροφείου

και μένουν εκεί για καιρό, με αποτέλεσμα όλες οι τοξικές ουσίες να απορροφώνται από το έδαφος και μέσω του υδροφόρου ορίζοντα να καταλήγουν στην θάλασσα.

Εδώ και είκοσι χρόνια **τα λύματα** της πόλης των Μεγάρων αποχετεύονταν μέσω του αγωγού όμβριων υδάτων στην θάλασσα της Βαρέας χωρίς καμία απολύτως επεξεργασία. Πλέον το αποχετευτικό δίκτυο είναι γεγονός και έτσι η Βαρέα έχει καθαρίσει κατά ένα πολύ μεγάλο βαθμό. Εδώ και δύο χρόνια λειτουργεί ο βιολογικός καθαρισμός και πλέον σιγά - σιγά η δυσοσμία έχει μειωθεί εφόσον το νερό που καταλήγει στην θάλασσα μέσω των ρεμάτων, είναι κατεργασμένο. Οι περισσότερες κατοικίες στα Μέγαλα έχουν συνδεθεί με το κεντρικό αγωγό και η κατάσταση έχει καλυτερεύσει εφόσον η οικολογική καταστροφή έχει σταματήσει στο μέγιστο και γίνονται μεγάλες προσπάθειες για να σταματήσει ο αφανισμός του οικοσυστήματος.

Εικόνα 79 Τα λήμματα της φωτογραφίας εντοπίστηκαν στο φρεάτιο που βρίσκεται στην περιοχή των Goody's στα Μέγαλα. Πρόκειται για παλιά λάδια και άλλα απόβλητα. Τα εν λόγω απόβλητα καταλήγουν στη θάλασσα της Βαρέας Μεγάρων

Είναι ακατάλληλη η **κολύμβηση** και ο παραθερισμός εφόσον δεν έχει καθαρίσει απόλυτα η περιοχή και η δυσοσμία κατά τους θερινούς μήνες είναι αυξημένη λόγω των υψηλών θερμοκρασιών, αποτρέποντας τους περιπατητές να προτιμήσουν την παραλία της Βαρέας. Σήμερα έχουν αναρτηθεί πινακίδες, στις οποίες αναγράφεται ότι απαγορεύεται η κολύμβηση. Έτσι πολλοί ταξιδιώτες βλέποντας την κατάσταση αυτή δεν σταματούν για κολύμπι. Η αυξημένη συγκέντρωση των roma, οι οποίοι αδιαφορούν για την κατάσταση που επικρατεί και κολυμπούν, κοιμούνται στο χώρο, τρώνε αποτρέπουν τους κατοίκους των Μεγάρων να παραθερίσουν εκεί.

Εικόνα 80 Η περιοχή έχει κριθεί ακατάλληλη για κολύμπι

Οι παιδικές χαρές λόγω της άσχημης κατάστασης τους δεν συγκεντρώνουν μεγάλο αριθμό επισκεπτών. Τα σπασμένα φώτα, τα σπασμένα παγκάκια, τις χαλασμένες κούνιες, τα σκουπίδια έχουν ανακηρύξει το παιχνίδι ακατάλληλο στους συγκεκριμένους χώρους. Οι ασυνείδητοι επισκέπτες κατέστρεψαν ότι θα μπορούσε να τραβήξει κόσμο και παιδιά, χαρά.

Εικόνα 81 Οι παιδότοποι που κατασκευάστηκαν προ τετραετίας παρουσιάζουν στοιχεία κακής συντήρησης

Ο χαλασμένος σε όλο το μήκος του, **ποδηλατόδρομος** παρουσιάζει την άσχημη πλευρά της παραλιακής ζώνης. Έχει παραμείνει απροστάτευτος και είναι ένα με το οδόστρωμα, με αποτέλεσμα να προσφέρεται για το παράνομο παρκάρισμα των αυτοκινήτων και όχι για την ασφαλή και ομαλή

κυκλοφορία των ποδηλάτων.

Εικόνα 82 Ο ποδηλατόδρομος σε όλο το μήκος του εμφανίζει κακοτεχνίες οι οποίες χρήζουν άμεσης επισκευής ώστε να διασφαλιστεί η ασφάλεια των εκτεθειμένων ποδηλατών

Έλλειψη χώρων στάθμευσης. Όταν πραγματοποιούνται διάφορες εκδηλώσεις η περιοχή κατακλύζεται από πλήθος οχημάτων δυσχεραίνοντας την κίνηση των πεζών και των ποδηλάτων. Σε κανένα από τους κάθετους δρόμους που φτιάχτηκαν δεν υπάρχει χώρος ελεύθερης στάθμευσης ώστε να μην υπάρχει λόγος να σταθμεύουν παράνομα πάνω στον ποδηλατοδρόμο και πάνω στους πεζοδρόμους.

Εικόνα 83 Κατά μήκος του οδικού παραλιακού άξονα δεν επιτρέπεται η στάθμευση. Θα πρέπει να παραχωρηθούν εκτάσεις από τον Δήμο για την κατασκευή δημόσιων χώρων στάθμευσης

5.4 Προτάσεις Αναβάθμισης της Περιοχής

Η παραλία των Μεγάρων, η Βαρέα προσφέρεται για την ανάπτυξη τουριστικών χώρων, λόγω των ιστορικών μνημείων, χώρων αναψυχής, διακοπών και παραθέρισης, εφόσον θα έχουν δημιουργεί οι συνθήκες. Απαραίτητες ενέργειες είναι,

Ο ποδηλατόδρομος θα πρέπει να προστατεύεται και να ξεχωρίζει από το δρόμο. Η λύση θα μπορούσε να είναι τα κολονάκια από την μεριά του δρόμου. Έτσι ώστε να προστατεύονται και τα οχήματα που περνάνε από εκεί σε περίπτωση που κάποιος αναβάτης ζαλιστεί και πέσει, αλλά και στην περίπτωση που κάποιος οδηγός χάσει τον έλεγχο του αυτοκινήτου του. Κάτι τέτοιο θα δώσει άλλο αέρα στην παράλια περιοχή.

Τα πεζοδρόμια θα πρέπει να ξαναφτιαχθούν και να υπάρχουν αρμόδιοι ώστε να τα συντηρούν διότι είναι φυσικό επακόλουθο να υφίσταται συχνά προβλήματα λόγω των κυμάτων που καταλήγουν πάνω σε αυτά. Να τοποθετηθούν όπως και σήμερα παγκάκια και δέντρα ενώ στους ήδη διαμορφωμένους χώρους ξεκούρασης, πάρκα, να ξαναλειτουργήσουν τα **σιντριβάνια**. Είναι γνωστό ότι το υγρό στοιχείο δίνει μία αίσθηση μυστικότητας και ρομαντισμού, προσφέρει μία εικόνα ηρεμίας και γαλήνης. Σίγουρα θα αποτελέσει ένα εντυπωσιακό διακοσμιακό στοιχείο, γύρω από το οποίο θα μπορούσε να τοποθετηθούν φυτά στο περίγραμμα του και φυσικά υλικά, όπως πέτρες διαφόρων μεγεθών. Το υγρό στοιχείο είναι μία καλή ιδέα, δίνει θετική ενέργεια και χαλάρωση κοιτάζοντας τη θέα σε συνδυασμό με την θάλασσα.

Πρέπει σύντομα ο δήμος και οι αρμόδιοι φορείς να μεριμνήσουν για την εκπόνηση κατάλληλων σχεδίων. Καταρχάς να καθοριστούν το συντομότερο **χρήσεις γης και όροι δόμησης** στην περιοχή, ούτως ώστε να ανασταλεί η δράση της αυθαίρετης και παράνομης δόμησης. Η Βαρέα ήδη χαρακτηρίζεται αστική ζώνη τουρισμού - αναψυχής. Χώροι αναψυχής, οριοθετημένες και οργανωμένες πλαζ θα μπορούσαν να λειτουργούν με την ευθύνη του δήμου, ενώ θα μπορούσαν επενδυθούν ιδιωτικά κεφάλαια και να λειτουργήσουν σταδιακά εμπορικές επιχειρήσεις κάθε μορφής. Μια ακόμα "Αγορά", παρόμοια με αυτήν του κέντρου της πόλης, μπορεί να δημιουργηθεί, έχοντας τον δικό της χαρακτήρα εξαιτίας της θάλασσας, και σίγουρα θα κερδίσει τις εντυπώσεις και θα αποτελέσει πόλο έλξης τουριστών.

Το φλέγον ζήτημα είναι η **απορρύπανση των υδάτων**, η οποία πρέπει να γίνει συστηματική και σωστή. Ο Βιολογικός καθαρισμός να συνεχίσει να λειτουργεί σωστά, ενώ βασικός στόχος είναι να απομακρυνθεί το καρνάγιο από την περιοχή. Όλες οι ήδη υπάρχουσες κατοικίες, μαγαζιά, βιοτεχνίες, πτηνοτροφεία να συνδεθούν με τον κεντρικό αγωγό αποχέτευσης ώστε και αυτά τα λύματα να καταλήγουν καθαρά στην θάλασσα και όχι ακατέργαστα.

Στην συνέχεια να αναβαθμιστεί η **αισθητική της περιοχής**, σχεδιάζοντας **οργανωμένο οδικό δίκτυο**, με καλά ασφαλισμένους δρόμους, κατά μήκος των οποίων θα απαγορεύεται η στάθμευση, εφόσον θα υπάρχουν ελεύθεροι χώροι στάθμευσης στους κάθετους σχεδιαζόμενους δρόμους. Οι δρόμοι σε όλο το μήκος τους θα πρέπει να φωτιστούν ώστε να είναι ασφαλής η διέλευση των οχημάτων και των επισκεπτών αλλά και να δοθεί μια ζωντανία στην περιοχή.

Η σήμανση θα πρέπει να συνεχίσει να υφίσταται, ενώ θα μπορούσε να γίνει ακόμα πιο σαφής σε ορισμένα σημεία, ώστε μπορούν να προσανατολιστούν οι νέοι επισκέπτες. Να τονισθεί με μεγάλες πινακίδες ότι απαγορεύεται η κολύμβηση μέχρι να καθαριστούν τα ύδατα και να είναι κατάλληλα, αφού απομακρυνθούν οι βλαβερές ουσίες. Επιπλέον, να τοποθετηθούν πινακίδες οι οποίες θα αναφέρονται στα ιστορικά μνημεία της περιοχής και θα εξιστορούν την αξία τους.

6. ΠΑΧΗ ΜΕΓΑΡΩΝ

6.1 Τοποθεσία

Η Πάχη βρίσκεται στο νότιο τμήμα των Μεγάρων είναι παραλιακός οικισμός με 331 κατοίκους. Στην θέση της Πάχης βρισκόταν, στην αρχαιότητα η αρχαία Μεγαρική πόλη, Νίσαα. Η Πάχη έχει πληθυσμό σύμφωνα με την απογραφή του 2001, 331 κατοίκους. Ο οικισμός της Πάχης είναι το επίνειο των Μεγάρων. Βρίσκεται 3 χιλιόμετρα νότια της πόλης και 1 χιλιόμετρο αριστερά στην έξοδο της εθνικής οδού Αθηνών – Κορίνθου στον Κόμβο των Μεγάρων. Διοικητικά υπάγεται στην Νομαρχία Δυτικής Αττικής και απέχει 41χιλιόμετρα από την Αθήνα. (Πηγή. www.wikipedia.com)

Εικόνα 84 Στο χάρτη σκιαγραφείται με κόκκινο η περιοχή της Πάχης. (Πηγή. Googlemap.gr)

Στους Ελληνιστικούς χρόνους η περιοχή ονομαζόταν Νισαία και αποτελούσε το ένα από τα δύο λιμάνια των μεγάρων στο Σαρωνικό Κόλπο.

Σ' αυτό τον κόλπο βυθίστηκε το αντιτορπιλικό ΨΑΡΑ μαχόμενο τον Απρίλιο του 1941 από γερμανικά βομβαρδιστικά και στην πλατεία του οικισμού υπάρχει μνημείο πεσόντων. Μέχρι την δεκαετία του '70 το λιμανάκι αποτελούσε ένα μικρό σταθμό

εμπορίου, κυρίως κρασιού. Σήμερα αποτελεί ένα πολύ όμορφο παραθαλάσσιο οικισμό, με μικρό λιμανάκι, παραδοσιακές ψαροταβέρνες.

Εικόνα 85 Πανοραμική άποψη της γραφικής περιοχής της Πάχης.

Εικόνα 86 Ο παραλιακός οδικός άξονας που συνδέει την παραλιακή περιοχή της Πάχης με τα Μέγαρα. Ασφαλτοστρωμένος με επαρκή φωτισμό, μεγάλα πεζοδρόμια με προστατευτικό ώστε να αποφεύγονται τα ατυχήματα. Στο σημείο αυτό σωστά απαγορεύεται η στάθμευση. Παρόλα αυτά οι επισκέπτες παρκάρουν και από τις δύο πλευρές του δρόμου δυσκολεύοντας έτσι την κυκλοφορία και βάζοντας σε κίνδυνο ακόμα και τις ζωές τους.

Εικόνα 87 Από τη μαρίνα του οικισμού

Εικόνα 88 Στο ύψωμα του λοφίσκου βρίσκεται το εκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου

6.2 Ο Λόφος του Αγίου Γεωργίου

Πάνω στον οικισμό της Πάχης υψώνεται ο λόφος του Αγίου Γεωργίου με το ναό του Αγίου στην κορυφή του. Βρίσκεται γεωγραφικά βορειοδυτικά του τμήματος της ανάπλασης. Πρόκειται για ένα γραφικό εξωκλήσι του 17^{ου} αιώνα που θυμίζει έντονα Αιγαιοπελαγίτικη αρχιτεκτονική και ανήκει στον τύπο του μονόχωρου καμαροσκεπούς, η ανακατασκευή του οποίου τοποθετείται στα χρόνια της Τουρκοκρατίας. Σύμφωνα με τις αρχαιολογικές πηγές ο λόφος του Αγίου Γεωργίου βρίσκεται απέναντι από το Παλιόκαστρο στα ανατολικά με ύψος 90μέτρων. Στην κορυφή σώζεται φρούριο της κλασικής εποχής που χρησίμευε ως ακρόπολη του λιμανιού της Νίσαϊας. Το λιμάνι αυτό ταυτίζεται με το έλος ανάμεσα στους δύο λόφους της Πάχης: το Παλιόκαστρο και τον Άγιο Γεώργιο. Εκεί σύμφωνα με το μύθο, προσάραξε ο βασιλιάς της Κρήτης Μίνωας όταν κατέλαβε τα Μέγαρα.

Ο λόφος είναι προσβάσιμος για τον επισκέπτη με αυτοκίνητο ή με τα πόδια και προσφέρει θαυμάσια θέα προς το λιμανάκι της Πάχης.

Εικόνα 89 Το γραφικό εξωκλήσι του Αγίου Γεωργίου θυμίζει έντονα Αιγαιοπελαγίτικη αρχιτεκτονική και ανήκει στον τύπο του μονόχωρου καμαροσκεπούς, Η ανακατασκευή της εκκλησίας τοποθετείται στα χρόνια της Τουρκοκρατίας

Εικόνα 90 Το εκκλησάκι της Παναγίτσας

Εικόνα 91 Το εκκλησάκι της Αγίας Μαρίας

7. Η ΧΩΜΑΤΕΡΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΡΩΝ

7.1 Υφιστάμενη Κατάσταση

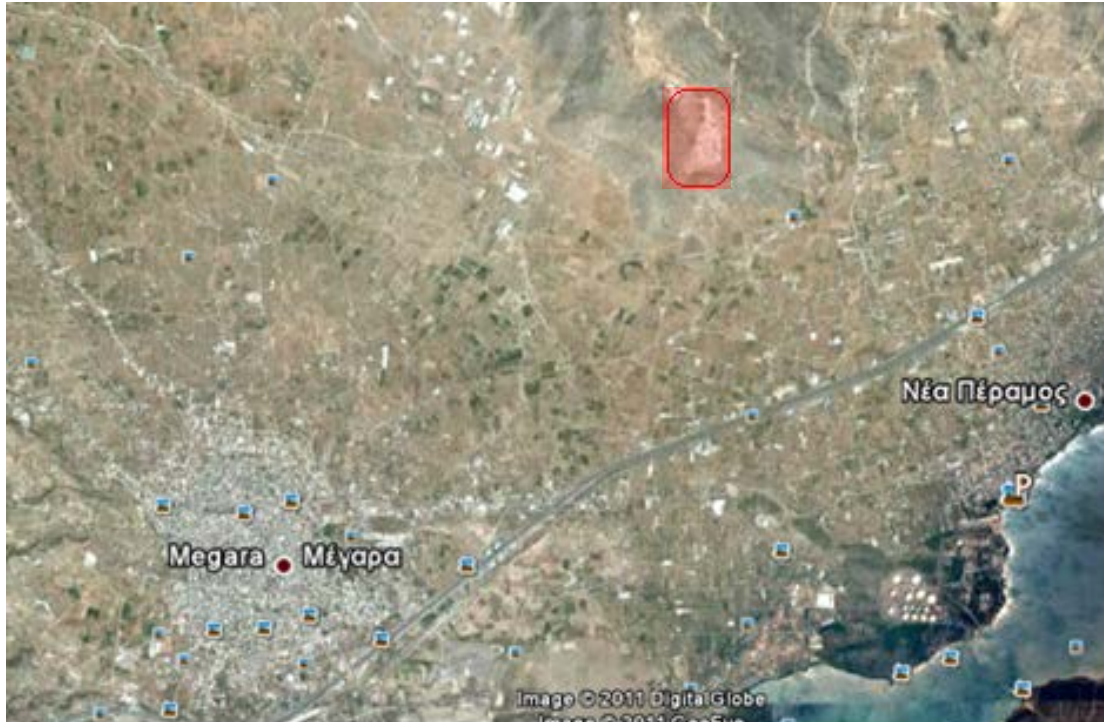
Στη χώρα μας, η οικονομική ανάπτυξη, η αστικοποίηση και η αλλαγή καταναλωτικών προτύπων, οδήγησαν τα τελευταία χρόνια σε σημαντική αύξηση της ποσότητας των παραγόμενων αστικών στερεών αποβλήτων. Το ποσοστό ανακύκλωσης παραμένει σε χαμηλά επίπεδα, ενώ οι περιφερειακοί σχεδιασμοί για τη διαχείριση των αστικών αποβλήτων υπηρετούν την «βιομηχανία» κατασκευής ΧΥΤΑ, συχνά σε περιοχές όπου κάτοικοι και αυτοδιοικήσεις αντιδρούν έντονα. Η έλλειψη κοινωνικής αποδοχής οφείλεται στην αναξιπιστία του Κράτους, στην προβληματική «επιστημονική» τεκμηρίωση των έργων, στις παραβιάσεις της Νομοθεσίας, στην απουσία συμμετοχικότητας και διαβούλευσης με την κοινωνία.

Η χωματερή των Μεγάρων χάρισε στην περιοχή μια **αρνητική δημοσιότητα** απ' την στιγμή που αρκετές φορές είχαν δημοσιοποιηθεί στα κανάλια οι φωτιές που είχαν ξεσπάσει στο συγκεκριμένο σημείο. Οι εφημερίδες συνεχίζουν να κάνουν αναφορές για το φλέγον θέμα και στο διαδίκτυο υπάρχουν ουκ ολίγες αναφορές στην κατάσταση που επικρατούσε στην περιοχή και στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι των Μεγάρων και της Νέας Περάμου.

Η χωματερή έχει εισέλθει στο στάδιο της αποκατάστασης εξυγίανσης πλέον σύμφωνα με τον περιφερειακό σχεδιασμό τα σκουπίδια θα πηγαίνουν στην Φυλή. Μέχρι την ολοκλήρωση όμως του σταθμού μεταφόρτωσης, στη χωματερή θα πηγαίνουν μόνο τα απορριμματοφόρα του Δήμου και ταυτόχρονα θα ξεκινήσουν οι διαδικασίες αποκατάστασης. Έτσι, έχει οριστεί υπεύθυνος, ο οποίος ανοίγει το πρωί την είσοδο μέχρι το μεσημέρι, ώστε να ξεφορτώνουν τα απορριμματοφόρα του Δήμου και να ελέγχεται η είσοδος.

Μελέτες που είχαν γίνει έδιναν 20 χρόνια ζωής στην **χωματερή** των Μεγάρων. Η κακή χρήση, η ανεξέλεγκτη λειτουργία, οι κερδοσκοπικές, παράνομες και απερίσκεπτες ενέργειες υπευθύνων του Δήμου εξάντλησαν τα 20 χρόνια ζωής σε 4-5 χρόνια. Ήταν θέμα χρόνου η χωματερή να γεμίσει και να σταματήσει η λειτουργία της απ' την στιγμή που άλλοι Δήμοι έφερναν σκουπίδια και μάζα απ' όλη την Αττική, όπως τονίζεται χαρακτηριστικά από γνωστή εφημερίδα «..η διαχείριση των απορριμμάτων της Αττικής, που περιλαμβάνει και τα Μέγαρα, προετοιμάστηκε "εν

κρυπτώ και ερήμην" του Μεγαρικού λαού». Πλέον η κατάσταση είναι στην πιο άσχημη μορφή της. Από το Υπουργείο Περιβάλλοντος είχε δώσει εντολή με έγγραφό του προς το Δήμο να κλείσει η χωματερή, εφόσον είχε άδεια λειτουργίας μέχρι τις 31-12-2008. Για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα η χωματερή λειτουργούσε παράνομα. Η χωματερή παρόλα αυτά έκλεισε με εντολή του Υπουργείου και όχι επειδή πήρε απόφαση το Δημοτικό Συμβούλιο.

Εικόνα 92 Η χωματερή (σκιαγραφημένη περιοχή) και η πόλη των Μεγάρων

7.2 Καταγραφή Προβλημάτων

- Συχνά παρατηρούνταν **μεγάλες φωτιές** στην χωματερή, γεγονός που δημιούργησε **τεράστια οικολογική καταστροφή** στην περιοχή και έτσι η υπόθεση έφτασε στα χέρια εισαγγελέα, ο οποίος τέθηκε να δώσει απαντήσεις στα τόσα ερωτήματα των συνειδητοποιημένων πλέον κατοίκων. Ύστερα από μελέτη που έγινε στο χώρο της χωματερής, ώστε να διαπιστωθεί ο λόγος για τον οποίον ξεσπούσαν φωτιές και να καταλογιστούν ευθύνες στους υπεύθυνους, διαπιστώθηκε ότι εκτός από σκουπίδια και μπάζα πετάγονταν και **τοξικά - χημικά απόβλητα**.
- Τα απόβλητα που αποθέτονταν εγκυμονούσαν πολλούς κινδύνους με σοβαρότατες συνέπειες για την υγεία των κατοίκων των Μεγάρων και της Νέας Περάμου. Είτε εισπνεόμενα όταν καίγονται (φωτιές χωματερής), είτε όταν περνάνε, μέσω της τροφικής αλυσίδας δια της μόλυνσης του υδροφόρου ορίζοντα, στον οργανισμό των ανθρώπων, ενέργειες επίσης καταστροφικές και για το περιβάλλον.

7.3 Προτάσεις Εξυγίανσης της Περιοχής

Μετά από τόσα χρόνια οι **εισαγγελικές αρχές** δεν έχουν τιμωρήσει παραδειγματικώς τους υπεύθυνους. Οι πράξεις και οι παραλήψεις των οποίων προκάλεσαν τεράστια σοβαρά προβλήματα στην υγεία των συνανθρώπων τους αλλά και στο περιβάλλον και μάλιστα σε μια περίοδο, που η προστασία του περιβάλλοντος έχει γίνει σημαία για όλους τους διοικούντες. Τα δικαστήρια συνεχίζονται εν αγνοία των πολιτών, ενώ είναι ένα θέμα που κανείς πλέον δεν το αναφέρει ως θέμα συζήτησης.

Ύστερα από **δήλωση του δήμαρχου των Μεγάρων** «η χωματερή έκλεισε και πλέον είμαστε στο μεταβατικό στάδιο να κάνουμε ένα σταθμό μεταφόρτωσης».

Η χωματερή θα έπρεπε να φυλάσσεται και να ελέγχεται και όχι να μπορεί ο καθένας να περνάει και να πετά τα οποιαδήποτε σκουπίδια του μέσα στο χώρο.

Μακροπρόθεσμα ο δήμος θα πρέπει να επεξεργαστεί ένα φιλόδοξο πρόγραμμα μείωσης του όγκου των παραγομένων απορριμμάτων και αύξησης του όγκου των ανακυκλούμενων και επαναχρησιμοποιούμενων υλικών (κάτι ανάλογο ήδη εφαρμόζεται στο εξωτερικό και είναι ευρέως γνωστό στους ειδικούς που ασχολούνται με το θέμα). (Πηγή. www.megara-press.blogspot.com).

- Μια πολύ σωστή ενέργεια είναι αυτή που θα κάνουν στην Ημαθίας. Θα κατασκευαστεί μια **Μονάδα Επεξεργασίας Απορριμμάτων**, της οποίας τα πλεονεκτήματα θα είναι πάρα πολλά. Η την εφαρμογή αυτή έγκεινται στο συνδυασμό της Ανακύκλωσης, με την παραγωγή ενεργειακού υλικού υψηλής αξίας σε συνθήκες που δεν επιβαρύνουν το περιβάλλον. Η μέθοδος διαχείρισης των απορριμμάτων συνίσταται στην βιολογική ξήρανση εντός ενός κλειστού συστήματος «κουτιών», όπου τα απορρίμματα αποβάλλουν το 30% του αρχικού τους βάρους. Αποτέλεσμα αυτού του κλειστού κυκλώματος είναι να μην υπάρχει καμία διαφυγή υγρού ή αέριου ρύπου ακόμα και αν η εγκατάσταση βρίσκεται σε κατοικημένη περιοχή.
- Άλλη μια λύση είναι η πολτοποίηση των απορριμμάτων. Πρόκειται για μέθοδο, με την οποία αφενός οι στεγανοποιημένοι κάδοι χωρούν πολύ περισσότερα σκουπίδια, αφετέρου βελτιώνεται αισθητά η υγιεινή σε κάθε περιοχή.
- Επιπλέον θα μπορούσε να γίνει και μελέτη για και την εγκατάσταση υπόγειων κάδων απορριμμάτων. Πρόκειται, για μια αποτελεσματική και πάνω από όλα φιλική προς το περιβάλλον και τη δημόσια υγεία μέθοδο που προωθείται από κάποιους Δήμους στην Ελλάδα. Το συγκεκριμένο σύστημα είναι ευρέως διαδεδομένο στην Ευρώπη, όπως και στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού. Στην Ήπειρο αρκετοί Δήμοι έχουν εκφράσει το ενδιαφέρον να τοποθετήσουν υπόγειους κάδους, καθώς, ειδικά κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, η δυσσομία σκουπιδιών από τους ανοιχτούς σήμερα κάδους είναι έντονη, ενώ συχνά αποτελούν και εστία μόλυνσης του περιβάλλοντος.

8. ΛΑΤΟΜΕΙΑ¹¹

8.1 Τοποθεσία

Στην περιοχή των Μεγάρων λειτουργούσαν πριν πολλά χρόνια τρία λατομεία. Το πρώτο βρισκόταν στην παλαιά Εθνική Οδό Αθηνών- Κορίνθου και ονομαζόταν **Καστάνης- Λαρισινός Α.Ε.** Το δεύτερο βρισκόταν στην εθνική οδό Αθηνών – Κορίνθου και λεγόταν **Αγορά Χρήστος**. Και το τρίτο το οποίο λειτουργούσε μέχρι πριν ένα χρόνο, ενώ σήμερα συνεχίζεται οι εξόρυξη αλλά με πιο μικρή παραγωγή, βρίσκεται λίγο πιο πάνω από το Βιοτεχνικό – Βιομηχανικό Πάρκο, στην περιοχή «Παππά Περιβόλι», η οποία βρίσκεται στη Βόρεια περιοχή των Μεγάρων και λέγεται Λατομείο **Αφοί Σταμέλου**.

Εικόνα 93 Στην σκιαγραφημένη περιοχή βρίσκονται τα λατομεία Μεγάρων

---

¹¹ Η περιοχή η οποία ανασκάπτεται ώστε να γίνουν εργασίες με σκοπό την απόκτηση ή την εξαγωγή οποιοδήποτε λατομικού υλικού, δηλαδή άμμο, λίθο, σχιστόλιθο, γρανίτη ή άλλα πετρώματα, κιμωλία, άργιλο, πυρόλιθο, αμμοχάλικο, γύψο, ασβεστόλιθο, μάρμαρο, μάργα, χαλαζία, λέγεται **λατομείο**.

8.2 Οικονομία

Οι λατομικές εκμεταλλεύσεις ικανοποιούν ζωτικές οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες για την περιοχή Των Μεγάρων. Στον τομέα της οικονομίας η λειτουργία των λατομείων προσφέρει θέσεις εργασίας στους κατοίκους της περιοχής, είτε αυτοί εργάζονται ως προσωπικό των λατομείων, είτε σε επιχειρήσεις που έχουν άμεση εξάρτηση με τα λατομεία.

Εικόνα 94 Η κεντρική είσοδος των λατομείων Αφοί Σταμέλου

8.3 Οικολογικά Προβλήματα

Αντιθέτως, οι λατομικές εκμεταλλεύσεις πρόκειται για δραστηριότητες, που προκαλούν έντονες αλλαγές στο τοπίο και στο περιβάλλον των πλούσιων σε ορυκτά και μεταλλεύματα περιοχών. Οι αλλαγές αυτές προέρχονται κυρίως από το γεγονός, ότι η εκμετάλλευση γινόταν ως τώρα χωρίς σχεδιασμό και επίβλεψη εκ μέρους της πολιτείας, έτσι ώστε η προστασία του τοπίου να αφήνεται κυριολεκτικά «στην καλή διάθεση» του εκάστοτε επιχειρηματία. Τα προβλήματα εντείνονται τα τελευταία

χρόνια, καθώς η βελτίωση των εργαλείων, μέσων και τεχνικών, αύξησε σημαντικά τις δυνατότητες του ανθρώπου για επέμβαση στο περιβάλλον, με αποτέλεσμα σε πολλές περιπτώσεις, τη θεαματική σε ένταση, έκταση και ρυθμό μεταβολή και συχνά καταστροφή του φυσικού τοπίου.

Εικόνα 95 Στον εμφανή πλέον βράχο έχουν φυτευτεί δενδρύλλια με σκοπό την μελλοντική κάλυψη του από βλάστηση. Λατομεία Σταμέλου.

Τα λατομεία αφήνουν πίσω τους ορεινούς όγκους σηματοδομένους με τεράστιες λευκές λακκούβες. Συνήθως, οι λάκκοι είναι πολλοί και μοιάζουν με κακόμορφες, πυορροούσες πληγές που στέκουν χλευάζοντας την ευημερία των ανθρώπων. Με τα υλικά τα οποία τα βουνά κρύβουν στα σπλάχνα τους έχουν οικοδομήσει τον πολιτισμό μας.

Δεν πρέπει όμως να εγκαταλείπονται οι τραυματισμένοι χώροι εξόρυξης και επακόλουθο να είναι η αδιαφορία, αυτών οι οποίοι το προκάλεσαν. Σίγουρα υπάρχει τρόπος να θεραπευτούν αυτά τα τραύματα. Και οι λόγοι δεν είναι μόνο αισθητικοί, αλλά οικολογικοί.

Εικόνα 96 Η μορφολογία της περιοχής έχει επηρεαστεί σημαντικά. Λατομεία Σταμέλου.

Εικόνα 97 Το οδικό δίκτυο της περιοχής έχει κακοτεχνίες, έλλειψη συντήρησης και δεν υπάρχει πρόβλεψη φωτισμού του δρόμου

8.4 Πρόταση Ανάπλασης

Ένας τρόπος που υπάρχει είναι να γίνει ανάπλαση. Ως **ανάπλαση** θεωρείται η τεχνητή δημιουργία ενός φυσικού (ή ακόμα και αστικού) περιβάλλοντος και όχι την επαναφορά του φυσικού τοπίου. Φυσικά είναι αδύνατον να επανέλθει στην αρχική του μορφή για πολλούς λόγους. Μπορεί να λείπουν ολόκληρα τμήματα του βουνού οπότε δεν νοείται να γκρεμίσεις ένα άλλο βουνό για να φτιάξεις το πρώτο, ενώ δεν είναι οικονομικά βιώσιμο να κατασκευάσεις ένα ύψωμα από κομμάτια πέτρας.

Στα εν ενεργεία λατομεία η φύτευση ξεκινάει από τις βαθμίδες που έχουν εξαντληθεί. Εκεί τοποθετούν πρώτα τους μεγαλύτερους βράχους και τις πέτρες και στην επιφάνεια βάζουν τα πιο ψιλόκοκκα υλικά. Τελευταίο μπαίνει το χώμα. Η φύτευση γίνεται από τους εργάτες του λατομείου. Αυτοί είναι οι άνθρωποι που θα προστατεύουν τα φυτά τα πρώτα χρόνια της ζωής τους και θα τα ποτίζουν μέχρι να αναπτύξουν ικανό ριζικό σύστημα. Γι' αυτούς τους λόγους είναι καλύτερα η αποκατάσταση να γίνεται όσο λειτουργεί το λατομείο.

Στις περιπτώσεις που φυτευτούν δέντρα σε εγκαταλελειμμένα λατομεία, τα κατσίκια στην περιοχή θα κατέστρεφαν το σημείο ανάπλασης και οι λατόμοι θα απηυδούσαν. Κάτι τέτοιο θα αποτρεπόταν εάν κατασκευάζονταν περιφράξεις και υπήρχε φύλακα ώστε να μην μπορέσει κάποιος κτηνοτρόφος να κόψει τον φράκτη για να βοσκήσουν τα ζώα του. Άλλο ένα πρόβλημα για τα εγκαταλελειμμένα λατομεία, αυτά που βρίσκονται πολύ ορεινά, είναι το πότισμα καθώς το κόστος για κάτι τέτοιο μπορεί να είναι απαγορευτικό

Τμήματα βουνών που περιστοιχίζουν κάποια λατομεία είναι γεμάτα από δέντρα. Κάποιες φορές, μετά από χρόνια για παράδειγμα 25 χρόνια, με δυσκολία ξεχωρίζεις σε κάποια σημεία ότι εκεί υπήρχαν βαθμίδες εξόρυξης, λόγω των πυκνών δασών που έχουν φτιαχτεί. Σε τέτοια σημεία κανείς μπορεί να συναντήσει πεύκα, κυπαρίσσια, ακακίες. Στις περιπτώσεις που το αναπλασμένο τμήμα έχει φυτευτεί πριν λίγα χρόνια, για παράδειγμα 7 χρόνια, συναντώνται πιο μικρά δέντρα τοποθετημένα γεωμετρικά σε αποστάσεις που δεν απαντώνται στη Φύση. Κάτι που φανερώνει ότι το σημείο αυτό έχει φυτευτεί και ότι φτιάχτηκε από τον άνθρωπο, δηλαδή δεν είναι φυσικό.

Επιπρόσθετα, δεν είναι απαραίτητο στα φυτεμένα τμήματα να αντιγράφεται η χλωρίδα της περιοχής, γιατί είναι πιθανό τα δενδρύλλια που θα φυτευτούν να μην επιβιώσουν στο νέο τεχνητό περιβάλλον. Έτσι μπορεί το δασαρχείο να προτείνει τη

φύτευση συγκεκριμένου είδους δέντρου, το οποίο να μπορεί να ευδοκιμεί στην κάθε περιοχή.

Να τονισθεί ότι σύμφωνα με το νόμο κάθε εταιρεία έχει την υποχρέωση να προκαταβάλει το ποσό που θα χρειαστεί για αποκατάσταση με τη μορφή εγγυητικής επιστολής. Έτσι όταν την επόμενη δεκαπενταετία η εταιρεία ζητήσει ανανέωση της άδειας, το Τμήμα Υδάτινων Πόρων της Περιφέρειας επιστρέφει την επιστολή ή παρακρατεί μέρος του ποσού ανάλογα με την πρόοδο που έχουν τα έργα αποκατάστασης.

Με αυτόν τον τρόπο υποτίθεται η εταιρεία θα υποχρεωθεί να προχωρήσει σε αποκατάσταση, ώστε να μην χάσει τα χρήματα της εγγυητικής. Στην περίπτωση όμως, που η Περιφέρεια για διάφορους λόγους αναγκάζεται να κατακρατήσει την εγγυητική επιστολή, τότε δεν έχει καμία αρμοδιότητα να προχωρήσει η ίδια ή το δασαρχείο σε αποκατάσταση με τα χρήματα αυτά. Επομένως, το ποσό της εγγυητικής μπαίνει αυτούσιο στον κρατικό κορβανά, και η πολιτεία είναι η μόνη υπεύθυνη να προχωρήσει σε κάποια έργα αποκατάστασης. Με αυτόν τον τρόπο και η εταιρεία ζημιώνεται και τα κονδύλια χάνονται χωρίς να έχουμε το επιθυμητό αποτέλεσμα.

Αυτή η ρύθμιση, με τα μειονεκτήματά της, ισχύει από το 1993 μετά τη σχετική τροποποίηση του νόμου γιατί πριν «δεν υπήρχε ούτε η υποχρέωση δέσμευσης της εγγυητικής επιστολής από την Πολιτεία» και η αποκατάσταση των λατομείων έχει μείνει στην καλή θέληση του επιχειρηματία.

Στις περιπτώσεις που η φύτευση δέντρων δεν είναι εφικτή, διότι μπορεί κάποιο λατομείο να βρίσκεται σε απομακρυσμένη περιοχή και να δυσκολεύει την πρόσβαση, θα μπορούσε να προβλεπόταν η δημιουργία θεάτρων και εκθεσιακών χώρων, όπου θα έδειχναν σε μαθητές και τουρίστες πώς γινόταν τα αρχαία χρόνια η εξόρυξη και πώς γίνεται σήμερα. Επιπρόσθετα στην περίπτωση που κάποιο λατομείο ήταν βαθύ και κοντά σε πόλεις, ώστε να μπορεί να εξυπηρετηθεί ο τοπικός πληθυσμός, θα μπορούσαν να κατασκευαστούν νεροτσουλήθρες. Με την ίδια λογική, θα μπορούσαν να γίνουν ταμιευτήρες για νερό σε άγονες περιοχές, ακόμα και χώροι εικαστικών παρεμβάσεων.

Οι ιδέες για να θεραπευτούν τα «τραύματα» των ελληνικών βουνών είναι πολλές. Κάποιες επαναφέρουν την οικολογική ισορροπία, κάποιες άλλες εξυπηρετούν την τοπική κοινωνία, κάποιες εξορίζουν την ασχήμια και τη μετουσιώνουν σε τέχνη. Σίγουρα όλα είναι προτιμότερα από τη σημερινή κατάσταση.

9. ΑΘΙΓΓΑΝΟΙ

9.1 Υφιστάμενη Κατάσταση

Οι Τσιγγάνοι αποτελούν μια διακριτή κουλτούρα μέσα στα πλαίσια της Ελληνικής κοινωνίας, έχοντας υιοθετήσει πολλά στοιχεία από αυτήν. Τα χαρακτηριστικά που παρουσιάζει η εν λόγω ομάδα και που οδηγούν σε αποκλεισμό από την αγορά εργασίας και κοινωνικό αποκλεισμό είναι ο αναλφαριθμητισμός, όπου ελάχιστα είναι τα άτομα, που γνωρίζουν ανάγνωση και γραφή.

Η μετακίνηση και η αθλιότητα των συνθηκών διαβίωσης, βάζει σοβαρά εμπόδια σε κάθε προσπάθεια σταθερής ένταξης των παιδιών των Τσιγγάνων στο σχολικό σύστημα, ακόμα και στις καλύτερες συνθήκες αποδοχής τους από το κοινωνικό περιβάλλον. Επειδή οι Τσιγγάνοι δεν έχουν εμπειρία του γραπτού λόγου και της σχολικής φοίτησης και επειδή δεν ενισχύεται η κουλτούρα τους και η πολιτιστική τους ταυτότητα από το κρατικό σύστημα παραμένουν περιθωριακοί.

Όπως προκύπτει, η εικόνα της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτισμικής Περισσότεροι από 30.000 αθίγγανοι διαβιούν σήμερα στην Αττική, οι περισσότεροι εγκατεστημένοι σε γειτονιές του αστικού συγκροτήματος.

Εικόνα 98 Θέση εγκαταστάσεις αθίγγανων στην περιοχή των Μεγάρων.

Το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού ζει, πλήρως ενσωματωμένο, στη Δυτική Αθήνα. Ωστόσο, στο βορειοδυτικό τμήμα της Αττικής (Άνω Λιόσια, Ζεφύρι και Μενίδι) οι περίπου 9.000 τσιγγάνοι αντιμετωπίζουν σοβαρά ζητήματα ποιότητας ζωής και ενσωμάτωσης. Πολεοδομικά και κοινωνικά προβλήματα χαρακτηρίζουν τους 3.000 τσιγγάνους σε Θριάσιο και Μέγαρα, ενώ ζήτημα αρμονικής διαβίωσης τίθεται για τους τσιγγάνους στον Ασπρόπυργο. Στα Μεσόγεια καταγράφεται ο μικρότερος τσιγγάνικος πληθυσμός, δηλαδή λιγότεροι από 1.000 που διαμένουν σε καταυλισμούς. Σύμφωνα με μελέτη που διενήργησε για λογαριασμό της ΤΕΔΚΝΑ (Τοπική Ένωση Δήμων Κοινοτήτων Νομού Αττικής) η ΑΣΠΑ (Αστικές Περιβαλλοντικές Αναπλάσεις) με επικεφαλής τον αρχιτέκτονα - πολεοδόμο και πολεοδόμο χωροτάκτη καταγράφεται με λεπτομέρεια όλη την ανθρωπογεωγραφία της παρουσίας των τσιγγάνων στην Αττική. Στον δήμο Αχαρνών διαμένουν 3.000 Έλληνες και Ρουμάνοι τσιγγάνοι εδώ και 30 χρόνια, ενώ στον δήμο Ζεφυρίου έχουν καταγραφεί 2.500 τσιγγάνοι, οι οποίοι κατοικούν σε σπίτια. Στον δήμο Άνω Λιοσίων ζουν περίπου 3.000 άτομα. Στα Μέγαρα υπάρχει ένας μεικτός καταυλισμός (παράγκες και περισσότερα οργανωμένα καταλύματα) με 1.250 Έλληνες τσιγγάνους.

9.2 Προβλήματα

- Η κατάσταση με την καύση καλωδίων παραμένει ανεξέλεγκτη. Ο αέρας μυρίζει καμένο πλαστικό διότι λειώνουν τα καλώδια για να συλλέξουν τον χαλκό. Ρυπαίνουν την ατμόσφαιρα. Ένας τόνος παλιοσίδηρα τους εξασφαλίζει 80 ευρώ.
- Συχνά δουλεύουν μέχρι και τις τρεις τα ξημερώματα ξυπνώντας τη γειτονιά με τους θορύβους.
- Η εγκληματικότητα ανθεί και οι κλοπές από το δίκτυο του νερού και της ΔΕΗ είναι φαινόμενα καθημερινά.
- Η συχνή κατάσταση που επικρατεί συχνά στο κέντρο Υγείας με τις οικογένειες των τσιγγάνων που κατακλύζουν το μέρος κάθε φορά που πέφτουν μαχαιρώματα ή πυροβολισμοί, είναι απελπιστική. Το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό έχει χάσει τις αντοχές του.

9.3 Προτάσεις Αντιμετώπισης του Φαινομένου

Πρέπει το συντομότερο να αντιδράσει δυναμικά η δημοτική αρχή και να ανατρέψει τα σχέδια που τέθηκαν ασυναίσθητους σε βάρος όλων μας. Να μην υποβαθμιστεί άλλο η περιοχή των Μεγάρων και να σταματήσουν πλέον τα βλαβερά, ρυπογόνα έργα. Να εξυπηρετηθούν τα συμφέροντα της περιοχής και των κατοίκων και όχι των αρμόδιων.

- Επιπλέον, πρέπει η Πολιτεία πρέπει να αναλάβει τις ευθύνες της απέναντι στους σκηνίτες τσιγγάνους όχι ως προαίρεση αλλά ως υποχρέωση. Πρώτον με τα Ειδικά Γραφεία Εποπτείας, τα οποία θα συσταθούν από τις κατά τόπους Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις που έχουν στους νομούς τους πληθυσμούς σκηνιτών τσιγγάνων αυτά θα εντοπίζουν τις δημόσιες εκτάσεις, θα σχεδιάζουν τους οικισμούς και θα εποπτεύουν για την υλοποίησή τους.
- Δεύτερον, το Γενικό Γραφείο Εποπτείας των Αυτοδιαχειριζόμενων Οικισμών που θα υπάγεται στο Υπουργείο Εσωτερικών και θα συντονίζει τα Ειδικά Γραφεία όλης της χώρας.
- Σημαντικό είναι να γίνει χωροθέτηση οικοπέδων για κάθε οικογένεια (τουλάχιστον 200 τμ).
- Διαμόρφωση δρόμων και κοινόχρηστων χώρων.
- Η υδροδοσία για κάθε κατάλυμα να έχει και τον αντίστοιχο μετρητή από τον εκάστοτε οργανισμό ύδρευσης.
- Κάθε κατάλυμα να έχει ηλεκτροδότηση (με όλες τις προϋποθέσεις ασφάλειας) με τον αντίστοιχο μετρητή από τον εκάστοτε οργανισμό ηλεκτροδότησης. Να κατασκευαστεί αποχετευτικό δίκτυο με δυνατότητα σύνδεσης με κάθε κατάλυμα (ώστε να υπάρχει η δυνατότητα κατασκευής τουαλέτας για κάθε κατάλυμα) και να γίνει συνεργασία με τον εκάστοτε οργανισμό αποχέτευσης όμβριων υδάτων.
- Να τοποθετηθούν κάδων σε κοινόχρηστους χώρους του οικισμού και τακτική αποκομιδή των σκουπιδιών.
- Να δημιουργηθεί ιατρείο το οποίο θα λειτουργεί σε καθημερινή βάση με οργανική θέση αγροτικού ή αποσπασμένου ιατρού και αντίστοιχου ιατρικού προσωπικού. Να υπάρξει ένα Συμβούλιο Διαχείρισης από τον ίδιο τον πληθυσμό

(με ευθύνη για τους κοινόχρηστους χώρους, την καθαριότητα, τον έλεγχο της δόμησης, την διαμόρφωση του εσωτερικού κανονισμού του οικισμού με την επικουρία του Ειδικού Γραφείου Εποπτείας, την εκπροσώπηση, την αλληλεγγύη στις οικονομικώς ασθενέστερες οικογένειες).

- Να διερευνηθεί ένας τρόπος επίλυσης του εκπαιδευτικού αποκλεισμού των παιδιών σχολικής ηλικίας του καταυλισμού ώστε να ενταχθούν στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε συνάρτηση με την ιδιαιτερότητα που έχουν ως δίγλωσσοι και κοινωνικά αποκλεισμένοι πληθυσμοί.
- Να δημιουργηθούν προπαρασκευαστικές τάξεις και θεσμός επισκέπτη δασκάλου σε σχολείο εκτός του οικισμού για τα παιδιά σχολικής ηλικίας και απογευματινό επιμορφωτικό σχολείο ενηλίκων στον οικισμό.

10.ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

10.1 Κεντρικοί Οδικοί Άξονες

Όλοι οι κεντρικοί οδικοί άξονες χαρακτηρίζονται από:

- Καθαρές και περιποιημένες νησίδες
- Κυκλοφοριακή συμφόρηση τις ώρες αιχμής
- Συγκοινωνιακή κάλυψη
- Δύο λωρίδες ανά κατεύθυνση
- Παράνομα σταθμευμένα αυτοκίνητα στη δεξιά λωρίδα του δρόμου
- Πεταμένα σκουπίδια από τους οδηγούς

Οι συνοικιακοί δρόμοι χαρακτηρίζονται από:

- Στενό Πλάτος
- Παρκαρισμένα αυτοκίνητα αριστερά και δεξιά αυτών
- Μικρά πεζοδρόμια

Εικόνα 99 Κόμβος Πάχης

Εδώ θα μπει ο χαρτης σε α3

10.2 Ελεύθεροι Χώροι Στάθμευσης

Τα κίνητρα για την κατασκευή Σταθμών Αυτοκινήτων περιλαμβάνουν:

- Χρηματική επιχορήγηση για την δημιουργία σταθμών αυτοκινήτων
- Δυνατότητα μεταφοράς συντελεστή δόμησης

Εικόνα 100 Ο πεζόδρομος αποτελεί λύση ανάγκης για του δημότες ώστε να σταθμεύουν τα αυτοκίνητα τους χωρίς όμως να έχει γίνει κάποια πρόβλεψη.

Εικόνα 101 Παράνομη στάθμευση και παρεμπόδιση της πορείας των πεζών.

Τα άρθρα του Νόμου τα σχετικά με την επιχορήγηση είναι τα παρακάτω :

N.1892/90

Άρθρο 1	Ορίζεται η έννοια της παραγωγικής επένδυσης για την εφαρμογή του Νόμου
Άρθρο 2	<i>παρ.1 εδάφιο κ:</i> Στην έννοια της παραγωγικής επένδυσης εντάσσονται οι επιχειρήσεις κατασκευής και εκμετάλλευσης σταθμών αυτοκινήτων για δημόσια χρήση, χωρητικότητας 80 θέσεων και άνω.
Άρθρο 9	<p><i>παρ.7</i> Στις επενδύσεις των επιχειρήσεων του παραπάνω εδαφίου παρέχεται χρηματοδότηση (από το ΥΠΕΘΟ) 300.000 δρχ. για κάθε νόμιμη θέση στάθμευσης.</p> <p>Η δυνατότητα χρησιμοποίησης Μ.Σ.Δ. ως κίνητρο για την κατασκευή σταθμών αυτοκινήτων δίδεται με το άρθρο 8 παρ. 7 του Ν.2052/92 (ΦΕΚ 94Α'92) «Μέτρα για την αντιμετώπιση του νέφους και πολεοδομικές ρυθμίσεις»</p> <p>Τέλος στα σχετικά άρθρα του Ν. 2052/92 και του Π.Δ. από 3.9.93 (ΦΕΚ 1161/Δ/93) αναφέρονται ο τρόπος καθορισμού των περιοχών καθώς και τα κριτήρια καθορισμού χώρων για την κατασκευή υπεργείων και εν μέρει υπόγειων χώρων στάθμευσης άνω των 50 θέσεων.</p> <p>Παρότι στη συνέχεια επεξηγούνται οι διαδικασίες και τα κριτήρια, καθορισμού χώρων στάθμευσης με την χρησιμοποίηση του κινήτρου της μεταφοράς Σ.Δ. ωστόσο το θέμα του Π.Δ/τος της μεταφοράς Σ.Δ. είναι ανενεργό έως την επίλυση του θέματος.</p>

Πίνακας 13 διατάξεις του Ν.1892/90 (ΦΕΚ 101/Α'99) «Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις» παρέχεται η δυνατότητα χρηματικής επιχορήγησης για τη δημιουργία Σταθμών αυτοκινήτων

10.3 Δημοτικός Χώρος Στάθμευσης

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.1892/90 (ΦΕΚ 101/Α'/'99) «Γιά τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις» παρέχεται η δυνατότητα χρηματικής επιχορήγησης για τη δημιουργία Σταθμών αυτοκινήτων.

Οι φωτογραφίες έχουν ληφθεί στο χώρο του νέου δημοτικού χώρου στάθμευσης, στο οποίο πριν από την κατασκευή του υπήρχαν αειθαλή δέντρα (κυπαρίσσια και ευκάλυπτοι). Το νέο δημοτικό πάρκινγκ βρίσκεται στο σιδηροδρομικό σταθμό Μεγάρων, οι κορμοί των οποίων έχουν κυριολεκτικά χωθεί μέσα στην πίσσα και την άσφαλτο.

Ο εργολάβος του έργου αλλά και ο επιβλέπων μηχανικός δείξαν εξαιρετική αμέλεια στο ζήτημα προστασία των προυπάρχουσων δέντρων.

Είναι προφανές ότι αν δεν αφαιρεθεί άμεσα η άσφαλτος που ποτίζει τους κορμούς αυτών των μεγάλων δέντρων τότε είναι ζήτημα χρόνου να επέλθει ο θάνατός τους.

Το πρόβλημα χρήζει άμεσης αντιμετώπισης με αποκατάσταση του χώρου και την παράλληλη επαναφορά της πρότερης ζωτικής κατάστασης των δέντρων από τον εργολάβο του έργου με τη μέριμνα της τεχνικής υπηρεσίας του Δήμου.

Εικόνα 102 Φωτογραφίες από το χώρο του νέου δημοτικού πάρκινγκ

10.4 Πεζόδρομοι

Για να λειτουργήσει επαρκώς ένα πεζοδρόμιο πρέπει να έχει ελεύθερη επιφάνεια μήκους 1,5 έως 1,8 μ. και να διαθέτει τις απαραίτητες ράμπες πρόσβασης για άτομα με ειδικές ανάγκες. Σε συνδυασμό με την κακή κατάσταση του οδοστρώματος και την συνεχή στάθμευση των αυτοκινήτων κατά μήκος όλων των δρόμων καθιστά πολύ δύσκολη, και πολλές φορές επικίνδυνη, την ελεύθερη κίνηση των πεζών στην περιοχή παρέμβασης και ιδιαίτερα συγκεκριμένων ομάδων του πληθυσμού όπως τα παιδιά, άτομα της τρίτης ηλικίας, άτομα που χρησιμοποιούν ή οδηγούν οποιοδήποτε τύπου αμαξίδια, κλπ.

Αρμοδιότητα του δήμου είναι ο έλεγχος τήρησης των διατάξεων για τη κυκλοφορία και τη στάθμευση οχημάτων. Ο ισχύων ΔΚΚ προβλέπει και πάλι ρητά τη συγκρότηση ειδικής υπηρεσίας (Δημοτική Αστυνομία) για την βεβαίωση των παραβάσεων και την επιβολή κυρώσεων. Συγκεκριμένα, στο άρθρο 45 του ν. 2218/1994 ρυθμίζονται η βεβαίωση της παράβασης και η επιβολή κυρώσεων. άρθρο 45 του ν. 2218/1994

Εικόνα 103 Η κακή συντήρηση του πλακόστρωτου έχει μετατρέψει το πεζόδρομο σε λασπώδη δρόμο, ο οποίος δεν ενδείκνυται για περιπάτους

10.5 Κακοτεχνίες στο Οδικό Δίκτυο

Εντοπίσαμε στοιχεία κακοτεχνίας στους δημόσιους δρόμους και κακής συντήρησης αυτών. Το πρόβλημα οφείλεται στο Δήμο και τις εργολαβικές εταιρείες που αναλαμβάνουν την διεκπεραίωση των δημοσίων έργων. Η ύπαρξη τέτοιων στοιχείων αμαυρώνουν την εικόνα του Δήμου.

- Σύσταση υπεύθυνης ομάδας η οποία θα ελέγχει την εξέλιξη των δημοσίων έργων στα όρια του Δήμου και θα ελέγχει τις εργολαβικές εταιρείες για την σωστή πορεία του έργου.
- Δημιουργία φακέλου καταγραφής ιστορικών στοιχείων σε σχέση με την εξέλιξη των δημοσίων έργων ώστε να υπάρχει επίγνωση για το ποιοι είναι υπαίτιοι για τις όποιες κακοτεχνίες.
- Συνεργασία υπουργείου χωροταξίας και δημοσίων έργων με τον Δήμο Αιγάλεω και το τμήμα μηχανικών του δήμου.

Εικόνα 104 Θα πρέπει να δοθούν ισχυρά πρόστιμα στις εργολαβικές εταιρείες οι οποίες με τις ενέργειες θέτουν σε κίνδυνο την ασφάλεια των πολιτών

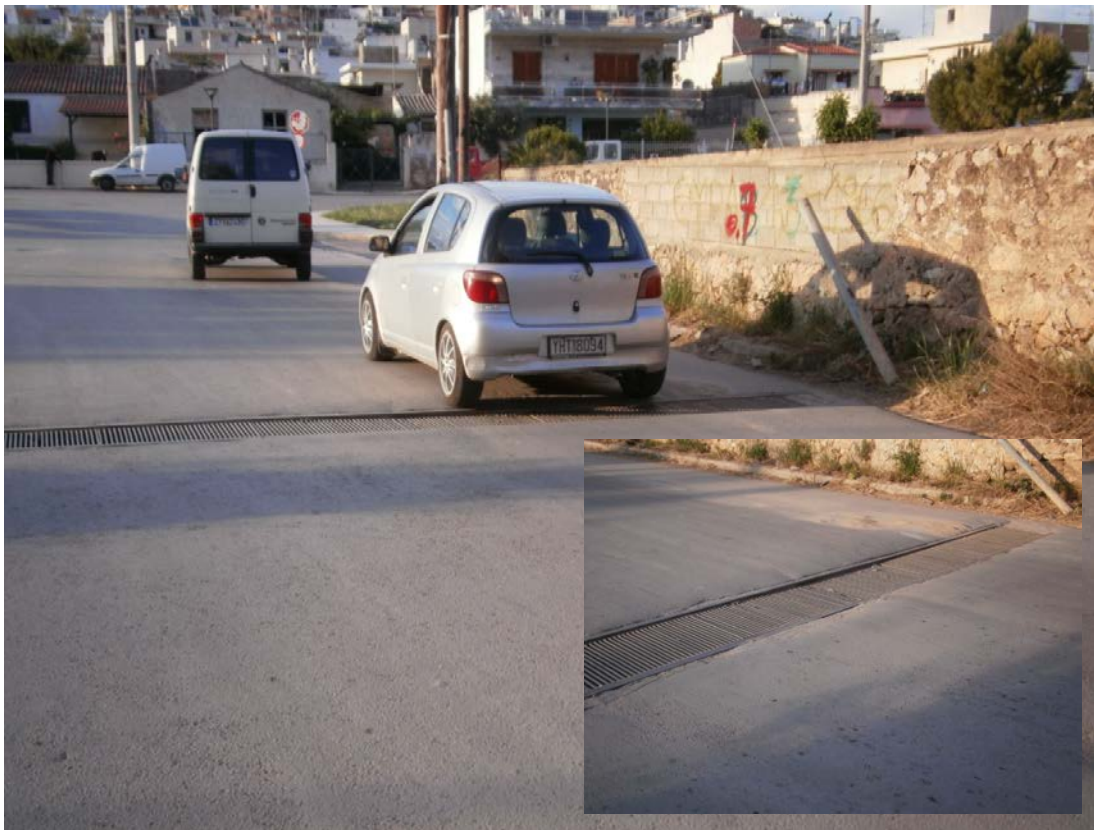
Το έργο της αποχέτευσης εκτελείται χωρίς επίβλεψη και χωρίς να τηρούνται οι προδιαγραφές του. Επιπρόσθετα με τον τρόπο που εκτελείται ταλαιπωρούνται οι πολίτες, καταστρέφονται οι δρόμοι, σπάνε τα αυτοκίνητα και επιβαρύνεται η υγεία των πολιτών (ψυχική και σωματική). Η υπογραφείσα σύμβαση για την εκτέλεση του έργου της αποχέτευσης προβλέπει, πως το έργο έπρεπε να έχει τελειώσει από τον Ιανουάριο του 2008. Ο κ. Στρατιώτης τρεις- τέσσερις φορές έχει εξαγγείλει την ολοκλήρωση του έργου.

Η οδός Μουσείου που οδηγεί στα σχολικά κτήρια του 1ου & 2ου Γυμνασίου και 1ου ΓΕΛ, έχει μετατραπεί από τους περίοικους σε ιδιωτικό χώρο στάθμευσης. Όπως φαίνεται από τις σχετικές φωτογραφίες έχουν οριοθετήσει με σωλήνες και αλυσίδες το χώρο του καθενός, κατοχυρώνοντας τον έτσι ως ιδιωτικό αποτρέποντας τη χρήση αυτών από κάθε άλλο διερχόμενο.

Εικόνα 105 Μπαλώματα σε δρόμους κεντρικούς.

Εικόνα 106 Κατασκευαστική αμέλεια

Εικόνα 107 Τέτοιου είδους κακοτεχνίες αποτελούν στοιχεία υποβάθμισης του Δήμου

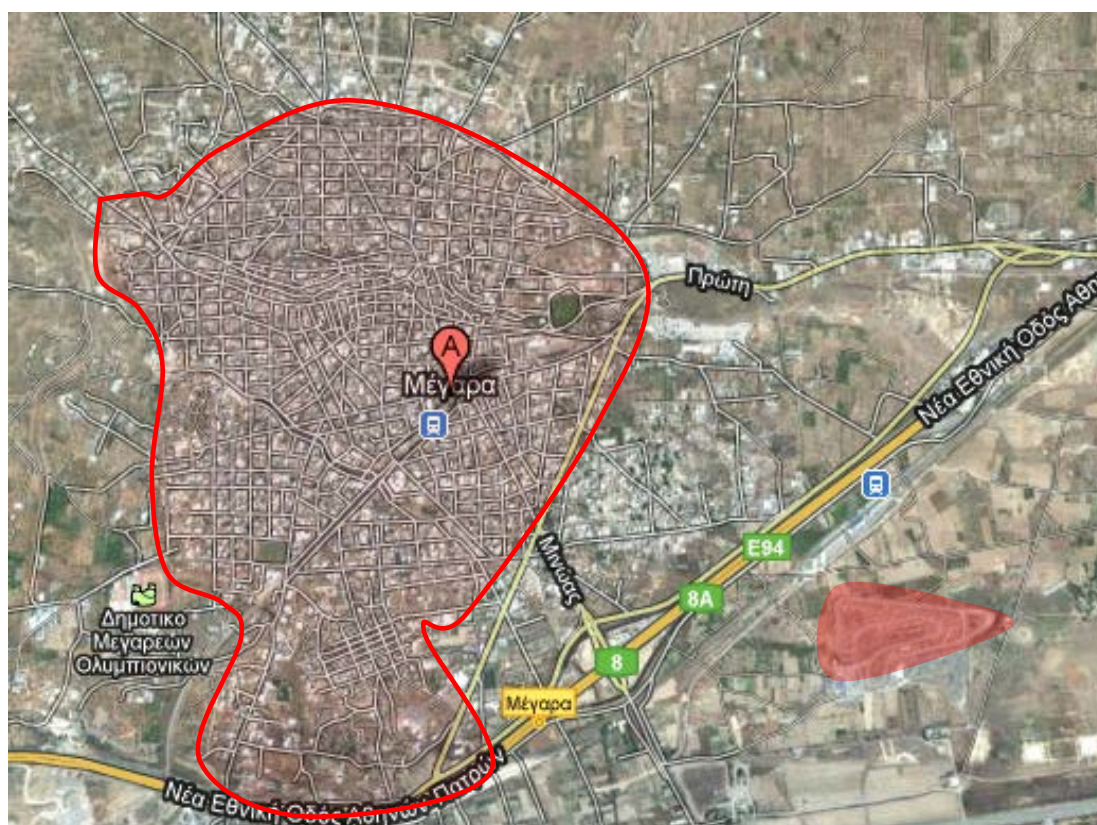
Εικόνα 108 Μπάλωμα σε συνοικιακό δρόμο

Εικόνα 109 Μεγάλα πεζοδρόμια με ράμπες και φωτιστικά. Οι στύλοι της ΔΕΗ βρίσκονται πίσω από τα πεζοδρόμια, τα οποία δεν είναι γεμάτα με δέντρα κτλ. Είναι περιφερειακός δρόμος, διπλή κατεύθυνσης. Οδός Σπ. Καραγιώργου.

11. ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΔΡΟΜΙΟ ΜΕΓΑΡΩΝ

Το «Αυτοκινητοδρόμιο Μεγάρων» βρίσκεται στην περιοχή Βαρέα ΜΕΓΑΡΩΝ, στο 41ο χλμ. της Νέας Εθνικής οδού Αθηνών-Κορίνθου. Έχει εύκολη πρόσβαση, μέσω του ανισόπεδου κόμβου Μεγάρων, απέχοντας από την Εθνική οδό 200 μ. Επίσης το λιμάνι της Πάχης απέχει 1,2 χλμ. και ο σιδηροδρομικός σταθμός 1,4 χλμ. Σε περιπτώσεις ανάγκης επείγουσας αερομεταφοράς παραπλεύρως του αυτοκινητοδρομίου υπάρχει το στρατιωτικό αεροδρόμιο.

Εικόνα 110 Στον χάρτη έχουν σκιαγραφηθεί η αστική ζώνη του Δήμου Μεγαρέων και το αυτοκινητοδρόμιο των Μεγάρων. Η μεταξύ τους απόσταση είναι 5 χιλιόμετρα

11.1 Περιγραφή Αυτοκινητοδρομίου

Η διαδρομή έχει μήκος 2,1 χλμ., πλάτος 11-12 μ. με κατάλληλες εγκάρσιες κλίσεις και βρίσκεται υψομετρικά στο επίπεδο της θάλασσας. Έχει τέσσερις δεξιές, τρεις αριστερές στροφές και είναι δεξιόστροφη. Η οριστική θέση των συνεργείων (pits) βρίσκεται παραπλεύρως της ευθείας εκκινήσεως - τερματισμού και δεν έχει ακόμα κατασκευασθεί.

Η διαδρομή είναι τεχνική, περιλαμβάνει στροφές όλων των ειδών, μεταβλητής ακτίνας και απαιτεί καλή φυσική κατάσταση.

Έχουν ληφθεί υπόψη όλα τα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας όπως χώροι διαφυγής, ειδικά επιβραδυντικά οδοστρώματα, ελαστικά κ.λ.π. έτσι ώστε να καλύπτονται όλες οι προδιαγραφές της FIA και της FIM.

Εικόνα 111 Προοπτική απεικόνιση της πίστας των Μεγάρων, η μοναδική επαγγελματική πίστα στο λεκανοπέδιο Αττικής

11.2 Οφέλη από την λειτουργία του αυτοκινητοδρόμιου

Το αυτοκινητοδρόμιο Μεγάρων είναι το μοναδικό εν λειτουργία πάρκο οδήγησης στο Λεκανοπέδιο της Αττικής. Το γεγονός αυτό δίνει σημαντικά πλεονεκτήματα στον τομέα της ανάπτυξης στην ευρύτερη περιοχή. Τα οφέλη από την ύπαρξη του πάρκου αναλύονται ως εξής,

- Το Αυτοκινητοδρόμιο Μεγάρων καλύπτει ένα μεγάλο κενό που έχει η χώρα στο τομέα οδικής ασφαλείας. Το κοινωνικό σύνολο θα ωφεληθεί περισσότερο από την συμβολή του αυτοκινητοδρόμιου στην άνοδο του οδηγικού επιπέδου των Ελλήνων οδηγών.
- Η ευρύτερη περιοχή των Μεγάρων (παραλιακή ζώνη Βαρέα, Πάχη) στηρίζεται οικονομικά από τις επισκέψεις των πολιτών άλλων Δήμων στην περιοχή για να παρακολουθήσουν αγώνες ταχύτητες στο αυτοκινητοδρόμιο.

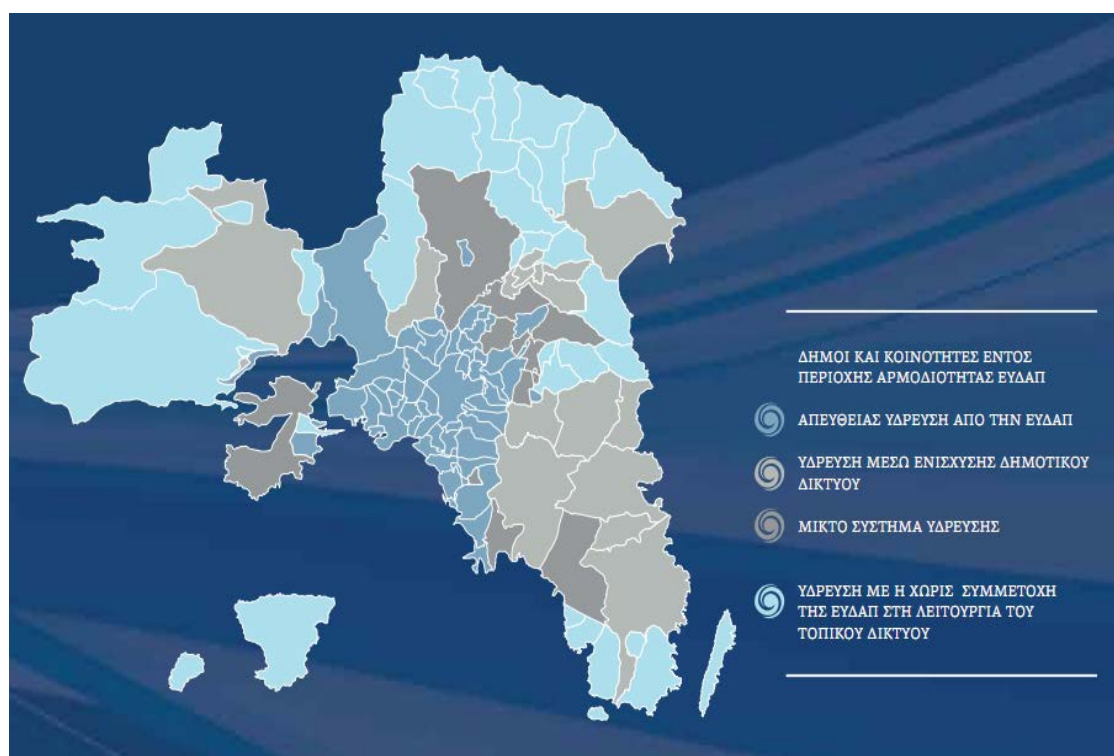
12. ΥΔΡΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

12.1 Υφιστάμενη Κατάσταση

Διαχείριση υδατικών πόρων ορίζεται στο σύνολο των δραστηριοτήτων το οποίο περιλαμβάνει την ολοκληρωμένη διαχείριση:

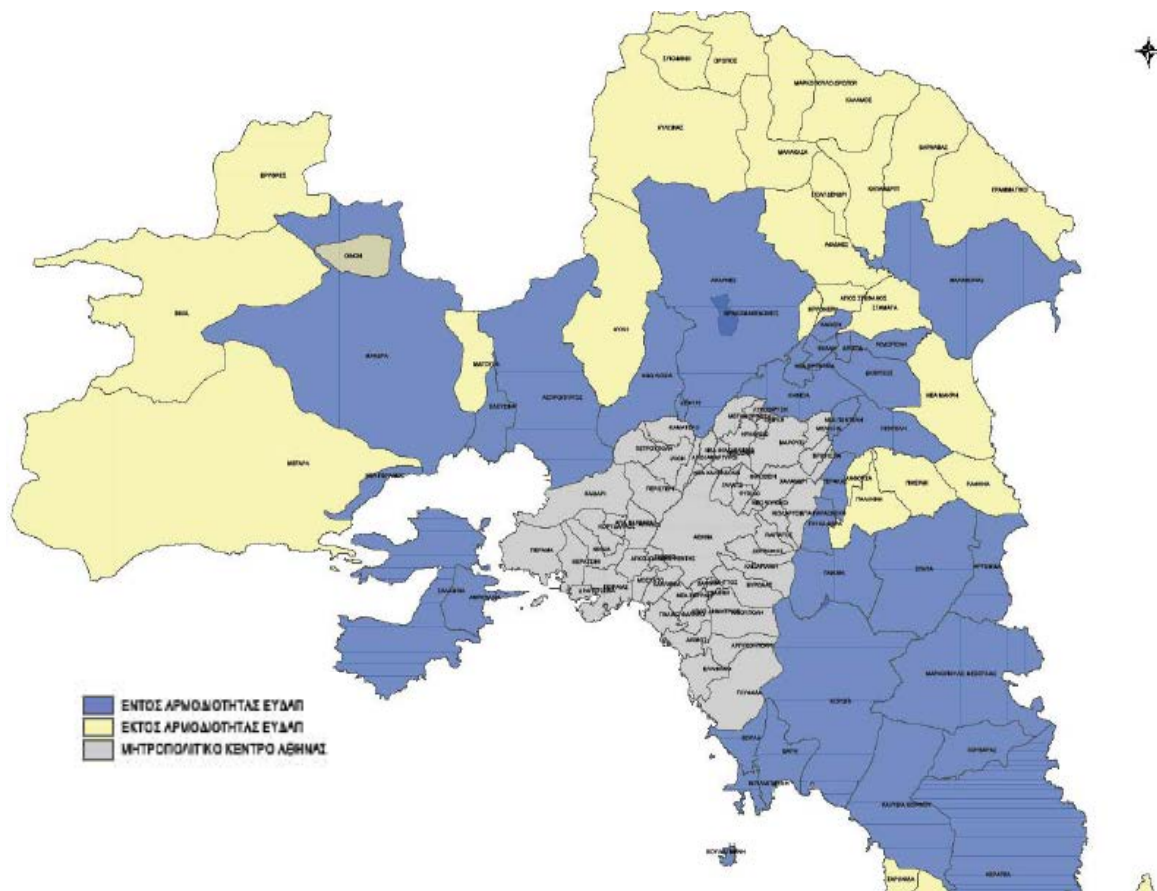
- των διατιθέμενων υδατικών πόρων
- των λυμάτων μετά την επεξεργασία και
- των όμβριων νερών

Το πρόβλημα της διαχείρισης των υδατικών πόρων στην Αττική είναι πολυπαραμετρικό και επιτείνεται από την πολυδιάσπαση των φορέων που είναι αρμόδιοι, ο καθένας για τη διαχείριση κάποιων τμημάτων του ζητήματος.

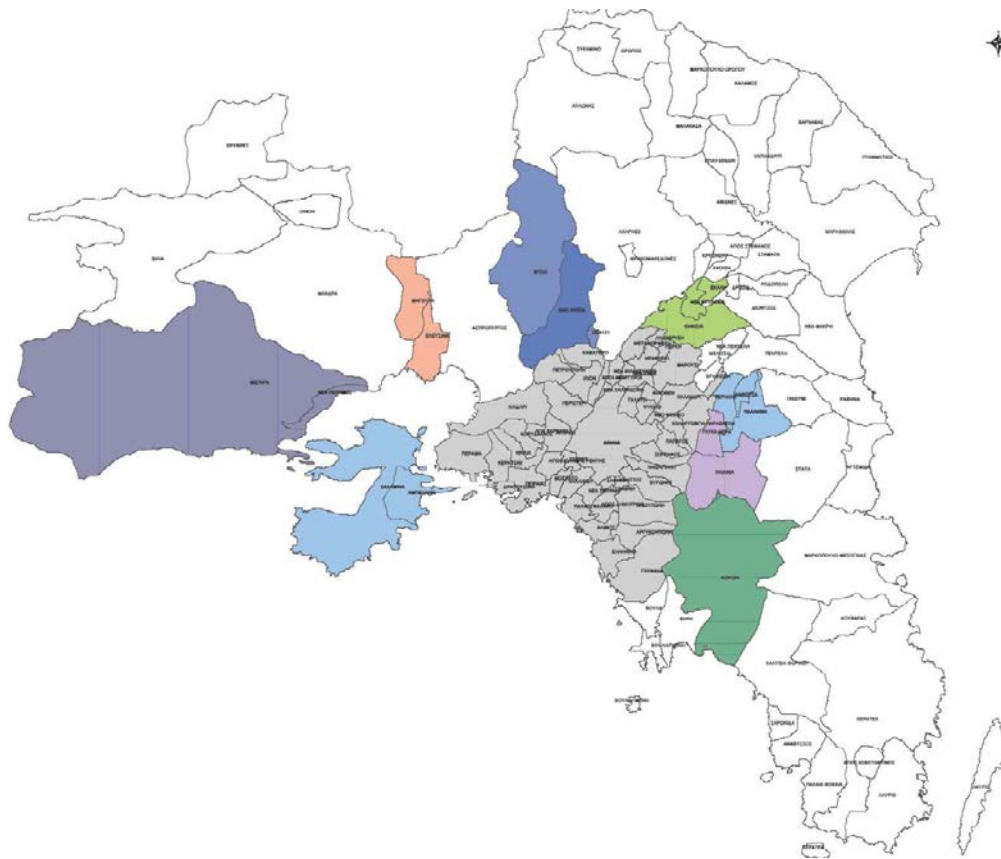

Εικόνα 112 Η περιοχή αρμοδιότητας της ΕΥΔΑΠ καλύπτει τα διοικητικά όρια των Δήμων και Κοινοτήτων που φαίνονται στον χάρτη, τους οποίους υδρεύει είτε απευθείας είτε με μεγάλες παροχές

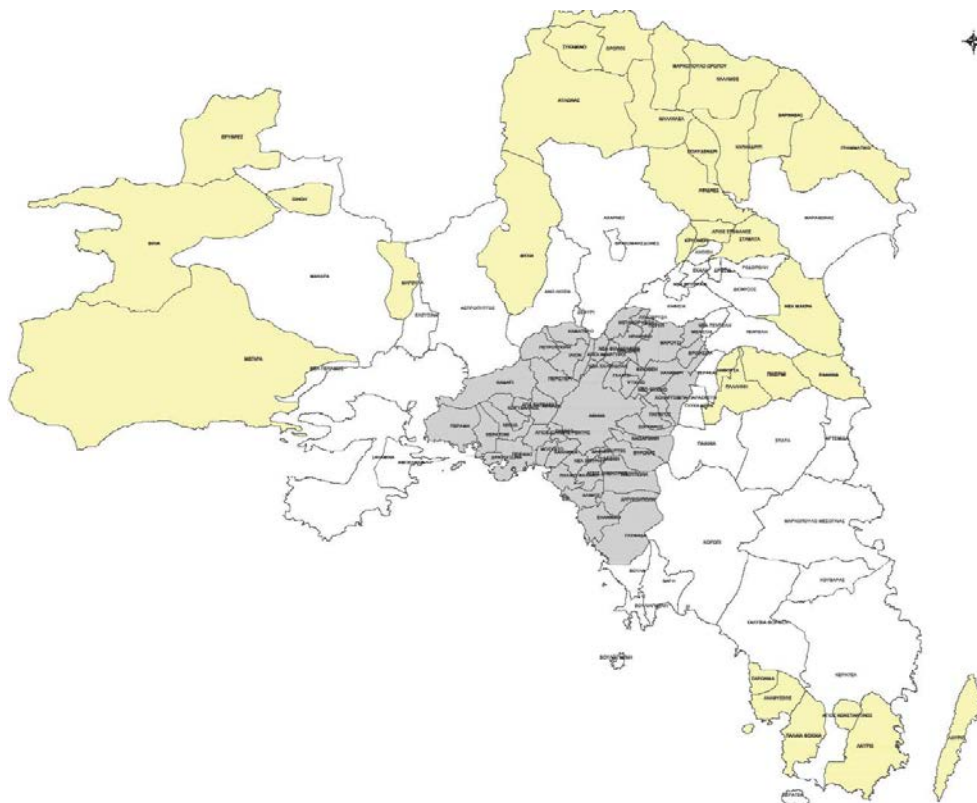
Ως περιοχή αρμοδιότητας της ΕΥΔΑΠ ορίστηκε η μείζων περιοχή της Πρωτεύουσας, όπως αυτή καθορίζεται στον Ιδρυτικό της Νόμο 1068/1980. Παράλληλα, βάσει του Νόμου 2744/1999 η ΕΥΔΑΠ έχει το αποκλειστικό δικαίωμα της παροχής υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης στη γεωγραφική περιοχή της δικαιοδοσίας της.

Εικόνα 113 Περιοχές εντός εκτός αρμοδιότητας

Εικόνα 114 Υδρευόμενοι Καλλικρατικοί δήμοι με μεικτό σύστημα ύδρευσης

Εικόνα 115 Περιοχές εκτός αρμοδιότητας ΕΥΔΑΠ

12.2 Νομοθετικό Πλαίσιο

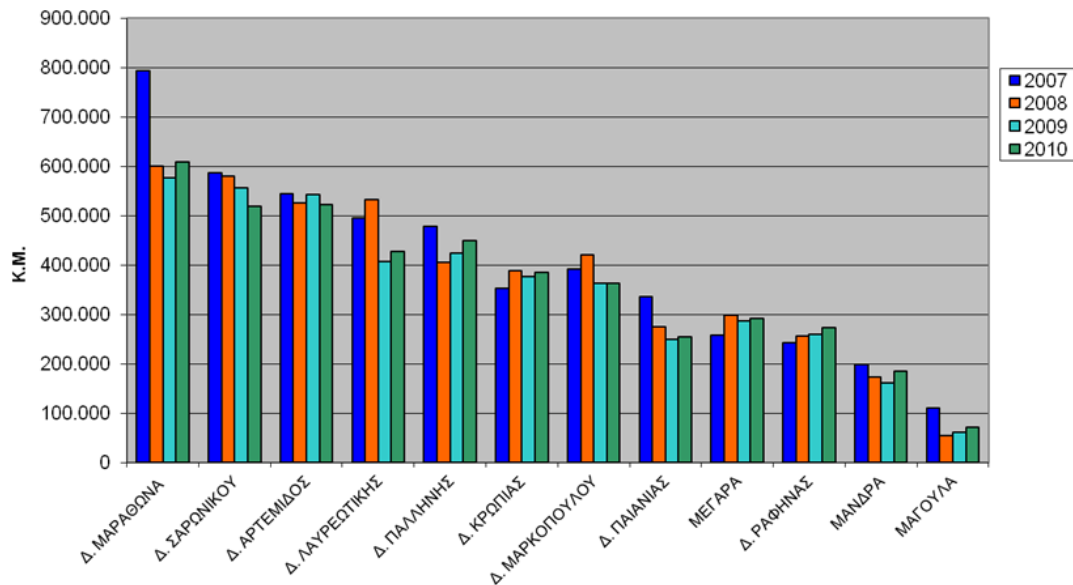
Οι σχετικοί νόμοι με το θέμα υδροδότησης του Δήμου είναι,

- Ν. 1068/80
- Ν. 2744/99
- Σύμβαση ΕΥΔΑΠ με το Ελληνικό Δημόσιο
- Καταστατικό ΕΥΔΑΠ ΦΕΚ 667/27.01.2003
- Οδηγία 2000/60
- Ν. 3199/2003
- Π.Δ. 51/2007
- ΦΕΚ 87/7.6.2010 Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης
- ΦΕΚ 552/26.03.2009 Περί του κανονισμού λειτουργίας δικτύου ύδρευσης
- ΦΕΚ Β 846/6.5.2009 Περί του κανονισμού λειτουργίας δικτύου αποχέτευσης

12.3 Προβλήματα στη Διαχείριση των Δημοτικών Δικτύων Ύδρευσης από τους Δήμους της Αττικής

- Προβλήματα λειτουργίας.
- Προβλήματα ποιότητας.
- Προβλήματα έλλειψης τεχνογνωσίας και μη ενημέρωσης του προσωπικού επί των τεχνικών εξελίξεων.
- Προβλήματα από κατασπατάληση υδατικών πόρων με μεγάλη ποσότητα διαρροών
- Προβλήματα από αδυναμία καταγραφής- καταμέτρησης καταναλώσεων.
- Προβλήματα από μη ορθολογική και περιβαλλοντικά μη αποδεκτή τιμολογιακή πολιτική.
- Προβλήματα από έλλειψη κανονιστικού πλαισίου.
- Προβλήματα οικονομικής και οργανωτικής αδυναμίας συμμόρφωσης προς το νομοθετικό πλαίσιο.

- Προβλήματα από την εμπλοκή της διαχείρισης των δικτύων στις πολιτικές αντιπαραθέσεις.
- Αδυναμία ορθολογικής διαχείρισης του δικτύου του δήμου εξαιτίας των παραπάνω προβλημάτων.

Πίνακας 14 Η μέση κατανάλωση νερού σε υδρευόμενους δήμους με ενίσχυση από το δίκτυο της ΕΥΔΑΠ κατά τα έτη 2007-2010.

12.4 Οφέλη από την ενιαία διαχείριση υδρευτικού δικτύου της ΕΥΔΑΠ

Τα περιβαλλοντικά οφέλη που διακρίνονται από την ενιαία διαχείριση υδρευτικού συστήματος είναι,

- Οφέλη από την ορθολογική διαχείριση των δικτύων στο σύνολο των δήμων
- Οφέλη από επιβολή κατά το δυνατόν ενιαίου, ορθολογικού και δίκαιου τιμολογίου
- Οφέλη από την ύπαρξη και συμμόρφωση σε ενιαίο κανονιστικό καθεστώς
- Οφέλη από τη συμμόρφωση στο νομοθετικό καθεστώς
- Οφέλη από παροχή υπηρεσιών με σεβασμό στον καταναλωτή
- Οφέλη από την αντιμετώπιση του προβλήματος των οφειλών των Δήμων της Αττικής προς την ΕΥΔΑΠ

13. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΕΓΑΡΩΝ

13.1 Τοποθεσία

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Μεγάρων ξεκίνησε να λειτουργεί στις 2 Απριλίου του 2000. Στεγάζεται στο νεοκλασικό κτίριου του Παλαιού Δημαρχείου, το οποίο χτίστηκε το 1873 στην οδό Δημάρχου Γ. Μενιδιάτη 22 και παραχωρήθηκε από τον Δήμο Μεγαρέων στο Υπουργείου Πολιτισμού για τον σκοπό αυτό.

Εικόνα 116 Επι της οδού Γ. Μενιδιάτη βρίσκεται το Αρχαιολογικό Μουσείο. (Πηγή: Googlemap.com).

Εικόνα 117 Το νεοκλασικό κτίριο του παλαιού Δημαρχείου κατασκευής 1873 στο οποίο στεγάζεται σήμερα το αρχαιολογικό μουσείο Μεγάρων. (Πηγή: Τα Μέγαρα της Αρχαιότητας).

13.2 Υφιστάμενη κατάσταση

Ο απλός νεοκλασικός ρυθμός του κτιρίου, η συμμετρία που χαρακτηρίζει τον σχεδιασμό του αλλά και η ιστορικότητα του, ήταν τα κυριότερα επιχειρήματα όσων υποστήριζαν την ιδέα να στεγάσουν μερικές από τις αρχαιότητες της πόλης στο

κτίριο αυτό. Στους δύο ορόφους του κτιρίου εκτίθενται μερικά από τα ευρήματα των ανασκαφών που διενεργεί στη Μέγαρα και την ευρύτερη περιοχή της Μεγαρίδας η Γεφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Αθηνών, από την γλυπτική, την αρχιτεκτονική, την κεραμική της αρχαίας πόλης. Αυτή την στιγμή το μουσείο παραμένει κλειστό. (Πηγή. Μεγαρικά, Γιώργος Δεσπίνης, Δημοτική Βιβλιοθήκη

Μεγάρων).

Εικόνα 118 Προτομή που απεικονίζει τη θεά Δήμητρα. Χρονολογείται τον 5ο αιώνα π.Χ. Εκτίθεται στο αρχαιολογικό μουσείο Μεγάρων.

(Ελληνιστικά Χρόνια)

Εικόνα 119 Μεγαρικός Σκύφος

(6^{ος} αιώνας π.χ.)

Εικόνα 120 Μελανόμορφη όλπη

α

β

γ

Εικόνα 121 α - β) Γυναικεία αγάλματα Μουσείου Μεγάρων. γ) Το άγαλμα της Νίκης από τα Μέγαρα

Εικόνα 122 Τμήμα ανάγλυφης ζωφόρου

Εικόνα 123 Χάλκινη εικονιστική κεφαλή

Συγκεκριμένα κανείς μπορεί να δει σε τέσσερις κατάλληλα διαμορφωμένες αίθουσες μαρμάρινα αγάλματα γυναικείων μορφών, αναθηματικά ανάγλυφα θεών και ηρώων, αξιόλογες επιτύμβιες στήλες, αντικείμενα της καθημερινής ζωής όπως λυχνάρια, στλεγγίδες, κάτοπτρα, υφαντικά βάρη και νομίσματα καθώς και πήλινα, γυάλινα αγγεία προερχόμενα κυρίως από τάφους. Επιπλέον υπάρχουν και οι περίφημοι Μεγαρικοί σκύφοι, ενώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η προσθήκη με μερικά από τα 10,000 αγγεία που βρέθηκαν στον αποθέτη Αρχαϊκού Ιερού στη θέση Μπούρι Αλεποχωρίου. Τέλος υπάρχουν ακόμα τα πήλινα αγγεία αφιερωμένα στην θεά Δήμητρα και επιτύμβιες στήλες και επιγραφές οι οποίες εκθέτονται στον προαύλιο χώρο του μουσείου.

13.3 Καταγραφή Προβλημάτων

Αυτήν την στιγμή το μουσείο είναι κλειστό γιατί έληξαν οι συμβάσεις των εργαζομένων φυλάκων, οι οποίες ήταν στη θέση αυτή με ασφαλιστικά μετρα εδώ και χρόνια. Επιπρόσθετα το υπουργείο Πολιτισμού αδιαφορεί για την δυσλειτουργία όλων των Μουσείων στην Ελλάδα (πολύ μεγαλύτερα μουσεια είναι κλειστά αυτή τη στιγμή).

Εντός του Μουσείου απαγορεύεται η φωτογράφιση των εκθεμάτων ενώ σε άλλα μουσεια δεν ισχύει κάτι τέτοιο. Αυτό δυσχαιρένει την προβολή και την αναγνωρισιμότητα των ευρημάτων ενώ περιορίζεται στην προβολή σε πολύ μικρό κοινό.

Στον προαύλιο χώρο παραμένουν εκτεθειμένα τα αρχαία, τα οποία πλένονται συνεχώς από την βροχή, τα τρώει η υγρασία.

Πολλά από τα ευρήματα των Μεγάρων βρίσκονται σε άλλα μουσεια. Συγκεκριμένα το άγαλμα της Νίκης το οποίο είχε βρεθεί στην ακρόπολη των Μεγάρων το έτος 1820 βρίσκεται στο Εθνικό Μουσείο, τα πτυκτά κάτοπτρα από τα Μέγαρα που φυγαδεύτηκαν στο Βερολίνο, στο Λονδίνο, στο Saint Peterburg, το σπητό κάτοπτρο στη Δρέσδη. Επιπλέον ορισμένα σημαντικά πήλινα ευρήματα από τα Μέγαρα που διέφυγαν στην Ευρώπη στο μισό του 19ου αιώνα έχει γίνει ξεχωριστή έρευνα, ενώ το πιο σημαντικό έργο από τα Μέγαρα που φυγαδεύτηκε στο Εξωτερικό στο χρόνια του μεσοπολέμου είναι η χάλκινη κεφαλή στη Γλυπτοθήκη της Κοπεγχάγης. Τέλος γλυπτά, επιγραφές, μαρμάρινα και χάλκινα ευρήματα από τα Μέγαρα βρίσκονται στο

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, στο Επιγραφικό Μουσείο, στο Μουσείο Μπενάκη, στο Μουσείο της Αίγινας, στο Μουσείο της Ελευσίνας αλλά και στο εξωτερικό.

13.4 Προτάσεις Αντιμετώπισης

Σχετικά με την προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου θα πρέπει να γίνουν οι εξής ενέργειες.

- Πρόσληψη 2 δημοτικών υπαλλήλων για την φύλαξη του μουσείου ώστε να ξανά ανοίξει και εθελοντών αρχαιολόγων των Μεγάρων. Τόσοι αρχαιολόγοι είναι στα Μέγαρα που θα μπορούσαν να αφιερώσουν ένα 3 ωρο για το άνοιγμα του Μουσείου και να ασχοληθούν με την ενημέρωση των επισκεπτών.
- Τα ευρήματα που είναι εκτεθειμένα στον προαύλιο χώρα να φυλαχτούν το συντομότερο.
- Να επιστραφούν τα ευρήματα πίσω στο Μουσείο των Μεγάρων.

14. ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Η σημερινή πολεοδομική μορφή των πόλεων του Λεκανοπεδίου Αττικής διαμορφώθηκε στα μέσα του αιώνα και μέχρι και τη δεκαετία του 70'. Η ανάγκη βελτίωσης της ποιότητας ζωής των τότε κατοίκων αποτέλεσε το κίνητρο δημιουργίας πολυκατοικιών.

Η λύση αυτή που ακολουθήθηκε το 1970 αποτελούσε μια εξαιρετική επιλογή, οπου συνδύαζε τη αναβάθμιση της ποιότητας ζωής με την οικονομία χώρου και χρήματος. Η έντονη δραστηριότητα που ακολούθησε και η άναρχη οικοδόμηση μετέτρεψε τις γραφικές γειτονιές των πόλεων στην σημερινή αξιολύπητη μορφή τους. Η άναρχη ανοικοδόμηση τεκμηριώνετε με την μη πρόβλεψη επαρκείς κοινόχρηστους χώρους και χώρους πρασίνου στις πόλεις. Η έντονη δραστηριότητα στην οποία αναφερόμαστε έχει να κάνει με την αδικαιολόγητη αυξητική τάση των συντελεστών δόμησης που σκοπό είχαν το συμφέρον των κατασκευαστών.

Εικόνα 124 Νεόδμητη Μονοκατοικία

Εικόνα 125 Μοντέρνες κατοικίες με ωραία αισθητική

Εικόνα 126 Δείγματα ανέμπνευσης αρχιτεκτονικής

Εικόνα 127 Στις πολυκατοικίες κυρίως της δεκαετίας του '90 έβαλαν χρώμα και "αρχιτεκτονική" με τον τρόπο που αυτοί αντιλαμβάνονταν αυτές τις δύο έννοιες.

Έτσι την θέση της απλότητας που χαρακτήριζε το σύνολο της μεταπολεμικής δραστηριότητας (ευθείς εξώστες, απλά ανοίγματα), παίρνουν τα "αρχιτεκτονημένα" μπαλκόνια, τα κεραμίδια πάνω από τα παράθυρα, οι μπαλούστρες, οι διάφορες επενδύσεις, οι σκωτίες, το ροζ, η ώχρα και άλλα χρώματα, προσφέροντας στο ίδιο κατά τα άλλα προϊόν ένα διαφορετικό περιτύλιγμα. Σε μια προσπάθεια να καταστήσουν την εικόνα των κτιρίων της πολυκατοικίας περισσότερο οικεία και ελκυστική με την ένταξη νεοπαραδοσιακών στοιχείων, τάση που είχε επιβληθεί για ένα διάστημα από την κριτική στην μορφολογία του μοντερνισμού.

Εικόνα 128 Το Κυριακούλειο πολιτιστικό κέντρο επι της 28^{ης} Οκτωβρίου, δείγμα νεοκλασικής αρχιτεκτονικής

Εικόνα 129 Το παλαιό Δημαρχείο της πόλης, το οποίο πλέον έχει εγκαταλειφθεί.

Εικόνα 130 Διατηρητέο κτήριο

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (ΦΕΚ Δ 76/5.2.2004,) περί διατηρητέων κτιρίων προβλέπονται οι εξής περιορισμοί:

1. Απαγόρευση οποιασδήποτε επέμβασης επί του διατηρητέου, χωρίς την έγκριση του Υπουργού που το κήρυξε διατηρητέο.
2. Υποχρέωση του ιδιοκτήτη να το συντηρεί και να το επισκευάζει. Σε αντίθετη περίπτωση ο Δήμος έχει δικαίωμα να το συντηρήσει και να καταλογίσει τη δαπάνη στον ιδιοκτήτη.
3. Απαγόρευση εκτέλεσης οποιασδήποτε οικοδομικής εργασίας χωρίς άδεια με απειλή επιβολής προστίμου μέχρι και 14.673,51 ευρώ.
4. Όποιος καταστρέφει, βλάπτει, ρυπαίνει, καθιστά ανέφικτη ή δυσχερή τη χρήση ή αλλοιώνει τη μορφή μνημείου τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών, η οποία μπορεί να φθάσει και σε κάθειρξη 10 ετών (άρθρο 56 ν. 3028/2002).

14.1 Πρόταση Προστασίας Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς

Με προεδρικά διατάγματα που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων με σκοπό τη διατήρηση και ανάδειξη της ιδιαίτερης ιστορικής, πολεοδομικής, αρχιτεκτονικής, λαογραφικής, κοινωνικής και αισθητικής φυσιογνωμίας τους, μπορεί να χαρακτηρίζονται:

α) οικισμοί ή τμήματα πόλεων ή οικισμών ή αυτοτελή οικιστικά σύνολα εκτός αυτών, ως παραδοσιακά σύνολα,

β) χώροι, τόποι, τοπία ή ζώνες ιδιαίτερου κάλλους και φυσικοί σχηματισμοί που συνοδεύουν ή περιβάλλουν ακίνητα και στοιχεία αρχιτεκτονικής κληρονομιάς ως χώροι, τόποι ή ζώνες προστασίας των παραδοσιακών συνόλων.

Ακίνητα και στοιχεία αρχιτεκτονικής κληρονομιάς ανακατασκευάζονται στην αρχική τους μορφή αν έχουν χαρακτηριστεί διατηρητέα ή έχει κινηθεί γι'αυτά η διαδικασία χαρακτηρισμού τους ως διατηρητέων με την κοινοποίηση στους ενδιαφερόμενους ή στον οικείο δήμο ή κοινότητα της αιτιολογικής έκθεσης χαρακτηρισμού και βρίσκονται σε κατάσταση επικινδύνου ετοιμορροπίας και επιβάλλεται η κατεδάφισή τους, εφόσον δεν υφίσταται η δυνατότητα άμεσης αποσόβησης του κινδύνου με ηπιότερα μέτρα, όπως αντιστηρίξεις, υποστηλώσεις, επισκευές, μερικές κατεδαφίσεις.

Αίτηση για κατεδάφιση, επισκευή ή προσθήκη σε κτίριο που κατά την κρίση της πολεοδομικής υπηρεσίας μπορεί να χαρακτηριστεί ως διατηρητέο, παραπέμπονται στην πρωτοβάθμια Ε.Π.Α.Ε. Η παραπομπή αυτή είναι υποχρεωτική αν το κτίριο βρίσκεται σε παραδοσιακό οικισμό.

Αν η επιτροπή κρίνει ότι η επισκευή δε θίγει το κτίριο ή ότι δε συντρέχει λόγος να κινηθεί η διαδικασία χαρακτηρισμού του κτιρίου ως διατηρητέου, προωθείται η διαδικασία έκδοσης της οικοδομικής άδειας αν συντρέχουν και οι λοιπές νόμιμες προϋποθέσεις. Σε κάθε άλλη περίπτωση, με αιτιολογημένη έκθεση της Ε.Π.Α.Ε. αποστέλλεται στην αρμόδια υπηρεσία του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργείου. Στην περίπτωση αυτή η άδεια χορηγείται όταν γνωστοποιηθεί στην πολεοδομική υπηρεσία ότι το κτίριο δεν κρίνεται διατηρητέο, ή αν παρέλθουν δώδεκα (12) μήνες

από την κατάθεση του σχετικού φακέλου κατεδάφισης στην αρμόδια υπηρεσία του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργείου, χωρίς να εκδοθεί απόφαση χαρακτηρισμού του κτιρίου ως διατηρητέου. Ειδικότερα με απόφαση του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού και για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, μπορούν να καθορίζονται περιοχές εντός ή εκτός παραδοσιακών οικισμών εντός των οποίων οι αιτούμενες άδειες κατεδάφισης υποχρεωτικά παραπέμπονται στην πρωτοβάθμια Ε.Π.Α.Ε., μετά τη γνωμοδότηση της οποίας αποστέλλονται στην υπηρεσία που έχει την αρμοδιότητα χαρακτηρισμού και τηρείται η διαδικασία του προηγούμενου εδαφίου.

Εικόνα 131 Νεόδμητη Μονοκατοικία

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η μελέτη εστίασε στα προβλήματα του Δήμου Μεγαρέων, όσων αφορά το πολεοδομικό τομέα και θέματα υποβάθμισης της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιοχής. Τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την έρευνα παραθέτονται ως εξής.

i. Σχετικά με τη Χωματερή

Η ύπαρξη χωματερής και η λειτουργία της είναι απαράδεκτη πολιτικά, πολιτισμικά και ηθικά. Στόχος είναι να σταματήσει εντελώς η λειτουργία της, ώστε να μπορέσουν να λυθούν σοβαρά προβλήματα υγείας, περιβάλλοντος αλλά και να αναβαθμιστεί η περιοχή των Μεγάρων. Οι πολίτες είναι αυτοί που πρέπει να επιμείνουν και σε συνεργασία με τον Δήμο, δημοκρατικά να δοθούν λύσεις στα προβλήματα βασιζόμενοι πάνω απ' όλα την κοινή λογική λειτουργώντας ομαδικά.

ii. Σχετικά με την Βιομηχανική Ζώνη

- Δημιουργία σε βάθος 5 χρόνων μιας νεκρής διαχωριστικής ζώνης μεταξύ της αστικής και βιομηχανικής περιοχής ώστε να μην υποβαθμίζεται η περιοχή.
- Παράλληλα προτείνουμε την τοποθέτηση βλάστησης (χαμηλής και πυκνής) ώστε να δημιουργήσουμε μια αισθητικά όμορφη και λειτουργική νεκρή ζώνη.

iii. Σχετικά με την Παραλιακή Ζώνη

Η παραλία των Μεγάρων, η Βαρέα προσφέρεται για την ανάπτυξη τουριστικών χώρων, λόγω των ιστορικών μνημείων, χώρων αναψυχής, διακοπών και παραθέρισης, εφόσον θα έχουν δημιουργεί οι συνθήκες. Απαραίτητες ενέργειες είναι,

- **Ο ποδηλατόδρομος** θα πρέπει να προστατεύεται και να ξεχωρίζει από το δρόμο. Η λύση θα μπορούσε να είναι τα κολονάκια από την μεριά του δρόμου.
- **Τα πεζοδρόμια** θα πρέπει να ξαναφτιαχθούν και να υπάρχουν αρμόδιοι ώστε να τα συντηρούν διότι είναι φυσικό επακόλουθο να υφίσταται συχνά προβλήματα λόγω των κυμάτων που καταλήγουν πάνω σε αυτά.

- Θα πρέπει να καθοριστούν το συντομότερο **χρήσεις γης και όροι δόμησης** στην περιοχή, ούτως ώστε να ανασταλεί η δράση της αυθαίρετης και παράνομης δόμησης.
- Φλέγον ζήτημα επίσης είναι η **απορρύπανση των υδάτων**, η οποία πρέπει να γίνει συστηματική και σωστή.

iv. Σχετικά με το Περιβάλλον και τη Δημόσια Υγεία

- Εκπόνηση Γενικού Χωροταξικού, Ειδικού Χωροταξικού, και πολεοδομικών ρυθμίσεων με απόλυτο σεβασμό και προστασία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, με ισόρροπη κατανομή των ωφελημάτων που προκύπτουν από αυτές τις ρυθμίσεις, για παράδειγμα σχέδια πόλης με υψηλό ισοζύγιο πρασίνου και δημόσιων χώρων, χαμηλούς συντελεστές δόμησης, ανάπλαση υποβαθμισμένων περιοχών
- Άμεση αντιμετώπιση των βασικών ελλείψεων στον τομέα της σχολικής στέγης ειδικά στο Α/βάθμιο επίπεδο αλλά και σε παιδικούς σταθμούς με σαφή επιβάρυνση οικονομική των νοικοκυριών καθώς αναγκάζονται να καταφύγουν σε ιδιωτικά σχολεία και παιδικούς σταθμούς ελλείπει των δημόσιων κοινωνικών δομών
- Έλεγχο και περιορισμό των ρύπων. Να εγκατασταθεί στην περιοχή μόνιμο κλιμάκιο των Επιθεωρητών Περιβάλλοντος. Να ελεγχθούν και να ενταχθούν οι βιομηχανίες και οι μονάδες που υπόκεινται στις διατάξεις των Κοινοτικών Οδηγιών Seveso I και II, δηλαδή στην υποχρέωση υποβολής μελέτης επικινδυνότητας και την εκπόνηση Σχεδίου Αντιμετώπισης Τεχνολογικού Ατυχήματος Μεγάλης Έκτασης (ΣΑΤΑΜΕ).
- Αποκατάσταση των οικοσυστημάτων μετά τις καταστροφικές πυρκαγιές των τελευταίων ετών, αντιπλημμυρικά έργα για την αποφυγή πλημμυρικών φαινομένων στις πληγείσες περιοχές, αυστηροποίηση του θεσμικού πλαισίου, ενίσχυση εθελοντικών – αυτοοργανωμένων ομάδων πολιτών και κινημάτων για την προστασία των περιοχών που έχουν πληγεί,
- Να προστατευτούν οι σημαντικοί ορεινοί όγκοι, ο κόλπος της Ελευσίνας και γενικότερα τα οικοσυστήματα τα οποία δέχονται ανεξέλεγκτους ρύπους. Ιδιαίτερη φροντίδα για τους υγροβιότοπους Βουρκαρίου Μεγάρων και Λίμνης

Κουμουνδούρου σε συνεργασία με την Ορνιθολογική Εταιρεία, το WWF και τα κινήματα πολιτών.

- Να διατηρηθεί όσο το δυνατόν η αγροτική γη, σε βάρος της οποίας αναπτύσσονται χωρίς προγραμματισμό βιομηχανικές, βιοτεχνικές μονάδες και μεγάλοι αποθηκευτικοί χώροι (Logistics)
- Να προωθηθεί ο ορεινός, θαλάσσιος, θρησκευτικός, και αρχαιολογικός τουρισμός στην περιοχή που διαθέτει όλα τα δεδομένα (Κιθαιρώνα, Αλεποχώρι – Πόρτο Γερμανό - Ψάθα – Μονή Κλειστών κ.λπ.).
- Να αποκτήσει η περιοχή πρόσβαση στη θάλασσα. Να διεκδικηθούν τα 100+120 μπαζωμένα στρέμματα από τα ναυπηγεία Σκαραμαγκά και να δημιουργηθεί πάρκο.

v. Σχετικά με τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς

Η δημοτική συγκοινωνία καλύπτει το μεγαλύτερο τμήμα του οδικού δικτύου του Δήμου. Η συχνότητα όμως των δρομολογίων καθιστά την υπηρεσία αναποτελεσματική. Θα πρέπει λοιπόν να γίνει πύκνωση των δρομολογίων και σε αντιστάθμιση του πρόσθετου κόστους που θα προκύψει προτείνεται η χρήση μικρότερων λεωφορείων με μέγιστη χωρητικότητα τριάντα ατόμων. Η ενέργεια αυτή αφενός θα καλύψει τις ανάγκες του επιβατικού κοινού παράλληλα όμως θα διευκολύνει την μετακίνηση των λεωφορείων στους συνοικιακούς δρόμους του Δήμου, χωρίς να δημιουργούνται καθυστερήσεις στα δρομολόγια.

vi. Σχετικά με Αρχαιολογικά Ευρήματα

Το γεγονός ότι η περιοχή αποτέλεσε ένα από τα κέντρα του αρχαίου Ελληνισμού καθιστά το ζήτημα της διαχείρισης των αρχαιολογικών ευρημάτων ιδιαίτερα σημαντικό. Τα προβλήματα σε αυτό το τομέα πηγάζουν από τη διοίκηση του Δήμου. Θα πρέπει το Αρχαιολογικό Μουσείο των Μεγάρων να επαναλειτουργήσει, σύμφωνα με τα πρότυπα που θέτονται σε όλα τα σύγχρονα μουσεία, και όσων αφορά τα αρχαιολογικά ευρήματα που είναι εκτεθειμένα στο περιβάλλον να δέχονται την προβλεπόμενη συντήρηση και ανάδειξη που απαιτεί η σπουδαιότητά τους.

Βιβλιογραφία

- i. **Αναπτυξιακή Σύμπραξη EQUAL 'ΔΙ.ΚΑ.ΔΙ. – ROM'** Μελέτη για την ανίχνευση των εκπαιδευτικών αναγκών των ευάλωτος πληθυσμιακών ομάδων των Ρόμα, , Σεπτέμβριος 2006.
- ii. **Βασιλειάδου, Μ.** «Προκαταλήψεις και Στερεότυπα», Καθημερινή, 8 Ιανουαρίου, ένθετο: Ταξιδεύοντας με τους Τσιγγάνους. 1995
- iii. **Γρίβας Παναγιώτης** Διερεύνηση και εκ των προτέρων αξιολόγηση των Επιχειρηματικών Περιοχών στην Ελλάδα κατά την Προγραμματική Περίοδο 2007 – 2013, Αθήνα 2008
- iv. **Δήμος Μεγαρέων** Τα Μέγαρα της αρχαιότητας, 2002
- v. **Κατσίρης Θ. Δημαλέξης Α.** Η ορνιθαπανίδα στον υγρότοπο του Βουρκαρίου Μεγάρων, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Ορνιθολογική έκθεση, , Αθήνα 2009
- vi. **Κοκκινάκη, Σ.** Τα Κοινωνικά Χαρακτηριστικά των Τσιγγάνων της Περιοχής Άνω Λιοσίων Αττικής, 1983
- vii. **Λαγκαδινού Ε., Ν. Γιαννάκης, Δ. Αργυρόπουλος,** Προμελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων: Έργα προστασίας και ανάδειξης υγροτόπου στη θέση Αλυκές Ωροπού και δημιουργίας προτύπου οικολογικού Πάρκου, Ελληνική Δημοκρατική Περιφέρεια Αττικής, Δήμος Ωροπού, Μάρτιος 2009.
- viii. **Μάργαρης Ν.Σ.** Ο Υγρότοπος του Βουρκαρίου στα Μέγαρα, Τμήμα περιβάλλοντος Πανεπιστημίου Αιγαίου, Επιστημονικός υπεύθυνος Μυτιλήνη Ιούνιος 2004.
- ix. **Μαυρόπουλος** Ενιαίος Σύνδεσμος Απορριμμάτων Κρήτης: « Τεχνολογίες επεξεργασίας λυμάτων», Σεπτέμβριος 2008.
- x. **Μήλακας, Δ. και Καλαμούκης, Θ** «Ο Καιρός των Τσιγγάνων», Κυριακάτικος Ριζοσπάστης, 10 Μαρτίου. 1991
- xi. **Μπαρκιρτζακης Δ.,** Τσιγγάνοι: Ο καρκίνος των Μεγάρων, 2007
- xii. **Σακερλή Μ.** Ανάπλαση παράκτιων περιοχών στην Αττική: Προβλήματα προοπτικές, τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ, Τομέας Πολεοδομίας και Χωροταξίας, Σεπτέμβριος 2010
- xiii. **Highbarger E.** History and Civilization of ancient Megara" 1972
- xiv. **Burkert W.** "Μυστηριακές λατρείες της αρχαιότητας" 1997

Διαδίκτυο

---

1. <http://megara-press.gr>
2. <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=11900&subid=2&pubid=36196948#>
3. <http://www.atticafreepress.gr/%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%87%CF%81%CE%B5%CE%BF%CE%BA%CE%BF%CF%80%CE%AF%CE%B1/>
4. <http://www.elzoni.gr/html/ent/419/ent.2419.asp>
5. <http://www.makthes.gr/news/opinions/36725/>
6. <http://www.attikisynergasia.gr/details.php?id=228>
7. http://www.24radio.gr/index.php?option=feeds&feed_id=11313&new_lang=en
8. http://www.ekathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_ell_2_02/06/2010_403103
9. <http://www1.rizospastis.gr/story.do?id=3710162&publDate>
10. <http://www.greekhelsinki.gr/dikaioematika/06/fakelos/roma/02.htm>
11. <http://www.tanea.gr/default.asp?pid=2&ct=1&artId=4594734>
12. http://www.ptolemaida.gr/DHMOS/BIOPA/08_k5_thesplaisio.pdf
13. http://vourkari.blogspot.com/2009/04/blog-post_10.html
14. www.megara-press.blogspot.com
15. [http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=362&sni\[524\]=765&language=el-GR](http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=362&sni[524]=765&language=el-GR)

Εικόνες

Εικόνα 1 Οι νέοι Καλλικρατικοί Δήμοι. Με μπλέ χρώμα στα δυτικά του νομού Αττικής διακρίνεται ο Δήμος Μεγάρων. (Πηγή: Διαχείριση υδατικών πόρων στην Αττική μετά την εφαρμογή του νέου αυτοδιοικητικού χάρτη).....	11
Εικόνα 2 Δορυφορική λήψη της περιοχής των Μεγάρων. (Πηγή: www.googlemap.gr)	12
Εικόνα 3 Σχέδιο αναπαραστάσεως των αρχαίων Μεγάρων εν σχέση με την σύγχρονη πόλη. (Πηγή: Googlemap.com).....	13
Εικόνα 4 Τα όρια της Μεγαρίδας στην αρχαιότητα. (Πηγή: εγκυκλοπαίδεια «νέα δομή»).....	16
Εικόνα 5 Η περιοχή της Μεγαρίδας και οι γειτνιάζουσες πόλεις. (Πηγή: εγκυκλοπαίδεια «νέα δομή»)	17
Εικόνα 6 Ο χρυσός τρίποδας με το τρικέφαλο χάλκινο φίδι ήταν το αφιέρωμα των Ελλήνων στους Δελφούς για τη νίκη τους κατά των Περσών. Στον σπειροειδή κορμό του είχαν γραφτεί τα ονόματα των πόλεων που είχαν πολεμήσει, μεταξύ αυτών και τα Μέγαρα.(Πηγή. Τα Μέγαρα της Αρχαιότητας).	22
Εικόνα 7 Στο σχήμα απεικονίζεται ο οχυρωματικός περίβολος που περιέκλειε τις δύο ακροπόλεις αλλά και ολόκληρη την αρχαία πόλη.(Πηγή. Τα Μέγαρα της Αρχαιότητας).	23
Εικόνα 8 Ο λόφος του Παλαιοκάστρου είναι ένα ύψωμα 40 μέτρων.....	30
Εικόνα 9 Σύμφωνα με μελέτες το Παλαιοκάστρο ταυτίζεται με την Νίσαια, το ένα από τα δύο λιμάνια της αρχαίας πόλης. Σήμερα σώζεται τμήμα οχύρωσης Μεσαιωνικών χρόνων, πάνω σε οχυρώσεις των αρχαίων χρόνων.	30
Εικόνα 10 Σύμφωνα με τις γραπτές πηγές το νερό που έτρεχε στην κρήνη λεγόταν των Σιθνίδων Νυμφών. Η πρώτη ανασκαφή έγινε το 1898 και έφερε στο φως τα κυριότερα μέρη της ενώ το 1957 έγινε μια συστηματικότερη ανασκαφή αποκαλύπτοντας το μεγαλύτερο μέρος της κρήνης. (Πηγή: Τα Μέγαρα της Αρχαιότητας)	31
Εικόνα 11 Στο λόφο της Καριάς σώζεται αρχαίο σπήλαιο, αφιερωμένο στη θεά Δήμητρα.(Πηγή: Τα Μέγαρα της Αρχαιότητας).....	31
Εικόνα 12 Η τοπική αγορά της πόλης αναπτύσσεται κατά μήκος στην 28 ^{ης} Οκτωβρίου.	40

Εικόνα 13 Ξενοίκιαστα συνοικιακά καταστήματα επι της οδού 28 ^{ης} Οκτωβρίου.	41
Εικόνα 14 Ξενοίκιαστα νεόδμητα καταστήματα με πρόβλεψη μεγάλων πεζοδρομίων και εμπόδιση παράνομης στάθμευσης.....	41
Εικόνα 15 Ξενοίκιαστα συνοικιακά καταστήματα επι της οδού 28 ^{ης} Οκτωβρίου.	42
Εικόνα 16 Ξενοίκιαστα συνοικιακά καταστήματα επι της οδού 28 ^{ης} Οκτωβρίου.	42
Εικόνα 17 Ξενοίκιαστα συνοικιακά καταστήματα επι της οδού 28 ^{ης} Οκτωβρίου.	43
Εικόνα 18 Ο κεντρικός δρόμος 28 ^{ης} Οκτωβρίου. Από την μια μεριά έχει κολονάκια και από την άλλη όχι για να παρκάρουν αυτοκίνητα. Είναι μονόδρομος. Τα πεζοδρόμια είναι μεγάλα και υπάρχουν ράμπες αλλά τα δέντρα κάθε 4 μέτρα τα οποία είναι φυτεμένα στην μέση του πεζοδρομίου προκαλούν πρόβλημα στα καρότσια ενώ οι πεζοί διαρκώς πρέπει να προσέχουν για να μην πέσουν σε καμιά λακούβα ή ακόμα και σε κανένα στύλο της ΔΕΗ ή φώτα τα οποία και αυτά βρίσκονται πάνω στα πεζοδρόμια.....	43
Εικόνα 19 Στον χάρτη σκιαγραφείται με κόκκινο χρώμα η οδός Γ.Σχινά.	44
Εικόνα 20 Ξενοίκιαστο κατάστημα επι της οδού Γ. Σχινά.	44
Εικόνα 21 Ξενοίκιαστο κατάστημα επι της οδού Γ. Σχινά.	45
Εικόνα 22 Ο ατμοηλεκτρικός σταθμός του Άγιου Γεωργίου τη δεκαετία του 60'.	47
Εικόνα 23 Βιομηχανική Περιοχή Βόλου.....	48
Εικόνα 24 Χάρτης της ευρύτερης περιοχής των Μεγάρων πάνω στον οποίο αποτυπώνονται τα όρια των βιομηχανικών πάρκων που λειτουργούν σήμερα. (Πηγή. www.googlemap.com)	49
Εικόνα 25 Το βιομηχανικό πάρκο στην περιοχή «Παππά Περιβόλι» Η Βιομηχανική αυτή περιοχή βρίσκεται περίπου 3 χιλιόμετρα βορείως της κατοικήσιμης περιοχής των Μεγάρων και 6 χλμ. από την Εθνική Οδό Αθηνών- Κορίνθου. (Πηγή: www.googlemap.com)	50
Εικόνα 26 Το οικοδομικό απόθεμα στην περιοχή είναι μεγάλο Λίγες είναι οι Βιομηχανικές – Βιοτεχνικές εγκαταστάσεις που έχουν κτιστεί μέχρι σήμερα στην περιοχή αυτή. Από τη φωτογραφία φαίνεται πόσο αραιή είναι η οικοδόμηση.	53
Εικόνα 27 Η θεμελίωση των κατασκευών να γίνεται στο υποκείμενο του αποσαθρωμένου μανδύα υγιές μητρικό πέτρωμα, με την παρατήρηση ότι κατά τη φάση της θεμελίωσης θα πρέπει να αφαιρούνται τα τυχόν χαλαρά επιφανειακά υλικά	54
Εικόνα 28 Τα περισσότερα βιομηχανικά κτήρια είναι κατασκευασμένα από μεταλλικό σκελετό	55

Εικόνα 29 Υπάρχουν και βιομηχανικά κτήρια κατασκευασμένα από οπλισμένο σκυρόδεμα, μικρότερα σε όγκο και παλαιότερα χρονολογικά από τα μεταλλικά κτήρια	55
Εικόνα 30 Γενικός Πολεοδομικός Χάρτης του 1998. (Πηγή: <i>Τεχνική Υπηρεσία Πολεοδομίας Δήμου Μεγάρων</i>)	56
Εικόνα 31 Κακοτεχνία στο οδικό δίκτυο οι όποιες έχουν δημιουργηθεί από το σπάσιμο της ασφάλτου.....	58
Εικόνα 32 Στα σημεία που δεν έχει στρωθεί ασφαλτος οι δρόμοι γεμίζουν με λάσπη. Όταν δε στεγνώσει το έδαφος, ο δρόμος φαίνεται σαν να μην έχει χαραχθεί. Το ανισόπεδο οδόστρωμα που έχει φτιαχτεί ώστε να περνούν τα νερά απ' τη βροχή δυσκολεύει τη διέλευση των μεγάλων βαριών φορτηγών.....	59
Εικόνα 33 Σοβαρά προβλήματα δημιουργούνται από την σοβαρή έλλειψη ηλεκτροφωτισμού. Σε όλη την περιοχή δεν υπάρχουν κολώνες ηλεκτροφωτισμού κάτι που δυσκολεύει τα απογεύματα και κυρίως τα βράδια την διέλευση των οχημάτων και των εργαζομένων να μεταφερθούν από και προς τις δουλειές τους.....	59
Εικόνα 34 Στην περιοχή δεν υπάρχει σήμαση προσανατολισμού και κατεύθυνσης προς τις γειτνιάζουσες πόλεις.	60
Εικόνα 35 Από την αποτύπωση στην περιοχή προκύπτει η άποψη ότι το τοπικό οδικό δίκτυο παρουσιάζει προβλήματα σύντηξης και κακοτεχνιών.....	61
Εικόνα 36 Ισχύων χάρτης. Το ΒΙΟ.ΠΑ. Λάκκα Καλογήρου γειτνιάζει με τον όρμο Βουρκάρι. Το γεγονός αυτό έρχεται σε αντίθεση με ό,τι προβλέπει το διάταγμα ΦΕΚ 33/21-3-1984 σύμφωνα με το οποίο η λειτουργία οχλούσων βιομηχανιών δε συμβιβάζεται με άλλες χρήσεις όπως κατοικία, αναψυχή, τουρισμό	63
Εικόνα 37 Γενικός Πολεοδομικός Χάρτης του 1998.....	66
Εικόνα 38 Η Βιομηχανική αυτή περιοχή βρίσκεται περίπου 6 χιλιόμετρα μακριά από την κατοικήσιμη περιοχή των Μεγάρων. Βασικό προνόμιο είναι ότι βρίσκεται μόλις 4 χιλιόμετρα από την Εθνική Οδό Αθηνών- Κορίνθου. (Πηγή: <i>www.googlemap.gr</i>)..	67
Εικόνα 39 Η ανέγερση βιοτεχνικών και βιομηχανικών μονάδων στην περιοχή του υγροτόπου που έχει οπτική επαφή με το Τείχος αλλοιώνει το Πολιτιστικό περιβάλλον της περιοχής.....	68
Με τον αποχαρακτηρισμό της περιοχής Λάκκα Καλογήρου από βιομηχανική θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σε παραλιακή ζώνη των Μεγάρων η οποία να αναπτυχθεί στην κατεύθυνση μιας ευρείας παραθαλάσσιας περιοχής διασκέδασης, αναψυχής, διακοπών, ήπιου οικοτουρισμού. Κάτι τέτοιο θα άλλαζε το ύφος της περιοχής και οι	

κάτοικοι θα έβρισκαν νέες ευκαιρίες μικρής και ήπιας επιχειρηματικής δράσης και ο τόπος θα χρησιμοποιούνταν για διασκέδαση και αναψυχή. Σαφώς το νέο πολεοδομικό σχέδιο είναι προς θετική κατεύθυνση. Επιδέχεται όμως βελτιώσεις που θα είναι αναγκαίες για την προστασία και την ανάδειξη του υγροβιοτόπου και συνολικά της παραλιακής περιοχής. Οι βελτιωτικές αυτές προτάσεις θα πρέπει να περιλάβουν την πλήρη κατάργηση της βιομηχανικής περιοχής. Εικόνα 40

Γ.Π.Σ.2005.....	70
Εικόνα 41 Απόσπασμα από το Γ.Π.Σ. του 2006.....	71
Εικόνα 42 Αεροφωτογραφία τμήματος της βιομηχανικής περιοχής.	71
Εικόνα 43 Καινούργιοι ασφαλτοστρωμένοι δρόμοι με επαρκή φωτισμό και μεγάλα καινούργια πεζοδρόμια, πεντακάθαρη περιοχή με κάδους απορριμμάτων. Τα οικοδομικά αποθέματα της περιοχής είναι ακόμα μεγάλα.	74
Εικόνα 44 Στην ευρύτερη περιοχή υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και κάδοι ανακύκλωσης.....	74
Εικόνα 45 Μέχρις στιγμής θεωρείται αραιοκατοικημένη περιοχή. Όπως φαίνεται και στις εικόνες συνεχίζεται να οικοδομούνται κατοικίες.	75
Εικόνα 46 Πολυτελής κατοικίες μέσα στην βιομηχανική περιοχή.....	75
Εικόνα 47 Το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο, θεσπίστηκε το 1991 και ισχύει ως σήμερα.....	76
Εικόνα 48 Αεροφωτογραφία τμήματος την βιομηχανικής περιοχή. Όπως φαίνεται, και στη φωτογραφία στη περιοχή χαράζονται νέοι δρόμοι. (Πηγή: <i>Google Earth</i>)..	76
Εικόνα 49 Μεγάλες ευθείες χαρακτηρίζουν το οδικό δίκτυο της περιοχής.....	77
Εικόνα 50 Η πεζοδρόμηση έχει γίνει σχετικά πρόσφατα.....	78
Εικόνα 51 Καβά εντός της βιομηχανικής περιοχής.	78
Εικόνα 52 Ζαχαροπλαστείο και γενική κατοικία στην περιοχή αυτή.....	79
Εικόνα 53 Κατάστημα με κινέζικα ρούχα.....	79
Εικόνα 54 Κατάστημα με ψιλικά.....	80
Εικόνα 55 Πρατήριο καυσίμων.....	80
Εικόνα 56 Δορυφορική λήψη της περιοχής του Βουρκάρι. (Πηγή: <i>googlemap.com</i>)	81
Εικόνα 57 Ανατολικά του υγρότοπου βρίσκονται οι πετρελαιο - δεξαμενές και δυτικά το αεροδρόμιο της Πάχης. Σε κοντινή απόσταση από τον υγρότοπο βρίσκεται το Τείχος της Αγίας Τριάδος. (Πηγή: <i>googlemap.com</i>).....	82
Εικόνα 58 Γεωλογικός χάρτης υδρολογικής της λεκάνης του Βουρκαρίου.	83
Εικόνα 59 Χάρτης χρήσεων γής υδρολογικής λεκάνης Βουρκαδίου	84

Εικόνα 60 Χαρακτηριστικό σημείο αναφοράς του όρμου (το βάθος του οποίου δεν ξεπερνά το 1 μέτρο), αποτελεί η δημιουργία παράκτιου έλους μεγάλης έκτασης στο δυτικό τμήμα του, το οποίο καλείται «Αλμύρες».....	86
Εικόνα 61 Ο όρμος αποτελεί επίσης φυσικό ιχθυοτροφείο και στο βορειοανατολικό άκρο του (στην είσοδο του κόλπου) φιλοξενούνται δύο μονάδες οστρακοκαλλιέργειας	86
Εικόνα 62 Στα όρια του υγρότοπου έχει εγκατασταθεί το βιομηχανικό πάρκο Λάκκα	87
Εικόνα 63 Η τσιμεντοποίηση της παράκτιας ζώνης αποτελεί κύριο παράγοντα καταστροφής των παράλιων εκτάσεων	88
Εικόνα 64 Ο χάρτης αποτελεί τμήμα του νέου πολεοδομικού σχεδίου όπου με πράσινο φαίνεται το παρόν οδικό δίκτυο	89
Εικόνα 65 Τμήμα ασφάλτου με σαθρό υπόστρωμα το οποίο κατέρρησε.....	89
Εικόνα 66 Σε όλη την έκταση της παραλιακής ζώνης υπάρχουν σημάψεις, οι οποίες υποβαθμίζουν αισθητικά την περιοχή.....	90
Εικόνα 67 Η τοποθεσία του τείχους της Αγίας Τριάδας. (Πηγή: www.googlemap.gr)	93
Εικόνα 68 Τμήμα του τείχους της Αγίας Τριάδος	94
Εικόνα 69 Ημιλαξευτή λιθοδομή συνθέτει το κύριο κορμό του τείχους.....	95
Εικόνα 70 Περιμετρικά του τείχους υπάρχει πυκνή βλάστηση η οποία θα πρέπει να απομακρυνθεί.....	95
Εικόνα 71 Τμήμα του τείχους, στο βάθος ο υγρότοπος.....	96
Εικόνα 72 Στο χάρτη σκιαγραφείται με κόκκινο η παράκτια ζώνη Βαρέα.....	99
Εικόνα 73 Στο κέντρο του χάρτη βρίσκεται η περιοχή Βαρέα. Δυτικά του βρίσκεται το αεροδρόμιο και βορειότερα η βιομηχανική ζώνη.....	100
Εικόνα 74 Στα πλαίσια ανάπτυξης της παραλιακής ζώνης ένα από τα έργα που υλοποιήθηκε ήταν η κατασκευή ποδηλατοδρόμου σε όλο το μήκος της.....	101
Εικόνα 75 Στο πεζόδρομο που έχει κατασκευαστεί έχουν τοποθετηθεί παγκάκια ανα 50 μέτρα.....	102
Εικόνα 76 Η μάντρα του αμπελουργικού συνεταιρισμού	104
Εικόνα 77 Το καρνάγιο επι της παραλιακής ζώνης.....	105
Εικόνα 78 Αναξιοποίητες εκτάσεις πλησίον της παραλιακής ζώνης.....	105

Εικόνα 79 Τα λήμματα της φωτογραφίας εντοπίστηκαν στο φρεάτιο που βρίσκεται στην περιοχή των Goody's στα Μέγαρα. Πρόκειται για παλιά λάδια και άλλα απόβλητα. Τα εν λόγω απόβλητα καταλήγουν στη θάλασσα της Βαρέας Μεγάρων.	106
Εικόνα 80 Η περιοχή έχει κριθεί ακατάλληλη για κολύμπι	107
Εικόνα 81 Οι παιδότοποι που κατασκευάστηκαν προ τετραετίας παρουσιάζουν στοιχεία κακής συντήρησης.....	108
Εικόνα 82 Ο ποδηλατόδρομος σε όλο το μήκος του εμφανίζει κακοτεχνίες οι οποίες χρήζουν άμεσης επισκευής ώστε να διασφαλιστεί η ασφάλεια των εκτεθειμένων ποδηλατών	109
Εικόνα 83 Κατά μήκος του οδικού παραλιακού άξονα δεν επιτρέπεται η στάθμευση. Θα πρέπει να παραχωρηθούν εκτάσεις από τον Δήμο για την κατασκευή δημόσιων χώρων στάθμευσης.....	109
Εικόνα 84 Στο χάρτη σκιαγραφείται με κόκκινο η περιοχή της Πάχης. (Πηγή. Googlemap.gr)	112
Εικόνα 85 Πανοραμική άποψη της γραφικής περιοχής της Πάχης.	113
Εικόνα 86 Ο παραλιακός οδικός άξονας που συνδέει την παραλιακή περιοχή της Πάχης με τα Μέγαρα. Ασφαλτοστρωμένος με επαρκή φωτισμό, μεγάλα πεζοδρόμια με προστατευτικό ώστε να αποφεύγονται τα ατυχήματα. Στο σημείο αυτό σωστά απαγορεύεται η στάθμευση. Παρόλα αυτά οι επισκέπτες παρκάρουν και από τις δύο πλευρές του δρόμου δυσκολεύοντας έτσι την κυκλοφορία και βάζοντας σε κίνδυνο ακόμα και τις ζωές τους.....	113
Εικόνα 87 Από τη μαρίνα του οικισμού.....	114
Εικόνα 88 Στο ύψωμα του λοφίσκου βρίσκεται το εκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου	114
Εικόνα 89 Το γραφικό εξωκλήσι του Αγίου Γεωργίου θυμίζει έντονα Αιγαιοπελαγίτικη αρχιτεκτονική και ανήκει στον τύπο του μονόχωρου καμαροσκεπούς, Η ανακατασκευή της εκκλησίας τοποθετείται στα χρόνια της Τουρκοκρατίας.....	115
Εικόνα 90 Το εκκλησάκι της Παναγίτσας.....	116
Εικόνα 91 Το εκκλησάκι της Αγίας Μαρίνας.....	116
Εικόνα 92 Η χωματερή (σκιαγραφημένη περιοχή) και η πόλη των Μεγάρων	118
Εικόνα 93 Στην σκιαγραφημένη περιοχή βρίσκονται τα λατομεία Μεγάρων	121
Εικόνα 94 Η κεντρική είσοδος των λατομείων Αφοί Σταμέλου	122
Εικόνα 95 Στον εμφανή πλέον βράχο έχουν φυτευτεί δενδρύλλια με σκοπό την μελλοντική κάλυψη του από βλάστηση. Λατομεία Σταμέλου.	123

Εικόνα 96 Η μορφολογία της περιοχής έχει επηρεαστεί σημαντικά. Λατομεία Σταμέλου.....	124
Εικόνα 97 Το οδικό δίκτυο της περιοχής έχει κακοτεχνίες, έλλειψη συντήρησης και δεν υπάρχει πρόβλεψη φωτισμού του δρόμου.....	124
Εικόνα 98 Θέση εγκατάστασεις αθίγγανων στην περιοχή των Μεγάρων.	127
Εικόνα 99 Κόμβος Πάχης.....	131
Εικόνα 100 Ο πεζόδρομος αποτελεί λύση ανάγκης για του δημότες ώστε να σταθμεύουν τα αυτοκίνητα τους χωρίς όμως να έχει γίνει κάποια πρόβλεψη.	133
Εικόνα 101 Παράνομη στάθμευση και παρεμπόδιση της πορείας των πεζών.	133
Εικόνα 102 Φωτογραφίες από το χώρο του νέου δημοτικού πάρκινγκ.....	135
Εικόνα 103 Η κακή συντήρηση του πλακόστρωτου έχει μετατρέψει το πεζόδρομο σε λασπώδη δρόμο, ο οποίος δεν ενδείκνυται για περιπάτους.....	136
Εικόνα 104 Θα πρέπει να δοθούν ισχυρά πρόστιμα στις εργολαβικές εταιρείες οι οποίες με τις ενέργειες θέτουν σε κίνδυνο την ασφάλεια των πολιτών.....	137
Εικόνα 105 Μπαλώματα σε δρόμους κεντρικούς.....	139
Εικόνα 106 Κατασκευαστική αμέλεια.....	139
Εικόνα 107 Τέτοιου είδους κακοτεχνίες αποτελούν στοιχεία υποβάθμισης του Δήμου.....	140
Εικόνα 108 Μπάλωμα σε συνοικιακό δρόμο.....	140
Εικόνα 109 Μεγάλα πεζοδρόμια με ράμπες και φωτιστικά. Οι στύλοι της ΔΕΗ βρίσκονται πίσω από τα πεζοδρόμια, τα οποία δεν είναι γεμάτα με δέντρα κτλ. Είναι περιφερειακός δρόμος, διπλή κατεύθυνσης. Οδός Σπ. Καραγιώργου.	141
Εικόνα 110 Στον χάρτη έχουν σκιαγραφηθεί η αστική ζώνη του Δήμου Μεγαρέων και το αυτοκινητοδρόμιο των Μεγάρων. Η μεταξύ τους απόσταση είναι 5 χιλιόμετρα .	142
Εικόνα 111 Προοπτική απεικόνιση της πίστας των Μεγάρων, η μοναδική επαγγελματική πίστα στο λεκανοπέδιο Αττικής.....	143
Εικόνα 112 Η περιοχή αρμοδιότητας της ΕΥΔΑΠ καλύπτει τα διοικητικά όρια των Δήμων και Κοινοτήτων που φαίνονται στον χάρτη, τους οποίους υδρεύει είτε απευθείας είτε με μεγάλες παροχές.....	145
Εικόνα 113 Περιοχές εντός εκτός αρμοδιότητας.....	146
Εικόνα 114 Υδρευόμενοι Καλλικρατικοί δήμοι με μεικτό σύστημα ύδρευσης.....	147
Εικόνα 115 Περιοχές εκτός αρμοδιότητας ΕΥΔΑΠ.....	147
Εικόνα 116 Επι της οδού Γ. Μενιδιάτη βρίσκεται το Αρχαιολογικό Μουσείο. (Πηγή. Googlemap.com).....	150

Εικόνα 117 Το νεοκλασικό κτίριο του παλαιού Δημαρχείου κατασκευής 1873 στο οποίο στεγάζεται σήμερα το αρχαιολογικό μουσείο Μεγάρων.(Πηγή. Τα Μέγαρα της Αρχαιότητας).	150
Εικόνα 118 Προτομή που απεικονίζει τη θεά Δήμητρα. Χρονολογείται τον 5ο αιώνα π.Χ. Εκτίθεται στο αρχαιολογικό μουσείο Μεγάρων.	151
Εικόνα 119 Μεγαρικός Σκύφος	Εικόνα 120 Μελανόμορφη όλπη.....151
Εικόνα 121 α - β) Γυναικεία αγάλματα Μουσείου Μεγάρων.γ)Το άγαλμα της Νίκης από τα Μέγαρα.....	152
Εικόνα 122 Τμήμα ανάγλυφης ζωφόρου	Εικόνα 123 Χάλκινη εικονιστική κεφαλή .....
.....	152
Εικόνα 124.....	155
Εικόνα 125 Μοντέρνες κατοικίες με ωραία αισθητική.....	156
Εικόνα 126 Δείγματα ανέμπνευστης αρχιτεκτονικής	157
Εικόνα 127 Στις πολυκατοικίες κυρίως της δεκαετίας του '90 έβαλαν χρώμα και "αρχιτεκτονική" με τον τρόπο που αυτοί αντιλαμβάνονταν αυτές τις δύο έννοιες....	158
Εικόνα 128 Το Κυριακούλειο πολιτιστικό κέντρο επι της 28 ^{ης} Οκτωβρίου, δείγμα νεοκλασσικής αρχιτεκτονικής	159
Εικόνα 129 Το παλιό Δημαρχείο της πόλης, το οποίο πλέον έχει εγκαταλειφθεί...159	
Εικόνα 130 Διατηρητέο κτήριο.....	160
Εικόνα 131 Νεόδμητη Μονοκατοικία.....	162

Πίνακες

Πίνακας 1 Τα κυριότερα μνημεία της πόλης των Μεγάρων	29
Πίνακας 2 Διάγραμμα μεταβολής του πληθυσμού του Δήμου Μεγάρων από το 1961 ως το 2001. (Πηγή: Βάσει στοιχείων της ΕΣΥΕ)	33
Πίνακας 3 Στοιχεία απογραφών του πληθυσμου για το Δήμο Μεγάρων 1961-2001. (Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή του 1991)	34
Πίνακας 4 Καταγραφή πληθυσμού γειτονικών Δήμων Οι αλλοδαποί που απογράφηκαν το 1991 στον Δήμο Μεγάρων ανέρχονται σε 1.615 άτομα και σε 3.719 άτομα το 2001. (Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή 1991)	35
Πίνακας 5 Συγκριτικό διάγραμμα πληθυσμού όμορων Δήμων. (Πηγή: Στοιχεία που προκύπτουν από τον πίνακα 4)	36
Πίνακας 6 Με δεδομένα που αφορούν την απογραφή του 1991 μπορούμε να αναφερθούμε στην ηλικιακή πυραμίδα του πληθυσμού.	36
Πίνακας 7 Συγκριτικό διάγραμμα ηλικιακών βαθμίδων στο Δήμο.	37
Πίνακας 8 Για το έτος 1991 τα ποσοστά ανεργίας στο σύνολο του πληθυσμου του Δήμου ήταν 9,5% (Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή 1991)	38
Πίνακας 9 Συνοπτική περιγραφή των όσων προβλέπουν τα διατάγματα που έχουν συνταχτεί για την περιοχή.	64
Πίνακας 10 Προβλεπόμενοι συντελεστές δόμησης σύμφωνα με διατάγματα της κυβερνήσεως.	72
Πίνακας 11 Έκταση γεωλογικών σχηματισμών στην υδρολογική λεκάνη. (Πηγή: Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία)	83
Πίνακας 12 Έκταση κατηγοριών χρήσεων γης στην υδρολογική λεκάνη	85
Πίνακας 13 διατάξεις του Ν.1892/90 (ΦΕΚ 101/Α'/99) «Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις» παρέχεται η δυνατότητα χρηματικής επιχορήγησης για τη δημιουργία Σταθμών αυτοκινήτων.....	134
Πίνακας 14 Η μέση κατανάλωση νερού σε υδρευόμενους δήμους με ενίσχυση από το δίκτυο της ΕΥΔΑΠ κατά τα έτη 2007-2010.....	149

